BÖĞÜRTLEN ZAMANI

Murat TÜRK

Murat TÜRK

1976 Bağlar-Diyarbakır doğumlu. 1990'da siyasal faaliyetlere başlayıp, 1992'de özgürlük mücadelesine katıldı. 1995'te yaşanan bir çatışmada yaralandı. Tedavi olduğu İstanbul'da tutsak düştü. Sırasıyla Bingöl, G.Antep, Kandıra ve Bolu cezaevlerinde kaldı. Yazıları çeşitli kitap, gazete ve dergilerde yayımlandı. Halen Bolu F tipi cezaevinde. Müebbete hükümlü.

- 2008'de Almanya'da yapılan "16. Hüseyin Çelebi Edebiyat Ekinliği" nde öykü dalında 1. ödülü aldı.
- 2010'da Diyarbakır'da yapılan 6. İsmet Baycan öykü ve şiir yarışmasında öykü dalında 2. ödülü aldı.

1 Ekim 2000'de Kanî Cengê'de şehit düşen
Cemal TÛRK (Xebat) ve tüm devrim şehitlerine…

İÇİNDEKİLER

1- Çadırlar
2- Yol Şaşınca…
3- Tam İmhalık Bir Yerdeyiz!
4- Böğürtlenler
5- Kara At… Çatışma Başlıyor
6- Geri Çekilirken
7- Çukur
8- İki Genç Kız
9- Çoban ve Berivanlar
10- Kürdan köyü
11- Koçer
12- Îso
13- Kulübe
14- Wî Bisimillah
15- Çavreş
16- Ormanda
17- Pîrê
18- Beyaz Taksi
19- Zarif
20- MED TV
21- Çerkezköy
22- Peri Vadisi
23- Sırtımı Bir Mezar Taşına Dayadım
24- El Sallayan Çocuklar
25- Saklanacak Bir Yer Var Mı?
26- Kabuksuz Nar: Böğürtlenler
27- Şirnan (Altunevler)
28- Ve Bizimkiler…

Görülmez ruhlar tarafından mahmuzlanmış
gibi zamanın atları yazgımızın hafif arabasını
çekerler ve bize sadece cesurca dizginleri
tutmak ve tekerlekleri döndürmek kalır.
(Eg-Mont'un Kont Oliva'ya verdiği cevap /
Goethe'nin bir oyunundan)

Küçük bir ayrıntı, bütün planlarımızı alt üst etmişti.

Yürüdüğümüz patikanın ikiye ayrıldığı noktadan grup öncümüz Mahir bir an kararsızlık geçirip duraksamasa, belki de bunların hiçbirini yaşamayacaktık. Gece yürüyüşlerinde artık olağan hale gelen bu gibi duraksamalar, şimdi biraz uzun sürmüştü. O an bilmiyordum fakat bu ince patikanın çatallaştığı yer, hayatımın bundan sonraki akışını da değiştirecekti. Oysa patikanın öteki kolundan yürüsek her şey daha farklı gelişecekti; ama biz o yolu değil, tepeye çıkanı tercih ettik.

İşte, ne olduysa bundan sonra oldu.

1- Çadırlar

Bingöl'ün kuzeyi… Şeytan Dağları… Temmuz 1995.

Haritada Yedisu, Karlıova, Adaklı ve Kiğı ilçelerinin arasında yer alan Şeytan Dağları'nın eteklerindeki Osman Uşağı köyünün arka sırtlarından geçiyorduk.

Peri Vadisi'nden, Karacehennem Ormanları'na yürüyorduk.

Sabaha doğru saat üç civarıydı. Dolunay vardı, hava sisliydi. Yirmi iki kişiden oluşan gerilla grubumuzun öncüsü Mahir, patikanın ikiye ayrıldığı yerde durdu. Mola verilecek ya da durulacak bir yer değildi burası. Neden durduğunu daha iyi anlamak için ön sıralara yürüdüm.

Evet, tahmin ettiğim gibi zifiri karanlıkta, tipide ve siste yolu şaşıran Mahir, patikanın çatallaştığı noktada durmuş beni bekliyordu.

"Bu sis beni kör etti" deyip dürbünü uzattı. " Sen buraları iyi biliyorsun heval Şervan, öne geç."

"Dürbüne gerek yok, kalsın."

"Tamam, suyun olduğu bir yerde duralım."

"Olur" dememle aklıma geldi. "Şu yukarı patikadan gidersek, ağaçların arasında akan bir pınara varırız."

"Ne kadar sürer?"

"Yirmi dakika falan."

"İyi, oradan gidelim. Bir yerlerde hareketlilik var. Gerçi hava sisli ama yine de dikkatli olalım."

Ceviz ağaçlarının arasındaki pınara uzanan patikada yürürken, kulağım otomatiğe bağladığım telsizdeydi. Askerler bir yerlerde araziye çıkmışlardı; ama biraz uzaktalardı şimdilik. Hem Adaklı ilçesinin yakınlarından geçiyorduk, hareketliliğin merkezi orası da olabilirdi. Bunu kesin olarak bilmek zordu şu an.

Sis bir açıp bir kapatıyordu; belli belirsiz rüzgarda sürüklenirken, sis perdesinin inceldiği yerlerden şu yemyeşil yaylaya büyülü bir ay ışığı düşüyordu. Ceviz ağaçlarına az bir mesafe kalmıştı. Göründü görünecek derken, bir elin omzuma dokunmasıyla durdum.

Bölge komutanımız Serdar'dı beni durduran.

"Ne var? Neden durduk?" soruma;

"Şşş!.. Görüntü var." dedi.

"Nerede?"

"Şu yana bak" diyerek, sağ tarafı işaret etti.

Sis, tül gibi ince perdesini bir an aralayınca, yaylanın düzlüğüne kurulmuş çadır şeklinde bir şey gördüm.

"Çadır mı o?"

"Kayalıktır."

"Hayır. Bu çevrede kayalık yok. Çadıra benziyordu." dedim.

“Çadır olmaz buralarda.”

“Biliyorum ama gördüğüm şey çadır gibi üçgen bir şeydi.”

“Koçerlerdir öyleyse.”

“Yok. Koçerler bu tarafa gelmezler.”

“Öyleyse?..”

Patikaya çöküp sisin çekileceği bir anı bekledik. Yaklaşık on dakika geçti. Açılmanın aksine sis öyle yoğunlaştı ki görüş mesafesi beş metreye kadar düştü.

“Zaman kaybediyoruz. Biraz yaklaşalım.”

“Tamam. İki arkadaşı al, gizlice gidin.”

Arka sıraya yürüdüm. Hazırlanmaya fırsat bulamadan;

“Şşş… Çökün çökün!” sesleriyle yere çömeldik.

Hepimiz aynı yöne bakıyorduk. Dolunayın hafif bir maviye boyadığı sis biraz aralanmıştı. Çadırların üçgen beyaz hatları buğulu bir gölün yüzeyindeki yelkenler gibi karşımızda duruyordu. Sisten dolayı kaç çadır olduğunu sayamadık. Tam bir karmaşaydı çünkü. Sol tarafta bir at kişnedi. Sonra siluetini gördük atın. Bir insanın karartısı yürüdü; biri de onu takip etti. Cihaz sesleri duyduk. Önümüzdeki çadırın içinde sarımsı bir ışık yandı, boğulurcasına söndü hemen. Hangi yönden geldiğini iyi kestiremediğimiz mırıltılar işittik. Tam o sırada bıçakla kesilir gibi koptu her şey. Sessizlik çöktü. Sis kapattı önümüzü. Çadırları göremedik.

Serdar’ın “gidiyoruz” demesiyle doğrulduk.

İki yüz metre civarı geri çekilip diz boyu otlarla kaplı taşlık bir yerde durduk. Serdar, taşlığın iki tarafına ikişer nöbetçi çıkmasını söyledi;

“Namluya mermi sürün, yirmi metre ileride yere çökün. Gelen olursa, tarayın!”

Serdar’ın neler düşündüğünü kestirmek zor değildi. Ani durumları değerlendiren hızlı bir algısı vardı. Plan yapar, hemen harekete geçerdi. Şimdi grubun arasında eğilerek geziniyor, herkese sessizce bir şeyler söylüyordu. Heyecanını hissedebiliyordum ve az sonra neler yaşanacağını da…

“Sen ve Numan gidin” dedi Serdar. “Yaklaşabileceğiniz kadar sızın. Ne var ne yok, iyi bir keşif yapın. Biz burada hazırlık yapacağız.”

“Tamam” dedim, keleşimin namlusuna mermi sürdüm.

Sırt çantalarımızı bırakıp yürüdük. Numan, arkamdan geliyordu. Çadırları gördüğümüz ilk noktadan biraz daha ileriye gidip iyice yaklaşmalıydık bu sefer. Sol taraftan geniş bir kavis çizerek dolandık. Çadırlar tam karşımızdaydı şimdi. Sisten dolayı hepsini göremiyorduk. Eğilerek geçiyorduk arkalarından. Önümüzde yarım metre boyunda helız otları vardı; ince uzun bir sapın üstünde tülden tepsi gibi yayılan yaprakçıklarıyla delik deşik şemsiyeleri andırıyordu bu otlar. Yan yana aralıksız helız otlarıyla kaplıydı arazi. Bizi iyi saklamasa da, bu otların arasına uzandık. Çiy damlalarının ıslaklığını hissettim. On beş – yirmi metre civarı sürünüp iyi bir yere ulaştık. Çadırları rahatça görebileceğimiz bir tümsekti burası. Başımı bir karış kaldırıp baktım; işte karşımızdalardı. Araziye yarım ay şeklinde dizilmiş çadırların çoğunu görebiliyordum.

“On iki tane sayabildim.” dedi Numan.

“Daha fazla…”

Sis açıp kapatıyordu. Çadır alanının arkasındaydık.

“Ortada siyah bir çadır var.”

“Askeri kamuflajlı olanı mı?”

“Evet. Niye öyle?”

“Komuta kademesinin olabilir.”

“Bazı çadırlarda ışık da var.”

“Bak biri söndü.”

Çadırların içinde yanan sarımsı ışıklar sislerin arasında belli belirsiz fark ediliyordu. Çiy damlalarıyla ıslanmış otların üstünde sürüne sürüne ilerleyip geçtik çadırları. Yirmi civarı

çadır kurulmuştu bu yaylaya. Sonra ağır silahların kurulduğu iki mevzi, otlayan üç at ve arada bir öksüren bir askerin sesini geride bırakıp, grubun yanına, taşlığa döndük.

Merak içindeydi herkes, söyleyeceğimiz her kelimeye dikkat kesilmişlerdi. Sessizce:

"Bu bir özel ordu birliği" dedim, soluklandım. "Sisten ötürü tam sayamadık ama yirmiye yakın çadır var. Şöyle bir uçtan bir uca yarım ay şeklinde konumlanmışlar."

Tespit ettiğimiz ayrıntıları yeni bir keşfe gerek bırakmayacak şekilde anlattım.

"Güzel. Her şey çok iyi" dedi Serdar. "Siz de hazırlanın."

"Hedef?"

"Siyah çadır!"

Aklıma bu baharda bir grubumuzun yapmış olduğu bir çadır eylemi geldi: Çadırlara girip uyuyan askerlerin silahlarını alıp çıkmışlardı. Yer yerinden oynamıştı. Halen konuşuluyordu bu eylem. Şimdi ona benzer bir fırsat düşmüştü elimize. Çabucak hazırlanmalıydım. Herkes bir şeylerle uğraşıyordu.

Rüzgârın hafiften sürüklediği sisin içinde dolunay, ara ara yüzünü gösterip taşlığı aydınlattığında, bir eylem öncesinin heyecanını, soğukkanlılığını, gerilimini ve birimizden ötekine geçerken içimizdeki korkuyu derinlere gömen savaşın o yıkıcı ruhunu hiç de abartılı olmayan küçük ayrıntılarda; birinin ayakkabısını bağlayışında, yeleğinin fermuarını çekişinde, kefyesini toplayışında, kol saatine bakışından, fısıltıyla konuşmasında, sessizce gülmesinde sezebiliyor, bu anlarda herkesten daha hızlı bir şekilde işimi bitirip savaşta, insanın bütün benliğine ayna tutan bu zirvesel anda, kendimi bu eylemden de başarıyla dönmeye kilitlediğim kadar, olası bir yaralanmaya ve ölmeye de hazırlayabiliyordum.

Benim için hazırlanmak, rahat hareket edebilecek tarzda hafif olmak demekti. Bir eylemin kaçınılmaz ilk şartıydı bu. Kısa sürede sımsıkı hazırlanabiliyordum. Geriye namluya mermi sürmek kalıyordu ve içten içe gelişebilecek kararsızlıkları, korkuları yenmek! Karar vermek saniyelik bir işti. Sonrası, ölümle boğuşulacak bir eyleme değil de, sıradan bir işe gitmek gibi normalleşiyordu genelde. Buna rağmen korku, son ana kadar kalbimin orta yerinde bir nabız gibi atmaya devam ediyordu hep; ta ki, gecenin sessiz perdesinde bir gedik açan o ilk mermi patlayana dek.

Bu eylemde Ferhat'a çok iş düşüyordu. Savunma grubundaki ağır otomatik silah Biksi (BKC) yi o kullanacaktı. Sızma grubu olarak biz beş kişi çadırlara girip çıktıktan sonra genel savunma grubuyla birlikte çadırları yaylım ateşine tutacaktı. Şimdi o ana hazırlanıyordu Ferhat. Silahına yüzlük bir mermi şeridi taktıktan sonra mekanizmayı yavaşça çekip namluya mermi sürdü.

"İşte bu kadar!" dedi. "Ben hazırım."

O esnada nöbetçiler de geldi.

"Herkes hazır mı?"

Serdar'a cevabı Tufan verdi.

"Hazır heval!" dedi; diz üstü durduğu yerde roketin namlusuna mermiyi yerleştirip kalktı. Serdar herkesi tek tek kontrol ediyordu.

"El bombalarımız az. Son ana kadar kullanmayın. Sızma grubundaki arkadaşlar, nasıl hareket edeceğinizi biliyorsunuz. Eylemin başarısı size bağlı. Planladığımız gibi sonuç alırsak, özel ordu birliklerinin bu son taktiği çökecek. Bir daha böyle yakınlara konumlanıp gerilla tarzında hareket edemeyecekler. Korku, yüreklerine işleyecek! Evet arkadaşlar, vaktimiz az. Bir şey söyleyen yoksa hemen harekete geçiyoruz. Hepinize serkeftin!" (Başarılar!)

"Serkeftin!" dedik hepimiz.

Yola çıktık. Sis, görüş mesafesini iyice düşürmüştü. Beyazımsı patikanın az ötede bittiği sanısına kapılıyordu insan; ama yürüdükçe uzuyor ve az önce Numan'la birlikte geçtiğimiz yerlerde bıraktığımız izlere rastlıyorduk. İzlerin kesildiği yerden patikadan çıktık. Keşif yaptığımız esnada savunma grubunun mevzilenmesi için uzun taşlık bir tümsek tespit etmiştik. Grup bu noktada, araziye yarım ay şeklinde kurulmuş çadırların alt hizasına

mevzilendi, tıpkı C harfinin alt çizgisi gibi… Biz sızma grubu çadırların arka tarafından dolanacaktık.

Planlamaya göre Numan ve Firaz çadırın dışında kalarak bizi yakından koruyacak; Savaş, Botan ve ben içeriye girecektik. Tam zamanıydı şimdi. Silahımız elimizde, eğilerek hızlandık. Çadırlarla aramızda metreler kalmıştı; ama sis her şeyi perdeleyerek görünmez kılıyordu. Bir kedi gibi adımlarımızı sessizce atıyor, en ufak bir hışırtı bile çıkarmamaya dikkat ediyorduk. Derken, birinci çadır sisin içinde bulanık bir leke gibi belirdi. Onu geçtik. İkinciyi de… Çadırların arka tarafı devasa mezar taşlarını andırıyordu. Üçüncü çadırdan sonra daha rahat ve hızlıydık. Teker teker geçtik her birini.

Siyah çadırın arkasında durduk. Mutlak bir sessizlik çökmüştü. Savaş ön tarafa doğru süründü, çadırın girişine baktı, geri döndü.

"Çadırın kapısı kapalıdır."

"Açılmaz mı?"

"Fermuarlıdır ama açmayı deneyeceğim."

Böyle bir engeli hiç düşünmemiştik. Ne yapacaksak hemen yapmalıydık. Savaş, çadırın önüne gitti tekrar. Fermuarı yoklayıp gelmemiz için işaret verdi. Biz yanına gidene kadar Savaş, fermuarlı kapıyı bir karış açmıştı bile. Sonra yavaş yavaş, fermuarı diş diş bir metre kadar yukarıya çekti, durdu. Kapıyı iyice araladı ve diz üstü içeriye girdi; ardından ben, sonra Botan…

Çadırın içindeydik şimdi. Küçük bir fenerden yayılan sarımsı bir ışık aydınlatıyordu içerisini. Yerdeki seyyar yataklara uzanmış üç askerin de üstünde yağmurluk vardı. Üç silah, üç de saldırı yeleği askerlerin başucunda duruyordu. Botan malzemeleri toplamaya başladı; bu esnada çıkan tıkırtılardan ötürü bir asker sıçrayarak uyandı.

"Şşş!.." dedi Savaş, silahını askere doğrultup namluyu alnına yaklaştırdı, bir karış kalınca durdu. El fenerini alıp askerin yüzüne tuttum; bir şeyler söylemeye çalıştı ama ses çıkarmaması için Savaş onu sessizce uyardı.

"Ellerini kaldır, vurmayacağız!"

Asker ellerini kaldırınca üzerindeki yağmurluk kayıverdi. Yüzüne tuttuğum el fenerinin ışığında hiç böylesine dehşetle büyümüş bir çift göz görmemiştim. Gözleriyle beraber boynundaki askeri künyesi de parlıyordu. El fenerini uyuyan askerlere doğrultup kontrol ettim. Henüz farkında değillerdi olup bitenlerin.

Savaş omzuma vurdu;

"Haydi! Çıkıyoruz!" dedi.

El fenerini söndürdüm. Önce Savaş, sonra Botan, ardından ben, hızla çıktık çadırdan.

Numan ve Firaz kapının önünde durmuştu. Numan heyecanla;

"Bu kadar mı? Bitti mi?" diye sorunca, Botan ona malzemeleri gösterdi.

"Çekiliyoruz!" dedi Savaş. "Hızlı!"

Geldiğimiz hattan savunma grubunun yanına döndük. Bizi bekliyorlardı. Serdar;

"Ne oldu? Tamam mı her şey?" sorusuna cevap almadan, havaya bir aydınlatılma fişeği fırlatıldı; ardından birkaç el silah sesi duyduk. Savunma grubu ateşe başladı. Ferhat bir yüzlük şeridi bitirene kadar aralıklarla taradı çadır alanını. Tufan dört roket attı. Ortalık bir anda cehenneme dönmüştü. Giderek daha fazla silah patlıyordu karşı taraftan. Başımızın üstünden geçen mermilerin vızıltısını duyuyorduk. Havaya iki aydınlatma fişeği daha fırlatıldı. Kıvılcımlar saçarak süzülen fişeklerin renkten renge boyadığı sis, yakın çadırların hayaletimsi beyazlığı, çığlıklar, koşuşturan karartılar ve kurşunların isabet ettiği bir atın acı içindeki kişnemesi insanı ürpertiyordu. İki–üç dakika boyunca ateş kesilmedi. Sonra tek tek mevzilendiğimiz yerleri terk ederek geri çekildik.

Tepenin arka tarafına geçip Pertek ve İnak köylerinin arasındaki patikadan Şeytan Deresi'ne bıraktık kendimizi. Vadiye ulaştığımızda şafak söküyordu. Vadi, belli ararlıklarla havan toplarıyla dövülmeye başladı. İlk mermi çok gerilerde patladı. Yürüyüş tempomuzu hesap ederek atılan havan toplarının giderek yaklaşacağını tahmin ediyorduk ve öyle oldu…

İki… Üç… Dört… Beş… Derken, altıncı top mermisi, kırk – elli metre geride patladı. Hemen peşinden bir havan mermisinin sesini işittik. “Fıuışşştt! GÜMMM!!!” sesiyle, yirmi–otuz metre ileride patladı. Rüzgâr, tozu barutu üzerimize doğru sürükledi. Sonra uzun dev bacaklarıyla dereyi arşınlayıp uzaklaştı patlamalar. Üstümüzü silkeleyip yürümeye devam ettik.

Yarım saat sonra Değirmen Noktası’na ulaştık. Derenin kenarındaki bu yıkık değirmenin etrafında kavak ağaçları vardı. Suyun şırıltısı, otların ve çiçeklerin kokusu dinlendirici bir etki yapıyordu. Nöbetçiler çıkarıldıktan sonra herkes kavakların gölgesindeki yemyeşil serinlikte dinlenmeye çekildi.

2- Yol Şaşınca…

Bu çadır eyleminden sonra özel ordu birlikleri grubumuzun peşine düşmüştü. Telsizlerden yoğun bir hareketlilik olduğunu ve araziye yığınak yaptıklarını anlamak zor değildi. Bir gün sonra stratejik tepelere helikopterlerle asker indirdiler. O gün akşama kadar İlbey Köprüsü’nü gözetledik. Karanlık çöker çökmez, koşa koşa geçtik köprüyü. Arık Köyü’nün arka sırtlarına tırmandığımız sırada üzerimize ateş açıldı. Pusuya düşmüştük; fakat pusunun hedeflendiği alandan değil, pusu mevzilerinin çok üstünden geçiyorduk. Belki de ayaklarımızın altından kayan taşlar yuvarlanmıştı üzerlerine; çünkü ara ara yukarı doğru ateş açarak yerimizi tespit etmeye çalışıyorlardı. Savaşta bazen, cesarete dayalı taktikler basit gibi görünse de karşı tarafın planlarını alt üst edebiliyordu böyle. Onlar, her zamanki yolu kullanmayacağımızı düşünerek ırmağın kenarından geçen patikanın üst tarafına mevzilenmiş, bu taktiklerinin tutacağını sanmışlardı; ama biz gün boyu araziyi keşfedip tartışırken o patikanın güvenli olmadığını düşünmüştük ve riskli de olsa en üst patikada yürümeyi kararlaştırmıştık.

Tepeye ulaştığımızda mola verdik. Sırt çantama yaslanıp uzandım. Ne çok yıldız vardı gökte! Yüksek dağların karanlığında yıldızlar daha yakın, daha parlaktılar. Ellerimi başımın arkasına kenetledim. Uzakta, arazinin üç yerinde aydınlatma fişekleri ve izli mermiler atılıyordu. Geçeceğimiz hattın tutulmuş olduğuna işaretti bu. Ufkun bazı yerleri top mermileriyle dövülüyordu. Şimşek çakımı gibi ani ışık topları, kıvılcımlar, sonra boğuk patlamalar… Yıldızlı göğün ufkundaki bu manzarayı avuçlarımızın içinde gizlediğimiz sigaralarımızı bitirene kadar seyrettik.

Bu bir sigara içimlik molanın, o gecenin ilk ve son molası olacağını bilmeden yürüyüşe geçtik. Dört saat içinde iki pusuya daha düştük; ama şans bizden yanaydı, kimsenin burnu dahi kanamadı. Az sonra yağmur başladı, kısa sürede bir ırmaktan geçmişçesine sırılsıklam olduk. Çamura dönen arazide düşe kalka, ağır ağır ilerlemek bütün enerjimizi tüketmeye yetmişti. Yağmur iki saatten fazla sürdü. Bulutlar çekilir çekilmez ay ışığı dağların karanlığını gümüşsü bir tülle örttü. Yıldızların altında, lacivert bir karanlığın içindeydik. Keskin bir sırttan geçiyorduk şimdi. Öncümüz bir ara dur işareti verdi; eğilip yere bakıyor, elleriyle toprağı kontrol ediyordu. Oradan geçerken ben de baktım; aralıklarla kazılmış mevziler, konserve kutuları, pet şişeler, çikolata kâğıtları, sigara izmaritleri… Her şey az önce çekip gitmişler gibi tazeydi. Silahlarımızı ellerimize alıp mesafeyi açtık.

O gece büyük bir devin avuçlarının içinde gibiydik. Kurnaz dev bizi ezmiyor da oyun oynuyordu sanki. Şu ana kadar bir şeylerin olmamasını ise daha kötü şeylerin olacağına yoruyorduk. Böyle bir belirsizlik, ne olacağı tahmin edilen büyük çaplı risklerden daha sinir bozucuydu. Pusularla örülü büyük bir çemberin içinde olduğumuzu biliyorduk; bu ölümcül labirentten arazinin yapısını kullanarak ve sezgilerimizle çıkabilirdik ancak. Başka da yolu yoktu zaten.

Önümüzde bir köy vardı. Köy okulunun karşısındaki geniş düzlükten geçtiğimiz sırada, okulun beyaz duvarının köşesine çömelmiş bir karartı aniden doğruldu ve bağırdı: "Kimsiniz?" Hepimiz durduk. Daha gür bir sesle "Kim var orda?" dedi. Hemen ardından bir gürültü koptu. Mekanizma şakırtıları işittik. Üç el silah patladı. Düzlüğün sağ tarafındaki dereye doğru çekildiğimiz esnada kırılan cam, kapı, koşuşturma seslerini onlarca silahın kesintisiz taraması izledi.

Yarım saat sonra bir ormanın girişinde mola verdik. Öncümüz Mahir;

"Yani neredeyse gidip askerden köy hakkında bilgi isteyecektim!" dedi.

Küçük Hasan'ın;

"Erzak da isteseydin bari!" demesiyle hepimiz güldük.

"Nereden bileceğim asker olduğunu, köylüdür sandım!"

"Şeqlatlı* Cudî bile senden daha iyi öncülük yapıyordu" dedi Serdar.

"Tamam, yürürken uyuyordu muyuyordu ama bu kadar da değildi!"

Güvenli bir yer bulmak için harekete geçtik. Saat sabahın dördünü geçiyordu. Uygun bir noktaya ulaşmasak açıkta kalabilirdik; çok riskli olurdu bu. Sadece geçiş hattı olarak kullandığımız bu araziyi iyi bilmiyorduk; hem operasyon güçlerinin hareketli olduğu bir bölgeydi. Nereden baksak tehlike geliyorum diyordu. Gece boyunca dinlediğimiz telsizlerden direkt bize hitap ederek alandan çıkamayacağımızı ve bunun için bölgenin bütün gücünü seferber ettiklerini söylüyorlardı. Yaptığımız çadır eylemi onlar için bir onur meselesi olmuştu. "Tamam, bir kere gafil avladınız ama intikamını alacağız!" diyerek, son birkaç yıl içinde yakım ya da manga halinde vurulan gruplarımızın akıbetini hatırlatıyorlardı. Açıkçası, onlar söylemese bile giderek içimizi saran ama birbirimizden gizlediğimiz bir tedirginliği de yaşıyorduk. Bu durum, güvenli bir araziye ulaşana kadar sürecekti.

Buna rağmen o gün, gizlenmek zorunda kaldığımız nokta operasyon güçlerine çok yakındı. Askerlerin hareketlerini görebiliyorduk. Çıplak arazide zümrüt bir adayı andıran bu küçük ormanı kontrol etmediler. Kuşatılsak, kurtuluşumuz olmayacaktı. Belki saatlerce çatışırdık, vururduk ama kaybımız ağır olurdu. Askeri literatürde hep dediğimiz gibi: Tam imhalık bir noktaydı! Karakoçan'da, Adaklı'da Tercan ve Varto yollarında hep böylesi yerlerde kuşatılıp vurulmuştu gruplarımız. Bu gibi ağır sonuçları yaşamadan, insan "benim başıma gelmez diye" düşünüyor. Ama tuhaf, tedirgin olduğumuz kadar garip bir rahatlık da hissediyorduk. İki kere çay bile yaptık duman çıkarmadan. Bu gelgit içinde yirmi dakika uyumak yetti hepimize.

Akşam karanlığında çıktık bu ormandan. Dünkü yürüyüşe oranla daha bir rahattık. Pusu olasılığı azalmıştı ama yeni bir sorun baş göstermişti: Yürüyüşün ikinci saatinde Mahir, yarım saattir yolu şaşırdığını söyledi.

O gece ilk defa geçtiğimiz bir arazide defalarca dolanıp durduk. Neyse ki, gündoğumuna daha çok vardı. Nasıl olsa bir yerlere atardık kendimizi! Yine de Mahir'in öncülüğüne kızmadan edemiyorduk. Gruptaki herkes "Artık yeter!" dercesine homurdanıyordu;

"Araziyi bilen bir tek sensin. 'Kestirmeden gidelim' dedin. Sana güvenerek yürüdük. Hani kestirme?"

*Şeqlat: Lice'nin bir köyü.

"Heval doğru diyorsunuz ama…" diyordu Mahir, sonra iyice kısılıyordu sesi. "Ben buradan sadece bir kere geçmişim. O da iki sene önce Dersim'e bir grup arkadaşı götürdüğüm zamandı. İnsan ister istemez karıştırıyor." Gerisi kendiliğinden geliyordu. Aradan geçen zaman… Arazinin yapısı… Gerekçelendirmede müthiş bir yaratıcılık! Evet, ilk defa geçiyorduk bu hattan; akşamdan beri dolanıp durmuştuk. Yön duyguları güçlü olan bir bile şaşırabilirdi bu arazide. Çünkü her yer birbirine benziyordu. Ama biz gerillaydık, gerekçe kabul edilmezdi!

“Cennete giden yolu bile şaşırıp, cehenneme götürür bizi heval Mahir!” deyip geçiştiriyor, psikolojisi iyice bozulduğu için ona moral veriyorduk yine de.

Sonunda yol yol yürüyüp önümüze ilk çıkan köye uğramaya karar verdik.

Köye varmadan, yol üstünde bir çobana rastladık. Küçük bir ateşin önünde oturmuş, ellerini ısıtıyordu. Bizi fark edince ayağa kalktı. Tokalaşıp hal hatır sorduktan sonra;

“Etrafta asker var.” dedi çoban.

“Nerede?”

“Şu tepelerdeler” deyip, karanlık hatlarını gördüğümüz dağları gösterdi. “Bilmiyor musunuz? İki-üç gündür dağı taşı didik didik ettiler.”

“Hayırdır? Ne arıyorlar?”

“Hayrını şerrini siz daha iyi bilirsiniz.” dedi anlamlı anlamlı. “Kaç gün önce sizinkiler Osman Uşağı’nda bunların çadırlarına girmiş. Bütün bölüğü esir almışlar. Ne var ne yok tüm malzemelerine el koyup, komutanlarının ellerini bağlayıp Adaklı’ya göndermişler! Herkes bunu konuşuyor. Haberiniz yok mu?”

Ne olur ne olmaz kaygısıyla çobanı soru yağmuruna tuttuk. Sadece geçeceğimiz yol hattını değil, araziye dair aklımıza ne geldiyse sorduk. Kafası karıştı zavallının. Ayrılmadan önce çobandan ayağındaki spor ayakkabısını istedik.

“Biliyorsun, ambargo var. Bir ayakkabı bulana kadar, ayaklarımız yara oluyor” deyip, ona üç ayakkabı parası ve Çiya’nın mengeneden güç bela çıkarılmışçasına haşat olmuş mekaplarını bıraktık. Son bir yıldır, gerillaya ulaşmasın diye yiyecek ve giyeceklere ambargo uygulanıyordu. Köylüler her şeyi ölçüyle, taneyle, kontrollü almak zorundalardı. Kısıtlanmış erzak yetmiyordu onlara; açlıktan, iyi beslenmemekten şikâyet ediyorlardı hep. Böyle bir imkânsızlıkta bizim durumumuz daha vahimdi. Günlerce aç, çaysız, sigarasız, yırtık giysilerle ve en önemlisi de ayakkabısız veya işte şu an Çiya’ya şans eseri bulduğumuz eskimiş bir ayakkabıyla yetinmek zorunda kalıyorduk. Ambargodan sonra, dağda her çoban gördüğümüzde aklımıza hemen “acaba ayakkabısı nasıldır?” sorusu geliyordu. Sonra yaklaşıyorduk; selam ve hal hatır faslının ardından, varsa el fenerini yoksa da çakmağı şöyle bir yakıp ayakkabısının durumuna bakıyorduk; sonrası artık ikna edip parasını fazlasıyla vererek “Şehirden yenisini alırsın” sözüne kalıyordu. Daha sonrası mı? “Yeni ayakkabı aldıktan sonra umarım erkenden karşılaşırız iyi çoban!”

Hatır isteyip ayrıldık çobanın yanından. Aşağıda ay ışığının parıldadığı derenin kenarındaki bahçeler ayçiçeği, mısır ve meyve ağaçlarıyla doluydu. Serin, taze, yemyeşil yaprakların kokusu çarpıyordu yüzümüze. Derenin karşısında çok uzakta bir köyün lambaları yanıyordu. Suya vurup karşıya geçtik. Sırılsıklam bir halde iki saat yürüdükten sonra ancak vardık köye. Sağ tarafta büyük bir ev vardı. Kapısını çaldık. Bir kadın çıktı pencereye. Köyün arkasındaki tepelerde askerlerin olduğunu, üç gündür o tepeleri tuttuklarını söyledi. Bu sırada köyün bütün köpekleri durmadan havlıyordu. Kadından biraz erzak istedik. Bir torba dolusu ekmek, torak(çökelek) ve bir kap dolusu zeytin ile kapıya geldi. Erzakı alıp teşekkür ettik. Ayrılacağımız vakit ihtiyar bir adam “Durun hele, durun!” dedi. Yarım torba tütün ve bir deste sigara yaprağı uzattı bize.

“Eferım size! Eferım! Çadırları yaxtınız. Üstüne komtani de kilotla tee şehre kadar çiplax ayax kovaladınız! Eferım! Eferım!”

“Dayı, o kadar da değil!” dedi Mahir, hepimiz gülüyorduk.

“Neise, olmiş bitmiş! Saklamayın!” dedi, Mahir’i alnından öptü.

Köy, köpeklerin havlamasından kıyamet yerine dönmüştü. Arka tepelerden iki aydınlatma fişeği fırlatıldı. Bu sapsarı ışığın altındaki evlerin, ağaçların ve tepelerin devasa gölgelenmeleri ve köpeklerin artık sıra dışı bir hal alan sesleri insanı ürpertiyordu. Köylülerin daha fazla tedirgin olmalarına fırsat vermeden, ayrıldık köyden. Biz uzaklaştıkça köpekler birer birer susmaya başladı, aydınlatma fişekleri söndü.

Gecenin sessizliğini bozan sadece ayak seslerimizdi şimdi. Yürüdükçe ayaklarımız açılıyordu. Çıplak yamacı kıvrılarak dolanan yolun aşağısında kavak ağaçlarına ve küçük bir

dereye rastladık. Mola vermek için güzel bir yerdi. Kavakların altında oturduk. Suyun ve nanemsi otların kokusu insanı bayıltacak kadar keskindi. Rüzgârda hışırdayan yaprakların arasında ağır ağır sürüklenen ay ışığının altında karnımızı doyurduk. Ekmek, torak, zeytin ve mataralarda erittiğimiz şekerli suydu yemeğimiz, doyamadık tadına. Birer sigara da içtikten sonra yolumuza devam ettik.

O geceki yürüyüşümüzün sonunda yine uygun bir yer bulamamış, istediğimiz yere ulaşamamıştık. Sonunda küçük bir derecikteki kayalıkların arasında gizlenmek zorunda kaldık. Adaklı ilçesi tam karşımızdaydı, ama uzaktı buradan. Aramızda Gökçeli ve Adaklı çayları geçiyordu. Birkaç gündür dönüp dolaştığımız arazide birçok köye uğramıştık. Bugün gizlendiğimiz bu küçük derecikten, akşama doğru bir çoban geçti. Hemen yarım saat sol tarafımızda Dimlek köyünün olduğunu söyledi. Karanlık çökünce erzak almak için Dimlek'e gittik. Ben, Mazlum, Sefqan pusu kurduk köyün girişine. Adaklı'dan çıkan panzerler birkaç kere köprüye kadar gelip devriye gezdiler. Gece ilerledikçe sesler, ışıklar ve ağaçlı yolun üst tarafında kalan beyaz evden gelen çocukların kahkahaları kesilir oldu. Risk azalmıştı. Yere çömelip avuçlarımızın içinde gizlediğimiz sigaralarımızı içtik.

Sabaha doğru Dimlek'ten ayrıldığımızda yağmur çiseliyordu. Köyün arka tepelerine tırmanmaya başladık. Yoğun bir sis tabakası çökmüştü her yere. Arazi, hafif engebeli çıplak bir yaylaydı, ağaç ya da kayalık adına bir şeye rastlamadık. Sadece dikenli otların ve yer yer diz boyu çalılıkların olduğu kurumuş bir derecik vardı.

3- Tam İmhalık Bir Yerdeyiz!

Grup, burada kaldı.

Ben, Küçük Hasan ve Çiya dürbünü ve biksiyi alıp keşif için tepeye çıktık. Gözcülük yapacağımız tepe, gruba yüz elli iki yüz metre uzak bir yerdi. Saat sekize doğru sis dağılmaya başladı. Güneş ışıl ışıl yüzünü gösterdi nihayet. Hava masmaviydi, beraktı. Uzak dağlar yakına gelmişti sanki. Islak toprağın ve yemyeşil otların kokusu… Tek tük kuş cıvıltıları…

Öğlene kadar hiçbir hareketlilik olmadı. Bir ara araç uğultuları duyduk. Uzak değildi, giderek yaklaşıyordu sesler. Ağır araçların motor gürültüleri şu koca boşluğun içinde homurtuyla yayılıyor, dalga dalga yankılanıyor, diner gibi oluyor, sonra tekrar başlıyordu.

"Bu bir konvoy sesi!" dedim.

"Hıı?" dedi Çiya, başını kuşkuyla salladı.

Telsizi açtım. Yakın bir yerde hareketlilik vardı. Telsizin mesafe kareleri ekranı dolduruyordu. Hareketliliğin iki-üç kilometre yakınlarda olduğuna işaretti bu. Hem açık açık konuşuyorlardı: 'Ağaçlı yol diyorlardı'; 'Beyaz ev' diyorlardı; 'Köye dikkatli girin' bir de…

"Dün gece pusu attığımız yer!"

"Neresi?" diye sordu Çiya.

"Az önce bahsettikleri yer! Köyün girişi…"

"Nasıl anladın küyün girişi olduğunu?" (Çiya 'ö' leri 'ü' olarak söylerdi.) Gülümserdim hep.

"Dün gece oraya pusu kurmuştuk… Küyün girişine!" dedim gülerek.

"Sesler giderek yaklaşıyor." dedi Küçük Hasan.

Çiya:

"Arkadaşlara haber verelim" dedi.

"Biraz bekleyelim. İyi anlayalım, sonra."

Karşı tarafımızda kayalık bir tepe vardı. Geldiğimizden beri aklım hep oradaydı. 'Oraya geçsek…' diyordum içimden. Dürbünle bakarken tekrarlıyordum. 'Ne iyi olur oraya geçsek!' Topraktan fışkırıp donmuş gibi üçgen çıkıntılar, tepenin önünü yarım ay, bir kemer

şeklinde kapatıyordu. Olası bir karşılaşmada, en iyisi orada olmaktı. Şimdi bütün grubu oraya nasıl çıkaracaktık! İkna etmek o kadar zor ki! Ama bunu kesin yapmalıydık.

Düşünmek için fazla zamanımız yoktu. Aklımdan geçenleri hemen uygulamaya koyuldum. Biksinin ayaklarını kurup şeridini açtım; namluya mermi sürüp kefyemi üzerine örttüm.

"Heval Hasan, sen aşağı in. Gruba durumu anlat. Arkadaşlar görüntü vermeden şu kayalıklara çekilseler, sorun kalmaz. Zaten en fazla yarım saat çeker, sonra biz de geliriz."

Hasan, grubun yanına indi. Dürbünü alıp tepenin bir ucuna doğru yürüdüm. Bir çalılığın gölgesinde oturup araziyi kontrol ettim. Buradan ne yol görünüyordu ne de konvoy. Görünürde hiçbir kıpırtı yoktu.

Çiya'nın yanına geri döndüm. Hasan, manga komutanlarından Tufan ile birlikte geri dönmüştü. Tufan'ın gelişiyle içim rahatladı biraz; böylesi anlarda duyarlı, ayrıntılara önem veren, basit gibi görünen bir hatanın nelere yol açabileceğini önceden sezebilen cesur özelliklere sahipti Tufan.

"Bir şey var mı?"

"Görünürde bir şey yok. Sesler de kesildi. Sen de hareketliliği fark ettin mi?

"Onun için geldim zaten. Arazi çok kötü."

Elini güneşe siper edip etrafa baktıktan sonra;

"Tam imhalık yerdeyiz!" dedi.

"Evet, tam imhalık! Ama şu tepeye çıksak olası bir durumda en azından çatışırız."

"Vaaay! Orayı nasıl görmedik şimdiye kadar?"

"Sabahtandır orası aklımda. En iyisi gidip durumu gruba aktarayım."

"Tamam, sen git; 'tam imhalık bir yerdeyiz' de. 'Ama yarım saat ötede uygun bir tepe var. Kayalıktır. Çatışmak için doğal bir mevzi gibidir, oraya çıkalım' söyle."

"Söylemesi kolay!"

Gülümsememe karşılık kahkaha attı Tufan; anlamıştı kaygılarımı.

Takımımız devrik komutanlardan oluşuyordu çünkü. İki bölge, üç bölük, üç takım, iki de manga komutanı vardı; bunlar görevden alınanlardı. Resmi olarak da bir bölge, bir takım, üç manga komutanı, üç de yardımcıları… Birkaç kişi dışında herkes komutandı! Resmi olmasa bile ortalıkta hep bir komutanlık büyüsü dolaşıyordu. Bazı komutanlarımız çeşitli sorunlar yaşamışlardı; yaşamda moralsiz ve ilgisiz duruyorlardı. Söz anlatmak, bir iş yaptırmak zordu onlara; ama savaş, fedakârlık ve risk dendi mi öne geçmek için birbirleriyle yarışıyorlardı. Böylesi anlarda yılların savaş birikimi insanı sarsan bir ruh gibi ortaya çıkıyordu. Bu arkadaşlarımıza karşı oluşan günlük tepkiler bir anda siliniyor, yerini sempatiye bırakıyordu.

Grubun dinlendiği yere indiğimde nöbetçi dışında herkesin uyuduğunu fark ettim. Nöbetçiye dikkatle baktım, ayakta uyuyordu. Beni görmemişti bile. Ayaklarının önüne bir taş attım. "Rojbaş!" uyandı.

Takım komutanımız Savaş'ı buldum. Uyuyordu, omzunu sarstım;

"Heval Savaş?"

Kefyesini başından alıp doğruldu:

"Hayırdır? Ne var?"

Durumu özetleyerek anlattım. Saatte baktı.

"O tepe ne kadar uzak dedin?"

"Seri hareket edersek yirmi dakika."

Arka taraftan bir ses duydum;

"Hemen gitmek doğru olmaz. Ne var ne yok bir görelim, o zaman gideriz."

Konuşan Harun'du. Sessiz, serikanlı ve olayları hep en geniş haliyle ele aldığı için ona 'Melek Harun' diyorduk. Sahiden bir melek gibiydi. Saf, sevgi dolu, insancıl bir ruhu vardı. Yakın zamana kadar bölük komutanıydı. Yorgunluğundan dolayı dinlenmesi için bir süre görevsiz bırakılmıştı. Onu, bir bölük komutanını dikkate aldığımız gibi dinlerdik hep.

“Nereye gideceğiz? Neler olup bittiğini bilmeden hareket etmemiz ne kadar doğru olur?” deyip kefyesini boynuna doladı.

“Kayalık bir tepe var şu yukarıda. Oraya gitmeliyiz.”

“Hareketlilik nerede? Önce bir görelim, anlayalım. Ondan sonra gideriz.”

“Heval yerimiz uygun değil. Çık şöyle elli metre yukarıdan araziye bak. Sabah geldiğimizde hava sisliydi. Nasıl bir yerde olduğumuzu tam fark edememişiz. Kalk bir bak; öyle karar ver. Bu arazide askerlerle karşılaştığımız yerde, o anda çatışmamız gerekecek. Çünkü arazi hareket imkânı tanımıyor. Biz her yeri keşfettik. O kayalıklara gitmemizin dışında bir seçeneğimiz yok.”

Bir an suskunluk oldu. Bu esnada Tufan da geldi yanımıza. Telsizi otomatiğe bağlamıştı;

“Durumu anlattın mı?”

“Anlattım.”

‘Daha ne duruyoruz!’ dercesine bakıyordu bize. Sonra birden;

“Hazırlanın, gidiyoruz” dedi bölge komutanımız Serdar.

İki dakika sonra tek sıra halinde, uzun mesafeler bırakarak tepeye tırmanıyorduk. Hareketli günlerin üzerimize bıraktığı yorgunluğu atamadan, uykuları yarıda bölüp yürümek tepkilere neden olmuştu; ama kayalık tepeye vardığımızda bu hava birdenbire dağıldı.

“Ne güzel bir yer!” dedi gruptakiler. “Hem de stratejik!”

4 – Böğürtlenler

Evet, stratejik bir yerdi. Tepenin ön tarafı bir kemer gibi kayalıklarla çevriliydi. Topraktan fışkırıp yükselerek yirmi metre ötede yine toprağa gömülerek küçülen üçgen çıkıntılar… Yüzeyindeki kurumuş kaya yosunlarıyla bu sırt, devasa bir ejderhanın kuyruğunu andırıyordu. Bu tepe küçük de olsa, bir tacın ön siperliği gibi tüm araziye hâkimdi. Karşımızda, tam paralel, uzun, çıplak bir sırt vardı. Sırt ile aramızda bir dere geçiyordu. Yağmur sularıyla beslenen bir dere olduğu için kurumuştu. Derenin bize taraf olan kıyısında kara taşlarla yapılmış sekiz tane yayla evi, tıpkı bir tren katarı gibi peşpeşe diziliydi. Karşımızdaki sırt ile aramızdaki mesafe kırk elli metre civarıydı.

Her şeyden uzak, ıssız ve korunaklı bir yapısı vardı bu yaylanın. Birdenbire bir sürpriz gibi çıkmıştı karşımıza, kendimizi güvende hissediyorduk. Kayalıklara iki nöbetçi ve Biksi silahını bırakıp üç manga halinde evlerin arasındaki boşluklara konumlandık. İki saat içinde üç dört kere sis çöktü üzerimize. Hava bir açıldı bir kapandı. Sis bazen öyle kapatıyordu ki az ötedeki ikinci ev kayboluyordu. Yirmi metre ötede konuşanların sadece seslerini duyuyorduk. Yaylanın ıssızlığı ve sis, gece gibi güven veriyordu bize. Ortam uyumak için uygundu artık.

Yüzüme düşen yağmur damlalarıyla uyandığımda, bütün grubun, alevleri iki metre yükselen büyük bir ateşin etrafında çember oluşturduğunu gördüm. Sesler, kahkahalar ve ateşin uğultusu birbirine karışıyordu. Yanlarına gittim. Üç manganın çaydanlığı ateşin kenarındaki köze oturtulmuştu. Yine yağmur yine sis, yine yağmur yine sis… İnsanın duygularını allak bullak ediyordu bu boğuntulu hava. Neyse ki burada kalmayacaktık. Çaylarımızı yudumladığımız esnada telsizden gelen sesler dikkatimizi çekmişti. Tufan telsizin sesini biraz daha açtı. Parazitliydi ses.

“Hele o pilleri değiştir, yeni pil tak telsize.” dedi Serdar.

“Pilden değil konumumuzdandır.”

“Yakın mı? Nerede?”

“Tam vuruyor, ekran doluyor hemen hemen.”

Savaş telsizi aldı;

“Yok heval, bu siste bu kadar yakına gelmeleri mümkün değil” dedi. Biraz rahatladık ama dipten dibe kabaran bir heyecan dalgasını hissedebiliyordum. Tufan, koli bandı ile altı büyük pili birbirine bağlayıp telsize batarya yaptı. Telsiz ile pilleri birbirine bağlayan kabloyu sağlam bir şekilde monte etti.

“Şimdi bak” dedi Savaş’a.

Savaş otomatiğe bağladı telsizi.

“Yok heval, bir şey yok. Az önceki yakınlık pillerdendi.”

Telsiz otomatikte çalıştı bir süre; mesafe uzak vuruyordu. Ne olur ne olmaz deyip yavaş yavaş toparlandık. Tufan:

“Biz yine de etrafı bir kontrol edelim” dedi.

“Tamam, senle iki arkadaş gidin” dedi Serdar. “Şu arka tarafta bir orman var. Oraya bir bakın”

“Olur” dedi Tufan, gittiler.

Küçük Hasan;

“Ee, zamanı geldi artık!” deyip ellerini ceplerine soktu.

“Neyin zamanı?” dememle, ellerini ceplerinden çıkarıp bana uzattı; avuçlarını açtı, hiç beklemediğim bir şeydi! İki avucu da böğürtlen doluydu Küçük Hasan’ın.

“Nereden buldun?” dememe kalmadan, böğürtlenleri avuçlarıma boşalttı. Ateşin etrafında, böğürtlenleri paylaşıp yedik. Küçük Hasan arada bir bana bakıp gülümsüyordu.

“Daha var mı?”

“Yok bitti.”

“Var var... Hele çıkar.”

Bu ıssız yaylada böğürtlen yiyeceğim hiç aklıma gelmezdi. Bu küçük şeylerin ruh halimize iyi geldiğini hissediyordum. Sis de dağılıyordu yavaş yavaş. Derken, Tufan onlar döndü:

“Bir şey yok” dedi. “Arazi temiz.”

Zaten unutmaya başlamıştık peşimizdeki askeri birlikleri. Yine de tedbiri elden bırakmıyor, temkinli davranıyorduk. Nöbetçiler her yarım saatte bir değiştiriliyor, nöbet yerinden hareket edilmemesi için uyarılıyorlardı. Sis çekilmişti ama hava hafiften pusluydu. Saat beşti. İyice gevşemişti herkes. Silahlarımızı evlerin önündeki büyük bir taşa dayamıştık. ‘Akşam olsun da gidelim’ diyorduk.

5 – Kara At… Çatışma Başlıyor

Bütün grup ateşin çevresinde toplanmış, elbiselerimizi kurutuyorduk. Alevlerin boyumuzu aştığı bir anda gözlerimin yanıldığını ve sanrı gördüğümü düşündüm. Yaylanın ufkunda bir karartı geliyordu üzerimize. Biraz kenara çekilip yan taraftan baktım: Sıcak dalgaların içinde harelenip eriyerek üzerimize gelen kapkara bir leke! Sanki bir şey düştü üstünden. Daracık bir koridoru andıran yaylanın öteki ucundaydı ve bir at’tı bu. Yavaş yavaş geliyordu.

“Bir at geliyor” dedi Küçük Hasan.

“Köylülerindir” sesini duydum.

Yaklaştıkça daha iyi görmeye başladık. Koşumları bağlıydı atın, eksiksizdi. Yalnız, diğer taraftaki üzengisine bağlı bir şey arkasından sürükleniyordu. Yaklaştı… Geldi… Atın gözünde, o ıslak aynada alevlerin yalımı, sarı bir ışık gibi çaktı yüzümüze! Bu kara, parlak, devasa at, sımsıkı gövdesinin gerilimini üzerimize bırakarak geçti, gitti. Dönüp baktık arkasından; üzengiye takılıp sürüklenen şeyin bir asker postalı olduğunu fark ettik.

“Bu at askerilerindir!” dedim.

Silahımı aldım atın arkasından gittim.

“Brûsk! Silahını al, sen de git!” dedi Savaş.

Atın peşinden koştum. At ürküp hızlanmaya başladı. Brûsk’un sesini duydum.

“Çekil tarayacağım!”

“Yapma! Yakalayabiliriz!”

Brûsk silahının mekanizmasını çekip namluya mermi sürdü.

O an gök yarılıp üzerimize çöktü sanki. Gök gürültüsünü andıran iç içe patlamalar… Alev… Barut… Duman… Bir anda hava karardı!

Patlamaların şiddetiyle sıçrayıp yüzüstü yere düşmüştüm. Silahım fırlamıştı elimden. Sürünerek ilerleyip silahımı aldım. Başımı hafiften kaldırıp ileriye baktım; at, dörtnal koşarak uzaklaşıyordu. Arka tarafa baktım: Brûsk yerdeydi.

“Bir şey oldu mu sana Brûsk?”

Tozun dumanın içinden başını kaldırdı.

“Yok. Ya sana?”

“İyiyim, bir şeyim yok.”

“Buradan çıkalım hemen”

“Tamam dereye inelim önce. Orayı mermi tutmuyor. Hadi!”

“Tamam” dedi Brûsk; yuvarlana yuvarlana dere yatağına indi.

Hemen ardından sürünerek ben de indim.

“Ne oldu? Nerede bunlar?”

“Bilmiyorum” dedi Brûsk.

“Evlerin karşısındaki tepe… Dur biraz! Evet, ordan geliyor silah sesleri! Hıı?”

“Doğru, ordan geliyor.”

Başımı kaldırıp ateş altında tutulan evlere baktım. Gördüğüm manzara korkunçtu. Başımı eğdim, durdum. Emin olmak için tekrar baktım. Sonra Brûsk’la göz göze geldim;

“Ne var? Ne oldu?”

“Bir arkadaş orta yere düşmüş. Taşın arkasına geçmeye çalışıyordu.”

“Kim?”

“Tanıyamadım. Duman çok yoğun.”

“Şşş… Ses veriyor.”

“Yaralanmış. İnliyor.”

“Ne yapacağız?”

“Bir şey yapıp buradan çıkalım önce; ama daha kötü bir şey var Brûsk!”

“Ne?”

“Bizimkiler hiç karşılık vermiyor.”

“Neredeler?”

“Bilmiyorum; ama anlarız birazdan.”

“Burda durmayalım. Burası çok riskli.”

“Biraz bekleyelim. Şimdi dur! Ben uygun bir anda evlere doğru koşacağım. Savunmamı yaparsın. Sonra ben oradan seni savunurum. Sen de gelirsin. Tamam?”

“Tamam heval”

Bu tavrı bana büyük bir cesaret verdi. Böylesi kritik bir anda beni can kulağıyla dinlemesi ilk andaki şoku üzerimden atmama yetmişti. Brûsk daha bir yıllık savaşçıydı ve doğru dürüst eylemlere katılmamıştı. On yedi yaşının tüm heyecanını ruhunda taşıyordu. Sık sık köylerine gelen gerilla gruplarının hikâyeleriyle büyümüştü. Sarımsı saçları, kıpkırmızı yanakları ve sürekli gülen gözleriyle, Küçük Hasan’dan sonraki en genç arkadaşımızdı.

Elimi omzuna vurdum Brûsk’un. Evlere doğru koşmanın tam zamanıydı; yoğun bir duman kütlesi geliyordu üzerimize.

“Evlerin arkasına geçeceğim. Şuradan… Biraz açık ama duman geliyor, o boşluk tam kapanınca…”

“Tamam”

Patlamalar sürüyordu. Daha çok tek tek atışlar yapılıyordu. Taş yapılı yayla evlerinin önünde iki roket patladı. Ortalık toz dumanla örtüldü bir süre.

“Şimdi Brûsk!”

Yerimden doğrulup koşmaya başladım. Brûsk, uzun bir tarama yaptı. Evin arkasına geçip sırtımı duvara dayadım. Başımı köşeden çıkarıp Brûsk'a baktım.

"Duman iyi. Gel Brûsk! Diğer köşeden savunacağım seni."

Evin öteki köşesinden uzun sırtı baştan başa taradım. Dönüp baktım, Brûsk arkamdaydı.

"Lanet olsun ! Şansa bak!"

"Ne oldu?"

"Tabakam düştü. İçi dolu tütündü!"

"Boş ver şimdi tabakayı. Bir yerlerden ses geliyordu!"

Kulağımızı evin duvarına dayadık.

"Bir şey var mı?"

"Yok" dedim Brûsk'a. "Boş bu ev. Teker teker bakacağız her eve."

Nöbetçilerin olduğu kayalık tepede iki arkadaşımızın eğilip kalkarak oradan oraya koşuşturduklarını fark ettim.

"Gördün mü sen de Brûsk?"

"Neyi?"

"Nöbet yerindeki arkadaşları."

"Yok, görmedim."

"Birkaç kişi var orada, ama niye ateş etmiyorlar anlamadım!"

"Sesleneyim mi?"

"Hayır, gerek yok. Biz şimdi bu evi dinleyelim önce. İçeride kimse var mı yok mu, anlayalım."

Kulağımızı duvara dayadık:

"Bir şey var mı?"

"Yok" dedim Brûsk'a. "Boş bu ev. Teker teker bakacağız her eve."

İkinci evin arkasına ulaşmamız için aradaki boşluğu geçmemiz gerekiyordu. Başımı köşeden çıkarıp ateş açılan tepeye baktım.

Birkaç kafa… Eğilip geçen karartılar… Bir hareketlilik içindelerdi. Belki de saldırı…

"Brûsk, sen koş. Bekleme!"

Brûsk fırladı, hemen ardından da ben; koşarak geçtik iki evin arasındaki boşluğu. Brûsk, kulağını evin duvarına dayadı.

"Şşş… Dinle, ses var!"

Kulağını duvardan çekmeden az eğildi.

"İçerinden mi geliyor?"

Sol eli kulağındaydı:

"İçeriden, içeriden!"

Kulağımı duvara dayadım.

"Yok, değil. Dışarıdan geliyor. Biri inliyor sadece."

"Bakalım bir…"

"Dur dur! O düşen arkadaş olacak. Üçüncü evin önündeydi."

"Tamam hemen oraya geçelim."

"Biraz soluklanalım. İyice anlayalım sonra."

Derin bir soluk alıp yere tükürdü Brûsk.

"Ben susadım."

"Ben de…"

"Yav ağzım kurudu, konuşamıyorum. Hele bir sigara ver."

Maltepe paketini çıkardım; sadece bir tane içmiştim. Birer tane yaktık. Üst üste yudumladı Brûsk.

"Oh be…"

Arkasında olduğumuz evin ön cephesinde büyük bir patlama oldu. Birbirimizin, 'Sigaranın zamanı mı?!' bakışlarını yakaladık; aynı anda derin bir nefes alıp attık sigaraları.

Göz yaşartan bir duman, genizleri yakan bir lastik ve barut kokusu yayılmıştı etrafa. Yanık kokusunun keskinliğinden az önceki patlamanın bir lav mermisi olduğunu anladık. Küçük parçalar halinde toprağa yapışıp kaynayan lavlar, mavi alevlerin ışıltısında isli dumanlar çıkarak yanıyordu. Evin sağ tarafındaki boşlukta toprak tutuşmuş, lav parçaları her yere saçılmıştı.

Önümüzde daha altı ev vardı. Bizimkiler hangi evlerdeydi, bilmiyorduk. Üçüncü evde olabileceklerine dair tahmin yürütüyorduk; çünkü o eve çok ateş açılıyordu. Ara ara seslerini duyuyorduk; birkaç kere slogan da attılar. Emin olmuştuk artık. Koştuk. Üçüncü evin arkasında durup kulağımızı duvara dayadık. Sesler, inlemeler ve duvara vurulan darbelerden içeridekilerin kalabalık olduğu belliydi.

"Hadi heval, beklemeyelim!"

"Tamam, buradan! Duvarın bu noktası zayıf. Buradan delmeye çalışalım!"

Duvarın en zayıf noktasına önce silahımın dipçiğiyle üst üste vurdum, kontrol ettim. İçeriden yükselen sesler kesildi, biz de durduk. Göz göze geldik Brûsk'la.

"Ew kiye?" diye bağırdı içeriden biri.

"Heval heval!" dedim.

Emin olamamışlardı.

"Heval biziz, merak etmeyin. Benle, Brûsk! Şervan! Şervan!"

Bu esnada hiç beklemediğimiz bir şey oldu: On–on beş metre arkamızdaki o üçgen kayalıklardan uzun bir tarama yapıldı karşı tepeye. Biksiydi bu silah. Hemen Ferhat geldi aklıma. Seslendim:

"Heval Ferhat? Sen misin heval?"

"Benim ben! Rahat olun. Burdayım. Siz arkadaşları çıkarmaya bakın. Bi lanet mermi takılmıştı namluya, yeni çıkardım."

İçeridekilere seslendim:

"Heval biz dışarıdan vuruyoruz. Siz de içeriden yüklenin! Şimdi vuracağımız nokta biraz zayıf. Oradan!"

Ayak tabanımla üst üste vurdum. Gomların kapısı, askerlerin mevzilendiği tepeye baktığı için kimse dışarıya çıkamıyordu. Yapabileceğimiz tek şey ancak böyle arka duvardan bir gedik açmak, bizimkilerin çıkışını sağlamaktı.

"Siz de vurun heval!

İçeriden de vurulmaya başlandı.

"Vurun! Vurun! Vurun!"

Duvarı enlemesine bir tahtayla bölen çizginin altındaki biraz daha küçük taşlarla örülü noktadan bir gedik açmaya çalıştık. Taşların arasındaki betonlaşmış toprağı silahın namlusuyla kazıyıp duvarın bu noktasını zayıflattık. İçeridekiler de bizim gibi aynı yere vuruyorlardı. Duvar sarsılmaya başladı. Aradaki kalasın yarısı kendiliğinden çıktı. Çekip aldım. Sert bir çam ağacından yapılmış ağır bir şeydi. Onunla taşların arasını genişletip, küçük boşluklarda, artık parmak uçları kanamaya başlayan ellerimin de yardımıyla yavaş yavaş ilk taşı çıkarttım. Dikdörtgen şeklinde küçük bir pencere kadar bir gedik açıldı. Toz toprak döküldü, sonra bir elin bu küçük gedikte gezindiğini, toprağı temizlediğini gördüm. Eli tuttum, eğilip yüzüne baktım. Toza toprağa bulanmış kanlı bir yüzle karşılaştım, tanıyamadım. Bir an da olsa gülümsemeye çalışırken dişlerini gördüm. Tuttuğum el titriyordu.

"Heval, acele edin!"

Sevinçten ne yapacağımı bilmiyordum…

"Biraz daha vurun! Biz de vuruyoruz! Vurun! Vurun!"

Karşı tepeden ara ara ateş açılıyordu arkamızdaki tepeye. Evlerin arkasında olduğumuz için bizi göremiyorlardı, mermi de tutmuyordu burayı. Roket ve lav mermileri yakınlarda patladığında sarsılıyorduk. Biksinin başındaki Ferhat da olmasa, belki bu kadar rahat hareket edemeyecektik. Ferhat hem silahıyla hem de sözleriyle moral veriyordu bize.

"Ya bir mermi şişmişti namluda, yarım saatte zor çıkardım imansızı! Bir daha olmaz, merak etmeyin. Siz devam edin. Vurun, arkadaşları çıkarın ordan!"

Sonra biksiyle tek tek, çekiç gibi vuruşlarla ateş ederek, söze gerek bırakmıyordu Ferhat.

Üçüncü evin arka duvarında açtığımız gediği giderek büyüttük. Dışarıdan ben ve Brûsk, içeriden ise görebildiğimiz kadarıyla dört beş el sürekli taşı toprağı söküyorduk. Sonunda gedik, bir insanın geçebileceği kadar genişledi. Eğilip içeriye baktım: beş kişiydiler.

"Çıkın heval! Beklemeyin!"

İki el uzandı gedik boşluğuna, bileklerinden tuttum. Toza toprağa bulanmış, kan ter içinde bir yüz yaklaştı yüzüme. İri gözlerine baktım; Küçük Hasan'dı bu;

"Hasan? Bu sen misin?"

"Ah, heval… Herkes yaralı…" dedi güçlükle.

"Sen?"

"Ben iyiyim."

Yüzündeki tozu toprağı, kanlı çamuru sildim. Küçük bedenini kavrayıp çektim gedikten. Duvarın dibinde bıraktım Küçük Hasan'ı. Kalktı, üstünü başını silkeledi. Bana bakarak gülümsedi. Küçük can yoldaşım… Şuramda bir direnç ışığı yaktı o gülümsemesiyle.

İkinci arkadaşımızı da çıkardık gedikten; kanlı bedenini toprağa uzattık. Üçüncü yaralının yüzü hiç seçilmiyordu. Güç nefes alıyordu. Üst üste çamurlu kan tükürmeye başladı. Dördüncü yaralı duvarı kana bulayarak çıktı, boğulurcasına öksürüyordu. Kan çizgi çizgi akıyordu yüzünden. Göz aklarının ve dişlerinin beyazlığını da göremesem ayakta bir ölü sanacaktım onu. Beşinci arkadaşımız sağlamdı. Herkesin çıkmasına yardım etmişti ve en son o çıktı. Kanayan ellerine baktı, sonra sırtını duvara dayayıp oturdu, bitkinlikten tükenip kalmıştı. Ben ise terliyordum, kulaklarımda uğultu başlamıştı.

Şimdi duvarın dibinde dördü yaralı beş kişi kendilerinden geçmiş halde nefes nefeseydiler. Gelişi güzel sardıkları yaraları kanıyordu hâlâ. Beşinin de tepeye Ferhat'ın yanına çıkmaları için ben ve Brûsk savunmada kaldık. Evin iki köşesinde siper alıp ateşe tuttuk tepeyi. Ferhat da katıldı bize, tepeyi taradı. Dönüp baktım; kimse yoktu duvarın dibinde. Yaralılar sürünerek tepenin arkasına geçmişti bile.

Silahımın şarjörünü değiştirdim.

"Brûsk, sen de kontrol et!"

"Ben yeni değiştirdim"

"Hazır mısın?"

"Hazırım!"

Dördüncü evin arkasına koştum. Brûsk da geldi. Ön taraf, toz, duman ve yangındı. Rüzgâr kapkara bir duman bulutunu sürüklüyordu üzerimize. Dördüncü ev biraz yüksekti. Evin arkasından geriye doğru yürüyüp papatyaların açtığı toprak damının üstünden tepeye baktım. İnce bir duman perdesinin ötesinde karartılar geziniyordu. Ferhat uzun uzun taradı tepeyi. Onlar da başladılar. Başımızın üstünde lav ve roketlerin fışıltıları ince kuyruklu dumanlar bırakarak geçip arka tarafta patladılar. İnsanın içini hoplatıyordu bu yakın patlamalar. Sonra kulaklar çın çın çınlıyordu, kesintisiz, tırmalayıcı bir uğultuya bırakıyordu yerini; bu ses, bu hava, bu toz duman ve yanık kokuları, tuhaftı; kendinden geçirtip, midesini bulandırıyordu insanın.

Bir an başım dönmeye başladı. Duvarın dibine çöküp oturdum. Ayaklarımı uzatınca silahım elimden düştü.

Brûsk, silahımı bana verdi;

"Ne oldu heval?"

"Yok bir şey, geçer şimdi"

Kulaklarım uğulduyor, midem kalkıyordu. Ağzım, burnum, boğazım kupkuruydu. Nefes almak acı bir dumanı solumak gibi kötüydü o an.

"Brûsk!" deyip uzattım elimi, tuttu.

“Çek!”

Ayağa kalktım.

“İyiyim… Başım döndü… Bu ses…”

“Benim de midem bulanıyor.”

“Dumandan, patlamalardandır.”

“Geçer… Biraz bekleyelim. Daha önce de olmuştum böyle. Merak etme, geçecek.”

Bu hava, bu koyu duman, ağzı kurutup genzi yakan bu keskin barut kokusu ve patlamaların şiddetli basıncı denge bırakmıyordu insanda. Evin duvarına dayadım kulağımı. Sesler geliyordu içeriden. Brûsk duvarı kontrol ederek birkaç kere vurdu.

“İşimiz zor bu sefer! Bu duvar çok sağlam!”

İlk bakışta bile bu duvarın sağlamlığını anlayabilirdi insan. Büyük taşlarla, sık örülmüştü. Evin öteki köşesine doğru gittim. Dördüncü ve beşinci evin arasından baktım. Ön tarafta, orta yerde büyük bir taş ve taşın arkasında, ilk patlama anında vurulup yere düşeni gördüm. Halen aynı yerdeydi. Dikkatle bakınca tanıdım; uzun boyluydu:

“Brûsk! Düşen arkadaş heval Harun’dur!”

“Nee? Harun?”

“Evet Harun. Orta yerde, açıkta kalmış.”

Başını köşeden çıkarıp baktı Brûsk.

“Melek Harun!” dedi. “Kıpırdamıyor. Bacakları kan içinde.”

Brûsk, kenara çekildi. Köşeden baktım.

Harun, kıvrılarak bedenini küçültmüş, mermilerden korunmaya çalışıyordu. İki bacağı ve gövdesi yaralarından sızan bir kan gölcüğünün içindeydi. Grubumuzun silahlarının yarısı iki evin arasındaki boşlukta duran bir taşa dayalıydı.

Aklımdan geçenleri Brûsk’la paylaştım.

“Sen dur heval! Ben gideceğim.” dedi.

“Hayır, ben gideceğim. Sen savunmada kal”

“Ben…”

“Sen dur! Ben giderken seri olacaksın. Silahlar açıkta çünkü!”

“Tamam. Dumanı bekleyelim.”

“Tamam. Biraz bekleyelim.”

Duvarın dibine çöktük. Şarjörümü kontrol ettim; mermi yeterliydi. Brûsk da baktı şarjörüne, yarılanmıştı. Dolusunu taktı. Silahın emniyetini seriye aldı. Başını kaldırdı:

“Dönersen, bu hepimizin kurtuluşu olacak!”

“Döneceğim, merak etme. Şimdi iyi savun. Hızla gider gelirim.”

Brûsk silahını daha sıkı kavrayıp eğilerek evin arkasından dört-beş metre uzaklaştı. Ferhat’la birbirlerine işaret verip anlaştılar. İkisi de tetikte beklemeye başladı. Her şey tamamdı.

“Şimdi!” dedim.

Çöktüğüm köşe başından doğrulup koştum. On beş yirmi adımlık mesafeydi hepsi. Taşın arkasına attım kendimi. Ateş açılmamıştı üzerime. Görmemişler miydi yoksa? Bu kadar açık bir yerde görmemeleri mümkün değildi. Silahların yanındaydım. Ferhat ve Brûsk beni izliyordu. Silahların yanına iyice yaklaştım. Kolumu dört tane silahın askısına geçirip sıkıca kavradım. Bedenimi taşın arkasında kaybedecek kadar küçültmüştüm.

“Tamam, gel! Şimdi!” dedi Ferhat.

Bir elimde silahım, öteki elimde askılarında kavradığım dört keleş… Doğruldum, hızla koştum. Dört–beş adım sonra vızır vızır kurşun yağmaya başladı üzerime. Yerdeki kurumuş toza patır patır yağmur yağıyordu sanki. O anda sol yanıma bir şey çarptı. Her yer kararda bir anda.

Yüz üstü yere düşmüşüm. Sol bileğime bir el yapışıyor ve beni sürükleyerek dördüncü evin içine doğru çekiyor. Bu sürüklenişi belli belirsiz algılıyorum; sonrası, mutlak bir karanlık.

Gözlerimi açtığımda, ağır ağır bulanık bir gölün dibine battığımı sandım. Nefes alamıyordum. Ağır bir kokunun, tozun, barutun, gürültünün ortasındaydım. Sesler kafamın içinde uğulduyordu, sırtımın sol yanı, tam da kaburgamın alt tarafı, adeta yanıyordu. İçerinin kalabalığından, gelgitinden, orama burama çarpan ayaklardan acı duyuyordum. Sanki daracık bir boşluktan duvarlara çarpa çarpa düşüyordum; ama boşluk uzun sürüyor, bir türlü zemine çarpmıyordum. Bir arkadaşımızın mırıltısını işittim:

"Gidip gelirken arkadaşa çarpıyoruz. Yardım edin kenara çekelim."

Bileklerimden tutup duvarın dibine sürüklediler beni. Başım yerdeydi. Kapıdan içeriye sızan ışığa bakıyordum. Diz çöküp omzunu duvara dayamış, bir eli yerde, öteki eliyle duvara tutunan bir arkadaşımız kusmaya çalışıyordu. Her seferinde garip ürpertici bir ses çıkarıyor, kusamıyor, ağzının kenarından akan salyaya bakıyordu. Yüzünü benden taraf çevirdi. Kan içinde kalmış ellerini yarasına bastırıyordu. Bana bakarken sayıklıyor, bir şeyler anlatmaya çalışıyordu.

Tam o esnada dışarıda üst üste iki büyük patlama oldu. İlk patlamanın basıncıyla havaya sıçradım. Yerdeki toz duman güçlü bir nefesle üflenmişçesine havalandı. Ardından kavurucu derecede sıcak bir dalga sert bir rüzgâr gibi içeriye doldu. Ateşten bir çemberin ortasındaydım sanki. Yanık kablo, barut, lastik, asit ve cızırtıyla yanan saç kokuları gırtlağıma yapışırcasına beni boğuyordu. Saçlarıma dokundum; yanık saçlarım elimde bir avuç karınca ölüsü gibi duruyordu. Bu kızgın alev dalgası tek gözlü yayla evinin içinde bir uçtan bir uça gitti geldi. İçeride kim varsa, hepimiz, içimiz dışımıza çıkarcasına öğürerek öksürmeye başladık.

Bu gomun içinde yara almamış birkaç arkadaşımız vardı; şimdiden bir çıkış yolu arıyorlardı. Başını poşuyla sarmış olan Tufan kapıya doğru süründü, poşuyu gözlerine kadar indirdi. Kapının kenarında yer çöküp silahını dışarıya doğrultarak kısa aralıklarla taramaya başladı. Tam bir şarjör kurşunun boş kovanları duvara çarpıp sıçrarken çınladılar. Hemen karşılık verdi tepedekiler. Açık kapıdan içeriye kurşun yağdı. Kurşunlar sağa sola, taş duvara çarpıp sekiyorlardı. Tufan bir kerede pat diye kapıyı kapattı. Taramalar kesilmedi. Trak trak trak seslerle birkaç saniyede kapı delik deşik oldu. Kurşun deliklerinden, içinde toz dumanın uçuştuğu bulanık bir ışık süzgeci vurdu içeriye.

"Kapıyı aç heval! Boğulduk! Kapıyı…" seslerini duydum.

Kapının açılmasıyla beraber bir ışık huzmesi içeriye vurdu. Yavaş yavaş doğrulup sırtımı duvara yaslamaya çalıştım. Yaramı saramamıştım henüz. Kan kaybından bilincim bir gidip bir geliyordu, bunu siyah beyaz bir ışık çakımı gibi algılıyordum. Pala Merwan sürünerek yanıma geldi, sessizce konuşuyordu:

"Diren heval! Kendini bırakma tamam? Diren. Çıkacağız buradan."

"Direneceğim Mervan… Yaram… Kanıyorum… Çok gitti…"

Mervan askeri gömleğimin fermuarını irdirir indirmez, kucağımda biriken kan üzerine sıçradı.

"Bu ne!" deyip dehşet içinde bir metre geriye sıçradı.

"Sar Merwan! Şutığı* çöz önce…"

Mervan belime doladığım şutığı dolandıra dolandıra açtı, elinden topladı; gömleğimi ve atletimi kaldırıp yarama sardı.

"Yan tarafına uzan. Kendini bırakma. Tamam?"

"Tamam… Bırakmam."

*Şutık: Gerillanın beline doladığı kuşak.

"Dışarı nasıldı? Çıkabilecek miyiz buradan?"

"Çıkacağız Merwan. Ferhat onlar kayalığı tutmuş."

"Bu iyi işte. Öyleyse çıkarız. Biksi orda… Biksi!"

"Çıkarız"

“Silahları getirmekle ne iyi yaptın! Bir de çıksak!”

“Duvarı yıkın! Bir önceki evi öyle yaptık. Bir gedik açtık, arkadaşlar çıktılar. Burada da…”

“Merak etme, bir yolunu bulacağız.”

Merwan diğer yaralılara bakmaya gitti. Sonra dumanların içinde bir silahın uzatıldığını, Tufan’ın silahı aldığını ve duvarın köşesine sert darbeler vurduğunu gördüm; hemen oradan sökülen taşlar yere yuvarlanmaya başladı; açılan boşluktan hafif bir ışık düştü içeriye. Avuç içi kadar bir aydınlıktı bu. Tufan saldırır gibi yüklendi duvara. Silahın namlusuyla vurduğu darbeler taşlarda tok sesler çıkarıyordu. Her darbeden sonra ışık yere daha büyük düşmeye başladı, ama henüz bir insanın çıkabileceği kadar geniş değildi.

Gedikten içeriye sızan ışığa umutla bakarken, tam o noktada şiddetli bir patlama oldu. Güçlü basınçla birlikte taş, toprak ve sıcak bir akım doldu içeriye. Tozdan dumandan göz gözü görmüyordu artık. Hepimiz öksürüyorduk.

Dumanın çekilmesini bekledik, her yer sessizdi. Biraz sonra başımı kaldırdım. Gedikten içeriye bulanık, mavimsi, yelpaze şeklinde bir ışık düşüyor, içinde tozlar uçuşuyordu. Işığın vurduğu yerde toza bulanmış papatyalar vardı. Tufan duvarın yıkıldığı köşeden başını çıkardı, dışarıya baktı, sonra içeriye döndü:

“Heval hazırlanın, çıkıyoruz!”

O ve Merwan yaralıları tek tek ışığın altına taşıdı. Tufan geri giderken bir an kapının kenarından dışarıya baktı, durdu ve keleşini doğrultup bir adım öne çıktı; daha tetiğe basmadan öndeki ayağına bir kurşun isabet etti. Kırılan kemik sesini duydum. Ayağını çekti, silahını bıraktı, iki eliyle ayak bileğini tutup sıktı. Kan damlıyordu ayağından. Sarı mekabı kıpkırmızı olmuştu. Merwan yetişerek ayakkabısını çıkardı Tufan’ın. Ayak bileğini ve yarasını iki yerden sardı.

Dışarıda neler olup bittiğini bilmiyorduk. Duvarın dış cephesine değen kurşunların çıkardığı tok sesleri duyuyorduk sadece. Sanki birileri dışarıdan çekiçle duvara vuruyordu. Sıkıştığımız bu evde yaralanmayan tek kişi Merwan’dı. Tufan ise yarasına aldırmadan Merwan’a yardım ediyor daha ağır yaralıları dışarıya çıkarıyorlardı.

Herkesi dışarıya çıkardıktan sonra Merwan koluma girip yürümeme yardım etti. Güçlükle yürüyüp gediğin altına geldim. Mavimsi bir ışık düşüyordu içeriye. Havaya baktım; göz kamaştıran, pürüzsüz, pırıl pırıl bir aydınlık vurdu yüzüme. Tufan ve Merwan beni yukarıya kaldırdılar. Bir anda bele kadar dışarıda buldum kendimi. Toprak damın üstü havada duran bir papatya adası gibiydi. Kenarlara tutunarak dışarı çıktım. Sonra damın köşesini tutup aşağıya sarktım. Yere düşer düşmez üzerime ateş açtılar. Dört beş metre yuvarlandım önce, sonra sürüne sürüne ilerlemeye çalıştım; ama gücüm yoktu, yapamıyordum. Tufan’la Merwan, evden çıkıp yanıma geldiler. Kurşun yağmurunun altında beni sürüklediler; tepenin arkasına geçtik.

Kayalıkların arkası doğal bir mevzi gibiydi. İlk ateşte yere düşen Harun dışında herkes buradaydı. Ferhat’ı gördüm. Biksi’nin önüne çökmüştü. Bana baktı. Gülümsedi. Sonra ateş açtı tepeye. Kurşun kovanları aramıza düşüyordu. Beni küçük bir çukura bıraktılar. Kayalıkların alt tarafındaydım. Sağımda solumda bir koşuşturma başlamıştı. Sağlam olanlar yaralılara, yarası hafif olanlar ağır yaralılara yardım ediyordu. Herkes yeraltından çıkmış gibiydi. Toza, baruta, tere ve kana bulanan yüzlerine bakarak kimseyi tanımak mümkün değildi. Dikkatle süzdükten sonra hareketlerinden ya da ses tonundan çıkarabiliyordum bazılarını. Bu küçük ay parçası kayalıkların arasında insanın sınırlarını zorlayan bir fedakârlık, cesaret ve dayanışmaya tanık oluyordum. Bu tepe, sahiden bir mucizeydi! Dümdüz çıplak tepelerde birdenbire fışkırıp donmuş, uzunluğu yirmi metreyi bulan bir dev kertenkelenin kopmuş kuyruğu… Her şeyimizle buraya tutunmuştuk.

Başımı hafiften kaldırdığımda karşı tepeyi görebiliyordum. Uzun ve aralıksız atışları kesmişlerdi; sadece görüntü aldıkları yerlere tek tek nokta atışları yapıyorlardı. Sonra lav ve roketlerin kıpkızıl bir nokta halinde başımızın üstünde uçuşurken çıkardıkları dumanlı

fışıltılar ve insanı yerinden sıçratan gümbürtüleri… Sanki kulağımın dibinde bin tane davula birlikte vuruluyordu. GÜMMM! Üstten sıyırarak geçenlerin dışında, kayalığın arkasında, yamacımızda ve sağda solda patlayanların savurduğu taş parçaları etrafa saçılıyordu.

Bu çukurumsu yerde yarı uzanır halde beklerken yanıma Savaş ve Küçük Hasan geldi. Savaş'ın elinde telsiz vardı. Sesini açıp daha net çekmesi için havaya kaldırdığında eline bir kurşun isabet etti. Telsiz düştü. Savaş kefyeyle elini sararken telsizi Küçük Hasan aldı, sesini açtı.

Uzaktan helikopter sesleri gelmeye başladı. İkişer- üçer kayalıkların daha korunaklı yerlerine sığınıp olası bir hava saldırısına karşı mevzi aldı herkes. Hareketliliğimiz en alt sınırdaydı artık, çok zorunlu olmadıkça kimse kıpırdamıyordu yerinden.

Az sonra helikopterler göründü. Yerimizi tespit etmeleri uzun sürmedi. Benekli iki kobra tepemizde dönüyordu şimdi. Hasan'ın elindeki telsizden karşı tepedeki komutanın helikopterlere verdiği koordinatları rahatça duyuyorduk. Karanlığın çökmesine çok az bir zaman vardı ve yaylanın arkası hemen vurulmalıydı! Komutan aynı koordinatı tepemizde alçalarak dönen kobraların pilotlarına üç dört kere tekrarladı. Pilotlardan biri "yaylanın arkası"nın tam neresi olduğunu, yaylanın iki tarafında hareketlilik gördüğünü, vururken karıştırmamak için tepedeki komutandan bir işaret beklediğini söyledi.

Komutan ise, telsizden şöyle dedi: "Şimdi o tepeye bir şarjör izli mermi sıkacağım. İzli mermilerin düşeceği tepeyi vurun!"

O an, Küçük Hasan ve Savaş'la göz göze geldik.

"Heval Hasan, bende bir şarjör izli var, birde patlayıcı" dedim.

Küçük Hasan palaskamdaki kılıflardan bir şarjör çıkardı;

"Bu patlayacı!"

"Öteki kılıfa bak!" dememle ikinci şarjörü çıkartıp silahına taktı; kayalıktan başını çıkarıp nişan aldı.

"Bekleme! Haydi!" dedi Savaş

Küçük Hasan, tetiğe basar basmaz, saniyeler içinde izli mermiler patladı. Kafasını eğdi, "tamam" dedi. Helikopterlere baktık. Havada daire çizen ilk kobra biraz meyil alarak dik dik indi, tepeyi roketlerle bombaladı. Peşinden ikinci helikopter geldi, o da aynı tarzda, vurdu geçti!

Küçük, siyah duman izleri kaldı helikopterlerden geriye. Ve tepede sıralı mayınların üstüne devrilen domino taşları gibi birbiri ardına patlamalar oldu. Yükselen duman sütunları havada bir süre asılı kaldı. Helikopterler gitti. O sırada yoğun bir hareketlilik yaşanıyordu tepemizde.

Savaş bağırarak:

"Helikopter onları vurdu!" dedi.

"Kendi tepelerini roketlediler!" dedi. Hasan, "Sesleri kesildi, çok vuruldular!"

Bu yanıltma taktiğinden sonra biraz rahatlamıştık.

6 – Geri Çekilirken…

Savaş, bana ve Küçük Hasan'a dönerek:

"Siz aşağı inin, şu çalılıkların arkasında bekleyin. Grubu toparlayıp çekileceğiz" dedi.

Küçük Hasan'a tutunarak ayağa kalktım, aşağı indik. Birkaç adım sonra durdum.

"Yürüyemiyorum heval. Dizlerim tutmuyor. Nefes alamıyorum."

"Uzan şurda, dinlen biraz."

"Başım dönüyor, tut beni."

Hasan'ın yardımıyla yere uzandım. Nefes almakta zorlanıyordum. Ağzım kupkuruydu. Tüküremiyordum. Dizlerim… İlk defa yaşıyordum bunu.

"Su var mı? Biraz su…"

"Bende yok. Arkadaşlar gelsin, bakalım."

Ağzımda paslı, acımsı bir tat vardı:

“Buralarda hiç su yok mu? O kadar yağmur yağdı!”

“Görünürde bir şey yok. Ama bende şunlar var”

Cebinden bir avuç böğürtlen çıkartıp bana uzattı.

“Vaay deli Hasan! Hani bitmişti”

Ben böğürtlenleri yerken Hasan konuşuyordu:

“Geçen sene, sen ve Erez yaralıyken Amed sizi bir yerde çalılıkların arasında saklamış. Erez anlatmıştı bana; sabah gözlerinizi açar açmaz böğürtlen çalılıkların altında olduğunuzu görmüşsünüz.”

“Erez değil, bunu ben sana anlatmıştım.”

“İyi hatırlamıyorum, ama sen de olabilirsin.”

“Başka var mı böğürtlen?”

“Yok, tam bitti bu sefer. Çinyo*!” deyip ellerini birbirine vurdu.

“Solhan’a bağlı korucu köylerinden birinde olan 13 yaşındaki Hasan en kritik anlarda bile böyle espriler yapardı. Köylerine sızan gruplarımızın başında olan Amed adlı bir arkadaşımız Hasan’ı inekleri güderken görmüş, korucu başının oğlu olduğunu öğrenince onu kendisiyle birlikte getirmişti. Yaklaşık iki yıldır Hasan bizimle birlikteydi. Artık eve gitmemeye, bir gerilla olmaya da kararlıydı. Sempatik üslubuyla “Çinyo!” dediğinde beni güldürüyor, gülerken yaram kanıyordu.

Ağzım biraz ıslanmıştı böğürtlenlerden. Derin derin soluklanıp güç toplamaya çalıştım. Biraz sonra karanlık tamamen çöktüğünde uzun ve zorlu bir yürüyüşe başlayacaktık. Bunun farkındaydım ve o anlara hazırlıyordum kendimi. Havada uçuşan izli mermileri izliyordum. Bulutlar turuncu, kızıl, erguvan renklere bürünmüştü. Başımı yana çevirdim. Bizimkiler, birbirlerine destek olarak tepeden aşağıya iniyorlardı. Topallayan, hızla yürüyen, ağır aksak ilerleyen… Herkes birbirine yardım ediyordu. Bana yardıma gelenler Serbest ve Botan arkadaşımızdı. Kollarıma girip kaldırdılar. Doğruldum.

Eski bölük komutanlarımızdandı Serbest. Güney’in Dêrik kasabasındandı. Esmer ve kapkara saçlıydı. Geçen sene Botan’dan gelmişti buraya. Hepimizin sevdiği, sempatiyle baktığı, fedakâr, cesur ve kararlı bir komutanımızdı. Fiziki olarak güçlü olduğu için geri çekilme boyunca bana destek olacaktı. Botan ise Serbest’in aksine ufak tefek, zayıf ve daha gençti. Ama onunda kararlı ve bilinçli bir yapısının olduğunu biliyordum.

Serbest:

“Tu dikarî bimeşî?” (Yürüyebilecek misin?) diye sordu.

“Dikarim.” (Yürürüm.) dedim.

Bir koluma o, bir koluma Botan girdi. İlk adımları atmaya başladık. Daha ayağa kalkar kalkmaz gözlerim kararardı, toparlanıp yürüyecek gücü bulamadım. En kötüsü de dizlerimin tutmamasıydı. Çok kan kaybetmiştim ve en ufak bir harekette bilincimi yitiriyordum, biri tutmamış olsa yığılıp kalacaktım.

Gruba yük olmamak, grubun temposunu düşürmemek için tüm irademi zorladım. Hiçbir şey değişmedi. İradenin çok da işe yaramadığı, aşırı kan kaybından dolayı fiziksel olarak bitkin ve hareket edemez haldeydim. Gruptakiler de bunun farkındaydı.

*Çinyo: Zazaca, “Yok.”

Ayaklarıma baktım; felç geçirmiş bir bedenin ayakları gibi, ben adım atıyordum zihnimde, ama ayaklarım gitmiyordu. Botan ile göz göze geldik:

“Hadi heval, biraz daha gayret!”

“Yürüyeceğim, tamam yürüyeceğim”

“Biraz zorla!”

“İşte! Hadi, siz de yürüyün!”

Önden gidenler aşağıda bizi bekliyordu. Seslendiler. Bir anda ayaklarım yerden kesildi. İlerledikçe ayaklarımın ucu taşlara çarpmaya başladı. Grubun yanında durduk. Kendimden geçmiştim. Toprağa uzandığım yerde gökyüzüne bakmaya çalıştım ve zor seçebildim; akıp giden bulutların arasında tek tük yıldızlar titreşiyordu. Buraya çok yakın bir yerlerde gök gürlüyordu ve hava birazdan tamamen kararacaktı.

Herkes diz boyu çalılıların arasındaki boşluklara çömelmişti. Geri çekilmeyi nasıl yapacağımız tartışılıyordu. Uzaktan bir yerde panzerlerin projektörleri ufku ışıktan oklar gibi okşadı, geçti.

Grubun arasında Harun'u aradım. Az ileride yere uzatmışlardı. Derinden inliyordu. Başucuna çökmüş olan Serdar ayağa kalktı. Harun'un yüzünü gördüm. Benden taraf döndü. "Su, Su!" diyordu; beni fark edince gülümsemeye çalıştı. Elimi hafiften kaldırıp gülümsedim ona.

Uzun bir tarama yapıldı tepede. Başımı kaldırıp baktım. Grubumuzun genel savunması için üç kişi tepede kalmıştı.

"İniyorlar." sesini duydum.

Sonra aydınlatma fişekleri atıldı ve patlamalar ara ara sürdü.

Giderek üşüyordum. Dişlerim tıkırdıyordu. Gruba yük olmamak için tüm irademe yüklenecektim. Bunu yapabildiğim kadar yapıp, sınırlarımı zorlayacaktım. En azından çemberden çıkana ve güvenilir bir noktaya ulaşana kadar…

Grup son hazırlıklarını bitirmişti. Herkes buradaydı. Tüm silah ve malzemeler tamamdı. Ağır yaralı olan ben ve Harun'duk. İkiye ayrıldık. Ben bir grupta, Harun bir grupta; böylece daha hızlı hareket edilecekti. Yarası hafif olanlar, ağır yaralıların silah ve çantasını sırtladı. Serbest ve Botan yürüyüş boyunca bana yardım edeceklerdi. Bir kuşatmanın içinde olduğumuzu bildiğimizden, iki arkadaşımız gece boyunca belli bir mesafe grubun önünde yürüyecekti. Bütün tedbirler alındıktan sonra yürüyüş için talimat verildi.

Kalktık, ilk adımları atarken pek zorlanmadım. Hafif engebeli yaylalık bir arazideydik. Tümsekler, kurumuş taşlık derecikler ve dikenli çalılıklarla örtülüydü her yer. Ufukta yolumuzu kesen bir araba yolunda panzerler geziniyordu. Evet, bir kuşatmanın içindeydik. Emindik artık. Işıldaklar atılıyor, panzerler geziniyor ve izli mermiler uçuşuyordu.

Yürüdükçe Harun'u taşıyan grup bizden uzaklaşmaya başladı. Biraz sonra tamamen kayboldular. Taşlık bir yerde durduk. Yere uzandım. Aklıma ilk gelen şey su oldu. Ellerim kendiliğinden toprağı yokladı. Soğuk taşları, nemli otları hissettim avuçlarımda.

"Bana biraz su verin."

"Kimsede su yok heval. Biz de susamışız. Yaralılar içmeyecek"

"Mataralar boş mu?"

"….."

"Mataralar?"

Sessizce konuşuyorlardı. Su verecekler sandım. Ama yok, bir talimat verildi;

"Kalkın heval! Kimse kendini bırakmasın!"

Kollarıma girip kaldırdılar beni, yürüyemediğimi biliyorlardı. Her adımda irademi ve ayaklarımı zorlayıp yük olmamaya gayret ettim. Kırk-elli metre yürüdükten sonra bedenimi tepeden tırnağa yakıp soluğumu kesen bir acı hissettim;

"Durun heval! Duralım…"

Kırk kurşun yarasına bedel, dayanılmaz bir sancıydı.

Biraz daha yürüdükten sonra durduk. Yere uzanıp soluğumu düzene koymaya çalıştım. İnlememek için zor tutuyordum kendimi. Gözlerimi açtığımda herkesin başımda toplandığını fark ettim. Yan yana duran kafaları, yıldızları kapatan bulutları, yaklaşan gök gürültüsünü, panzerlerin uğultusunu, uzak yakın patlamaları ve gökyüzüne peş peşe atılan aydınlatma fişeklerinin üzerime eğilmiş yüzlerdeki yansıyışını o kısacık anda algılamama neden olan tek şey, kana kana su içme isteğimdi; her ayrıntıda bir damla su arıyordum çünkü!

"Su biraz… İçmeyeceğim. Ağzımı çalkalayacağım."

Savaş yüzüme doğru eğildi.

"Su yasak! Yaralı arkadaşlar sabaha kadar su içmeyecek. Talimattır!" dedi, sesini tüm grubun duyabileceği kadar yükseltmişti.

"Ama heval…"

"Olmaz! İsteme bir daha. Yok zaten! Olsa bile kimse vermesin. Tamam?" dedikten sonra ayağa kalktı.

"Hadi arkadaşlar. Yolun altına inelim. Çemberi yarmış olacağız. Hadi, biraz direnç!"

Yine iki kişinin yardımıyla ayağa kalktım. Yürümeye başladık. Daha ilk adımda gözlerim kararıyor, dizlerim dermansız kalıyordu. Tam yere yığılacağım esnada sıkıca kavrayıp tutuyorlardı beni. Durup yere uzanınca ağrılarım diniyor, yavaş yavaş kendime geliyordum. Bu anlarda bilimcim sabit duruyordu, rahatlıyordum. Biraz olsun hareket edince ya da yürüyünce değişiyordu her şey. Attığım her adımda bilincimin biraz daha karanlığa doğru yol aldığını, bir ışığın gözlerimden içime doğru giderek karardığını hissediyordum. Birkaç adım sonra her şey birdenbire zifiri karanlığa büründü.

Aradan ne kadar vakit geçtiğini bilmiyorum; bir el çenemden tutmuş başımı sallıyor, yüzüme hafiften vurup adımı söylüyordu:

"Heval! Heval Şervan! Beni duyuyor musun?"

Başımı salladım.

"Kalkabilecek misin?"

Yine başımı salladım.

"Hadi heval, biraz zorla kendini. Yolun altına inelim, daha rahat olacak. Hadi biraz toparlan kalk, ayağa kalk."

Bütün irademle kendime yüklenip ayağa kalktım.

"Biraz su verin, güç gelir belki"

"Yok!" dedi karanlıkta bir ses. "Talimattır! Herkes uyacak!"

"Ama içmeyeceğim! Sadece ağzımı…"

"Kalkın heval… Daha sessiz, daha çabuk!"

Yürüyüşün ilk adımlarında yine yığılıp kaldım. Üzerime bir keyfe örttüler. Kefyenin altında bir el feneri yakıldı. Şah damarım kontrol edildi, nabzıma bakıldı. Sonra tek tek gözkapaklarım aralanıp ışığı gözlerime tuttular. Olan biten her şeyi algılıyordum ama toparlanıp da konuşamıyordum. Biri daha girdi kefyenin altına, sessizce konuştular, anlayamadım. El feneri kapandı. Kefyeyi çekip aldılar üstümdem. Yüzüme yağmur damlaları düştü. Gözlerimi açtım. Arka tarafımıza aydınlatma fişekleri atıldı. Yağmurun, ışıkta sarı ip gibi yağdığını, tek tük damlaların giderek çoğaldığını fark ettim. Bu iyiydi işte. Su demekti! Birdenbire patlayan gök gürültüsünün ardından yaklaşan bir at sürüsünün uğultusunu andıran seslerle yağmur bastırmaya başladı. Kısa sürede sırılsıklam oldum. Hava ılıktı ama yine de üşüyordum. Yağmurun dışında pek farkında değildim artık etrafımda olup bitenlerin. Başımı yerde, hafif araladığımda dudaklarıma denk gelecek yağmur tanelerini bekliyordum.

Yürürken, dururken ya da toprağa uzanır haldeyken, hep bir damla yağmur bekledim. Soğumaya başlayan yaramın acısını daha keskin hissediyordum. Aydınlatma fişeklerinin ve sağanak yağmurun altında, Botan'ın ve Serbest'in kolları arasında defalarca yürüyüp, defalarca düşüp kalkıp, her seferinde mola verdik. Ben nasıl adım atıyordum, beni nasıl taşıyorlardı, nerede kendimdeydim, nerede bilincimi yitiriyordum, her şey benim dışımda gelişiyordu; hareket halindeyken yaşananları ayırt edemiyordum. Patlama seslerini duyuyordum. Çenemden ip gibi akarak göğsümü ıslatan yağmur sularını içemediğime yanıyordum. Işıldaklar gözlerimi kamaştırıyordu. Bedenimin sol yanı bir uyuşuyordu bir yanıyordu. Önümüzdeki panzerlerin ışığı bir an bizi yalayarak geçiyordu, yere çöküyorduk. Ben "Su!" diyordum. "Yok!" diyorlardı. Biri kızıyordu. "Şşş…" diyordu biri. Ağzımı yağmura açıyordum, daha fazla damla düşsün istiyordum.

"Biraz duralım" diyordum." Nefes alamıyorum."

"Durmuşuz ya!" diyordu biri.

“İyi, duralım. Duralım!” diye tekrarlıyordum.

Ama yağmur susuzluğumu kesmiyordu. Islak taşların ve otların üstünde su arıyordum. Islanan ellerimi yalıyordum. Boğazıma bir şeyler takılıyordu. Öksürmek isteyince bir el ağzımı kapatıyordu.

“Şşş… Yakındalar! Elli metre. Bak!”

“Öksürme heval, yutkun!”

Bir el ağzımı kapatıyordu. Yutkunuyordum. Işıldakları izliyorduk. Ağzımı kapatan el yavaşça kalkıyordu. Sessizce durup yağmura bakıyorduk.

Saatlerce yürüyüp durduk, yürüyüp durduk, yürüyüp durduk o gece… Bana hiç bitmeyecek bir yürüme ve kısa molalarla durma ve tekrar yürüme döngüsünü anlatıyor o geceki halimiz. Önümde yürüyen karartılar, aydınlatma fişekleri, yağmur, panzer projektörleri ve uğultular görüp de duyduğum şeylerdi. Kan, uyuşma, sancı, ıslaklık, üşüme ve dişlerimin takırtısını ise artık tüm bedenimde hissediyordum.

Kayalık bir yerde mola verdiğimizde, tam tepemizde aydınlatma fişekleri patladı. Çukurumsu bir yerdeydik. Gözlerimi etrafta gezdirerek su aradım ve aradığımı hemen buldum: Sağ tarafımdaki kayalıkların düz yüzeyleri sarı sarı parlıyordu. Işıldaklar aşağı indikçe parlayan noktalar çoğaldı. Yavaş yavaş oraya doğru gittim. Kayalıkların yanında durdum. Sular ışıl ışıldı. İçmek için suya eğildiğim esnada bir el enseme yapıştı. Ellerim yerdeydi. Başımı hafiften çevirmemle Serbest ile göz göze geldim.

“Bırak!”

Türkçe konuşuyordu bu sefer:

“İçme…”

“Bırak heval, bir yudum…”

“İyi değil, kan kaybettiriyor!”

“Bırak heval, bir dakika bırak” dedim, kararlı bir sesle.

Ensemi tutan eli gevşedi. Kafamı indirdim, dudaklarımı suya dokundurdum. Biraz su alıp ağzımı çalkaladım. Sonra bir yudum içtim. Serbest omzuma yavaşça vurdu. Koluma girdi, grubun yanına döndük.

Bu esnada ön tarafı kontrol etmeye gidenler geri döndü. Çömeldiler, fısıltıyla konuştular. Yağmur yağıyordu.

“Sol tarafı da tutmuşlar. Şu yan taraftan tek tek koşarak, ileride bir sırt var, tam da orayı aldılar!”

“Yönümüzü değiştirmemiz gerekiyor.”

“Saat kaç?”

“İkiyi on dört geçiyor.”

“Çok geç oldu! Daha iki kilometre bile çıkamadık.”

“Heval böyle gidersek sabaha kadar açıkta kalacağız.”

“Doğru! Çok mola veriyoruz. Tamam, önümüzü keşfederek yürüyelim ama bu tempoyla nereye varacağız?”

“Biriniz arkadaşları toparlayın. Horlayan var! Uyuyan kim? Heval uyuma yeri midir burası? Şşş… Uyandırın onu biriniz! Heval?”

“Heval rabin! Heval rabin!” (Arkadaşlar kalkın! Arkadaşlar kalkın!)

“Hasan sen kontrol et en son, eşya falan kalmasın!”

“Tamam heval!”

“Haydi! Yolu geçiyoruz! Sonra durmayacağız zaten!”

“Kalkın heval, kimse kendini bırakmasın!”

Grubun yürüyüş temposunu yarı yarıya ağırlaştırdığımın farkındaydım. Birkaç kere aklıma gelen ama söylemeye fırsat bulamadığım şeyi artık söylemenin zamanıydı. Serbest, kollarıma girip ayağa kalkmama destek olduğunda ona söyledim.

“Böyle çıkamıyoruz… Savaş’a söyle. Beni bir yerde bırakın. Sonra gidin.”

“Şşş!” dedi. “ Aklından geçirme. Yürü şimdi!”

“Nereye kadar heval?” dedim. “Sabah olacak, bir yere ulaşamayacağız.”

“Yeter!” dedi dişlerinin arasında. “Kimseyi bırakmayacağız.”

Artık yürüyecek gücü bulamıyordum kendimde. Dizlerim ayaklarım yerlere, taşlara çarpa çarpa işlemez hale gelmişti. Beni taşıyan Serbest ve Botan’ın giderek güçten düştüğünü fark ediyordum. İki yerde daha mola verdikten sonra, hızla yürüyüp panzerlerin gezindiği yolu geçmeyi hedefliyorduk.

İlk molada grup komutanımız Savaş’ı yanıma çağırdım.

“Ne yapacağız heval? Böyle olmuyor. Bir şeyler yapmamız lazım.”

“Elimizden geleni yapıyoruz. Yapmadığımız bir şey mi var?”

“Var! Beni bırakın. Grubu ağırlaştırıyorum. Vakit çok az.”

“Hayır heval, kimseyi bırakmayacağız. Gideceğimiz yere hep beraber gideceğiz.”

“Ben kendim istiyorum bunu. Düşsem de kalksam da kendi sorumluluğumu alıyorum. Mecburuz buna.”

“Bizim de senin üzerinde sorumluluğumuz var.”

“Tamam, ama on kaybedeceğimize bir kaybedelim. Sabah olacak, iki saat kaldı şafağa. Halen çemberdeyiz.”

“Merak etme. Az kaldı. Çemberi yarıp beraber çıkacağız. Artık tartışmayalım.”

“Tartışmak zorundayız. Asıl sorun çemberi yardıktan sonra başlıyor. Hızlı yürümezsek çemberin içi ya da dışı, pek fark etmeyecek. Bu tempoyla açıkta kalma riski var. Bir karar vemek…”

“Tamam heval. Bu kadar yeter.”

Sesimi yükselterek bütün gruba duyurmak istedim.

“Arkadaşlar, kendi isteğimdir bu; beni bırakın! Vakit yok. Bu yürüyüşle kuşatmayı yaramayız!”

Kimseden ses çıkmadı. Yapılacak farklı bir şeyin olmadığına kendimi inandırmıştım. Gruptakiler de bunun farkındaydı. Geriye, ısrar edip onları da ikna etmek kalıyordu.

Bu moladan sonra uzun bir mesafe yürüdük. Yolun gözüktüğü uzun bir sırtta durup panzerlerin geçmesini bekledik. En fazla yirmi metreydi yol ile aramızdaki mesafe. Panzerler projektörleriyle etrafı tarayıp ağır ağır giderlerken çıkardıkları sarsıntıyı ve arada bir durup araziyi taradıklarında patlamaların oluşturduğu basıncı toprakta hissediyordum.

Yola bakan sırta yüzüstü uzanmıştık. Sol yanımızdan gelen iki panzer yolu aydınlattı, alt tarafımızdan geçip gittiler. Virajı dönüp karanlığa gömüldü ikisi de.

“Acele edin arkadaşlar! İniyoruz!” sesini duydum.

Bir fısıltı, bir telaş, bir hareketlilik sardı ortalığı. Bir eşik gibiydi bizim için bu yol. Tam üstündeydik şimdi. Yağmur durmuştu. Hafif bir esinti vardı. Bu zorlu eşiği geçmek üzere olmanın heyecanı sımsıcak bir duygu gibi dolaşıyordu aramızda. Sanki yolu geçsek tümden kurtulacağız, artık bir şey olmayacak, güçlükler o anda bitecek…

Işıldaklar sönüp panzerler uzaklaştıktan sonra yolu geçmek için hazırlandık. İkişer ikişer yamacı inip yolun karşısına geçti herkes. En son ben, Serbest ve Botan kalmıştık. Onların yardımıyla aşağı indim. Yolu geçtik. O gecenin en kısa ama en zorlu yürüyüşüydü bu.

Yolun öte yakasındaydık artık. Arazi, hafif meyilli ve çıplaktı. Yol, üst tarafımızda ve geride kalmıştı. Çalılıklarla kaplı bir yerde durduk. Nefes nefese kalmıştım. Yere uzandım. Üzerime bir keyfe örttüler.

O ana kadar grubumuzda kimlerin olduğunu fark edememiştim. Şimdi sağımda solumda oturmuşlardı. Yanı başıma çöken Kel Fırat, Tufan, Savaş, Serhat, Botan, Serbest dışında, beş altı kişi de az ötede yere çömelmişti. Yanımdakiler sessizce konuşuyorlardı, duyduğum sözler nasıl bir cehennemden çıktığımıza ve hayatta kalışımızın mucize olduğuna dairdi. Kısa, kesik, büyülenmişçesine konuşuyorlardı. Öteki grubumuzu bir gülme krizi tutmuştu. Neye güldüklerini bilmiyordum ama böylesi zorlu anlarda gülmenin insana iyi geldiğine emindim. Hem biz böyleydik biraz; her ölümcül labirentten çıktıktan sonra, onunla alay ederdik.

Şimdi içimden geçenleri daha derli toplu ve ikna edici bir şekilde paylaşmanın vaktiydi. Önce saati sordum;

"Üçü kırk beş geçiyor" dedi Küçük Hasan.

"İki saat sonra sabah olacak" dedim. "Kuşatmayı yardık sayılır. Bu yoldan aşağı inmezler. Beni buralarda bir yere saklayın."

Yakın bir yere yıldırım düştü. Zifiri hava bir an aydınlandı. Az aşağıda su gölcükleri parladı.

"Boşuna ısrar etme heval" dedi Savaş. "Hep beraber gideceğiz!"

"Evet kimseyi bırakmayacağız" dedi Tufan.

"Yol alamıyoruz, ilerlemiyoruz! İki saate kalmadan şafak…" dememle;

"Şş… Yaw bese!" (Yav yeter!) dedi Serbest.

"Ben bundan sonra… Artık bir adım bile atmayacağım. Bu kadar işte! Arazi düz, çıplak. Bu tempoyla ortada kalacağız. Ne olacak? Düşünen var mı?"

"Düşünüyoruz elbet!"

"Tamam düşünüyorsunuz ama yarın bunlar her tarafı didik didik edecekler. Dua edelim ki yağmur yağdı. Yoksa ayak izlerimiz, kan, işte her şey apaçık ortada!"

"Yapacak bir şey yok. Hep beraber…"

"Hep beraber olmuyor heval! Herkes yaralı, bitkin, yükler ağır… Bu halde sabaha kadar bir kilometre bile gidemeyiz. Ortada kalırız."

Kısa bir suskunluk oldu. Savaş başını eğip yere baktı.

"Bir saniye bile çok değerli!"

"Tamam, dur biraz."

"Siz çevreye bakın bir isterseniz. Durmak boşuna çünkü. Uygun bir yer bulun. Bir silah, bir bomba bırakın. Ben hazırım."

Savaş sessizce kalktı yanımdan. Grubu topladı. Tartıştılar. Tepkiler, itirazlar, öfkeyle ses yükseltmeler, mantıklı açıklamalar… Her şeyi işitiyordum. Ama ben kalmaya kilitlenmiştim.

Bir yerlerde köpekler havlıyordu.

"Duyuyor musunuz? Heval, sesleri duydunuz mu?" dedim.

Herkes sustu bir an.

"Köpekler…"

"Askerlerdir!"

"Yok, bu bir köy! Köyün köpekleri…" Gülümsedim, çok sevinmiştim. "Yakında bir köy var."

"Evet, bir köy, yakınlarda bir köy olmalı."

"Akşam bu köye uğrarsınız. Bir at alıp dönersiniz. Beraber gideriz o vakit. Şimdi bana bir silah ve bomba verin."

Savaş, grubu alıp beş-on metre öteye götürdü. Ayaküstü konuştular. On dakika sonra yanıma döndüler.

"Tamam!" dedi Savaş. "Burda kalıyorsun. Bu kararı zor aldık. Ama silah ve bomba yok… Bırakmayacağız!"

"Tamam, bir tabanca bırakın, o yeter."

"Olmaz heval! Israr etme."

"Bir şey olsa ne yapacağım?"

"Bir şey olacağını sanmıyoruz."

"Bir silah ya da bombanın olması gerekir."

"Karar aldık. Silah ya da bomba vermeyeceğiz."

"Tamam, kaygınızı anlıyorum ama son ana kadar bir şey yapmayacağım."

"Korkumuz bu, bir şey olsun istemiyoruz."

"Söz heval! Son ana kadar. Asla!"

“Silahı ve bombayı unut. Şimdi söyleyeceklerimi iyi dinlemeni istiyorum; seni bırakıyoruz, ama yarın akşam geleceğiz! Bir at alıp döneceğiz, buradan ayrılmamalısın ki döndüğümüzde seni aramayalım. Tamam?”

“Tamam.”

“Geldiğimizde seni burada bulacağız.”

“Tamam heval. Burda olacağım!”

“Arkadaşlar uygun bir yer arıyorlar. Bulamazlarsa çalılıkların arasında bir yer yapacağız. Kalırsın orda.”

“Tamam, kalırım. Bıraktığınız yerde sizi bekleyeceğim.”

“Geleceğimiz vakitlerde uyuma, uyanık ol. Her zamanki ses, nıç, nıç nıç, ya da kurt gibi…”

“Anladım.”

“Tamam.”

İki kişi hızla gelip yanımıza çöktü.

“Heval uygun bir yer bulduk. İyi güzel bir yer.”

“Tamam, ben bakıp geliyorum.” dedi savaş. Gitti.

Biraz sonra hep birlikte döndüler.

“Güzel, arazide alabilecek en güzel yerlerden bir yer.”

Derin bir nefes aldım. Ayağa kalkmama yardım ettiler. Yavaş yavaş yürüyüp çukurun yanına geldik. Yere çöküp çukura baktım. Yağmur sularının zamanla oluşturduğu doğal bir yerdi. Çukurun üstünü örtmek için çalı çırpı topladılar. Tüm grubun hazır olduğu bir anda herkesle tokalaşıp vedalaştım. Sonra beni yavaşça çukura indirdiler. Omuzlarımdan bir karış geniş, zemini ıslak ve yoğun toprak kokan bir yerdi. Uzandığım yerde rahattım. Yağmur serpiştirmeye başladı. Botan, küçük deri yeleğini çıkarıp üzerime örttü.

“İyi mi böyle heval?”

“İyi? Çok iyi!” dedim, gülümseyerek.

“İşte böyle… Geldiğimizde, bir atla beraber döndüğümüzde hep beraber güleceğiz. Emin ol bundan. Tamam?”

“Tamam. Siz beni merak etmeyin. Gidin. Gelmeseniz de…”

“Kendin kalkıp gelirsin, biliyorum” dedi Küçük Hasan. “Yav bu kolay ölmez ha!” Geçen sene yine vuruldu. Ne yaşadığını ancak ben bilirim.”

“Merak etme, geleceğim Heval Hasan! Yine sen bakacaksın bana. Yaralarımı iyileştireceksin.”

“Söz mü?” derken, elini de uzattı.

“Söz!” deyip, elini tuttum.”

“Tamam, sen yine de ayrılma. Geldiğinde böğürtlen yiyeceğiz!”

“Çok iyi olur. İki günde iyileşirim.”

“Hadi, diğer elini de uzat dino… Serkeftin!”

“Serkeftin!”

Nasıl anlatmalı bu anı? Bazı duyguları yaşamak için sadece aynı derecedeki zorlu koşullardan geçmek yetmiyor. İnsan, severek birbirine emek vermiş olmalı önce; her zerresine kadar kendini adamış olmalı bir de… Umudu ve direnci, yoldaşlık ruhunun imbiğinden geçirip bunu birkaç söze dökmeli… Ben o an sadece sustum. Çünkü gırtlağıma kadar dolmuştum; grup, kendini sağlam bir yere ulaştıracak diye müthiş bir sevinç ve huzur duyuyordum. Konuşursan içimdeki bu tele dokunmuş olacaktım ve gözyaşlarım boşanacaktı. Bunu gruptakilerin fark etmesini istemiyordum. İçimdeki kaynamaya rağmen susuyordum.

Küçük Hasan, içine uzandığım çukurun kenarında ayağa kalktı. Küçük, ince bedeninin tepesindeki bulutların arsında tek tük yıldızlar titreşiyordu. Sonra bir bir eller uzandı çukurun içine.

“Yerinden ayrılma heval. Döneceğiz. Serkeftin!”

“Gelince seni burada bulmamız için, bekle bizi!”

“Güzel şeyler düşün biz dönene kadar, en güzel düşleri kur!”

“Dün gece nasıl beraberdiysek, yarın gece de beraber olacağız.”

“Bekle mutlaka! Yarın akşam bir atla…”

Çukurun etrafındaki silüetler birer birer çekildiler. En son Savaş ve Serbest kaldı çukurun kenarında. Savaş sessizce konuşuyordu:

“Örtüyoruz üstünü. Rahat ol burda. Güvendesin. Tamam? Günışığında çıkma, yeter!”

“Anladım, Tamam.”

Serbest;

“Xwe bernede heval! Berxwedan jiyane! Çi dibe bila bibe, tu li ber xwe bide!” (Kendini bırakma! Direnmek Yaşamaktır! Ne olursa olsun, diren!) dedi.

“Heta dawiyê ezê li ber xwe bidim!” (Sonuna kadar direneceğim!)

“Başe!” (İyi!)

“Sana inanıyoruz.” dedi Savaş.

“Ben de size…” dedim.

Ayağa kalktılar. İkisinin de uzun ve dev gibiydi karartıları. Kafaları bulutların içindeydi sanki. Çukurun üstünü çalılarla örttüler. Tek tük yağmur yağıyordu. Deri yeleğe sarındım. Birkaç yağmur damlası düştü yeleğe.

“Serkeftin!” dediler çalılığın ötesinde.

“Serkeftin!” dedim çalılığın altında, son defa…

7- Çukur

Uzaklaşan adımların ve elbiselerin sürtünürken çıkardıkları sesler birbirine karışıyordu. Rüzgârın ve yağmurun uğultusu içinde, köpeklerin havlamaları çok eski bir zamandan gelir gibiydi. Toprağın soğukluğu bedenime geçtiğinden titriyordum. Gözlerimi yumup soluklandım. Yağmur hızlanmıştı, her damla çalılıklarda patlayıp dağılarak üzerime saçılıyordu. Yalnızlığı, içimde koca bir boşluk gibi hissetme başlamıştım. Ne demişti Heval Resul (Mehmet CENGİZ) ; “Yalnız ve zorda kaldığın anlarda Mazlum’u düşün! O daracık hücresinde yüreğinde yarattığı iradeyi…”

Diyarbakır ovasındaki daracık sığınaklarımızın ölüm kokan atmosferinde çıkarsadığı bir direnç noktasıydı bu. Zor anlarda aklıma gelirdi hep.

Mazlum… Mazlum… Mazlum…

İçine uzandığım çukurun tabuttan bir farkı yoktu. Yaklaşık bir metre derin ve mezar kadar dar bir yerdi. Yağmur sularının güçlü akıntılar oluşturarak, zamanla toprakta açtığı bir çukurdu. Saf toprak kokuyordu her yer; nemli, ağır, bayıltan bir yoğunlukta.

Sabahı beklerken sesleri dinliyorum… Kırk-elli metre üst tarafta kalan yolda silahlar patlıyor. Panzerler geçiyor sonra… Işıldakların yükselip alçalışını, tepemdeki çalılıkların dallarına asılı kalan yağmur damlacıklarında görüyorum. Işıl ışıl yüzlerce ışıklı su damlacığı, turuncu yıldızlar gibi titreşiyor tepemdeki çalılıklarda. Sırtüstü uzandığım yerden gökyüzüne kurulmuş bir kasabaya bakıyorum sanki.

Birazdan sabah olacak. Yeraltından geliyormuşçasına sesler geliyor kulaklarıma. Toprağı dinliyorum… Ses! Sadece bir ses değil, birçok sesin iç içe geçmesinden oluşan bir uğultu bu. Toprak sarsılıyor. Art arda aydınlatma fişekleri patlıyor. Çalılara asılı su damlaları iri iri parıldıyorlar şimdi. Su damlalarını yalayıp susuzluğumu gidermek istiyorum. ‘Bu ses dinsin önce’ diyorum kendime. Bu ses! Bu ses? Bu ses tankların gürültüsü… Evet! Tam üstümdeki yoldalar. Toprak inliyor adeta. Bir şeyler sayıklıyor derinden. Gıcırtılar çıkararak dönüyor tankların paletleri. Islıklar ve sabahın sessizliğinde yankılanan paslı gıcırtılar içinde geçiyorlar yoldan. Yer sarsılıyor… Çalılar kımıldıyor… İçinde ışıkların yandığı su damlacıkları titriyor ve sarsıntının etkisiyle birer birer sönen lambalar gibi üzerime dökülüyorlar; ıslak, serin noktalar hissediyorum bedenimde. Tanklar, tam da bulunduğum hizadan geçip gidiyorlar. İhtimaller dizi dizi sıralanıyor kafamda. İyi de düşünsem kötü de,

beklemekten başka çarem yok. Ya onlar gelip çalılıklardan bir kurşun sıkıp üzerime toprak örtecekler; ya da mavi gözlü apak bir atla bizimkiler gelecek…

Sabaha doğru daha bir azalmış kaygılarla dinliyorum etrafımı. Hava aydınlanmaya başladığında kollarımı göğsüme kavuşturup gözlerimi kapıyorum. Kabullenmesem bile ölüme de hazırdım, ölümün kıyısında gezinirken hayata tutunmaya da…

En tehlikeli zamanda gözlerimi yumup uyumuşum. Seslerle uyandığımda kendimi susuzluktan ölecekmişim gibi kötü hissettim. Çalılıkların arasında sızan günışığı yüzüme vuruyordu. Baştanbaşa süzdüm üstümü örten çalılıkları. Ayaklarımın hizasında bir örümcek, çalıyla çukur arsındaki boşluğa ağ örüyordu. Tam başımın üstünde, biraz solda bir salkım böğürtlen, birbirine sığınmış yürekler gibi rengârenktiler. Bu çukuru bir mezar gibi görmemi engelleyen tek görüntü, işte şu böğürtlenler olacaktı bu saatten sonra.

Gün boyu üstteki yoldan birçok araba geçti. Askerlerin sesini duyuyordum. Sesleri hep aynı yön ve uzaklıktan geliyordu. Hiç ayrılmadılar bulundukları yerlerden. Tahmin ettiğim gibi araziyi tarayıp izimizi arıyorlardı. Bazen bir noktada şiddetli patlamalar oluyor, sonra sesler kesiliyordu.

Yaptığım en iyi şey, saatime bakmadan zamanın geçmesini beklemek, umutlu şeyler düşünerek böğürtlenleri seyretmekti. Örümceğe de göz attığım oluyordu arada; ama o işini erkenden bitirip köşesine çekilmişti. Çalılıklara hafiften dokunsam, güneşte gümüşlenip rüzgârda gerilen şaheserini bozabilirdim.

Akşama doğru yaramın sancısı arttı. Birkaç saat süren sancı güçten düşürmüştü beni. Bedenimin sol tarafı uyuşmuştu ama ağrı bir noktada odaklanıp yayılarak içimi yakıyordu. Kurşun yan tarafımdan sırtıma uzanan bir kaburgamı kırıp geçmişti. Nefes alırken, öksürürken ya da bir tarafıma dönerken sancı dalga dalga yayılıyordu bedenime. Sadece hareketsiz kaldığımda rahat edebiliyordum. Saatlerce hareketsiz duruyordum bazen; kımıldamadan, uyuşarak… Kulaklarım dışarıdan gelecek seslere kilitlenmişti. Bazen ufak bir ses duyduğumda kalbim küt küt atıyordu. Dirseklerimin üzerine doğrulup bekliyordum: "Geldiler… Arkadaşlar geldiler!" diyordum kendime. Önce nal sesleri… Tak tuk… Tak tuk… Tak tuk… Hayır, at yok! Atı geride bıraktılar tabi. Atı buraya kadar getiremezler. O ses neydi peki? Bizimkiler? Çukurun içinde karşımdaki "ben"le konuşuyorum. Emin olmak lazım. Şşş… Askerler etrafa çadır kurmuş, arkadaşlar öyle açık gelmezler. Bir mevziye sızar gibi gelecekler elbet. Vurmak için değil bu sefer, kurtarmak için! Şimdi birdenbire çıkacaklar. Şu çalılıkları alacaklar üzerimden: "Nasıl? Korktun mu?" Bu zifiri karanlıkta seslerinden tanıyacağım, kimlerin geldiğini. Bekliyorum… Bekliyorum… Bekliyorum… Ses yok. Çalılıklarda kıpırtı yok. Derin, geniş bir boşluğun mutlak sessizliği var havada. Bir buz kalıbının içinde donmuş gibiyim. Sessizlik, bu karanlıkta bembeyaz bir tüy gibi salına salına iniyor göz kapaklarıma. Hiçbir şey duymuyorum artık.

O gece kimse gelmedi. Ölürcesine bir uyku ihtiyacım olmasına rağmen, uyumamak için yaramın acısını diri tutarak uyumadım. Belki gelirler, seslenirler, yerimi karıştırıp bulamadan geri dönerler korkusundan, uyumadım. Yaramın üstüne yattım en çok, uykum kaçsın diye, ağrıdan soluğum kesiliyordu. Ağrılarım dinene ve soluğum düzene girip bedenim rahat edene kadar, aradan epey zaman geçiyordu. Kulaklarım hep gelecek seslerdeydi, ama hiçbir ses gelmedi.

İlerleyen saatlerde bedenimde bir şeyler gezinmeye başladı. Kaşıdığım yerlerde elime küçük topaklar geliyordu. Yeleği ve poşuyu başıma örttüm. Çakmağı yakıp baktım: En büyüklerinden karıncalar… Mor, siyah ve kıskaçlı olanlardan. İlk defa tiksindim karıncalardan. Kıskaçlarını etime geçirdikleri yerde ince bir sızı hissediyordum. Bir sigara yakıp dumanı çukurun içinde dağıttım. Kötü bir ruh hali sardı içimi. Sanki bir ölüyüm de kendimi dışarıdan seyrediyordum. Soğuk, karanlık ve bayıltacak keskinlikte bir toprak kokusu! Başka bir zamana götürüyor bu koku beni: Diyarbakır ovasındaki toprak kokulu yer altı sığınaklarımızda havasızlıktan soluğumuz kesilirken, komutan Resul bir mum yakar ve şöyle derdi: "Zor anlarda Mazlum'u düşünün!" Bir mezarın karanlığında yanan bir mumu

düşünün ve mum ışığının aydınlattığı gülümseyen gözlerini mükemmel bir insanın. Bu an, bana sonsuza kadar yetecek bir direnç vermeye yetiyordu. Ve ben öyle yapıyordum. Diyarbakır zindanındaki hücresini hatırlıyordum Mazlum'un. Ve o hücreyi hafızama kazıdığım anları… İnsanın, hayatta güç alabileceği manevi kaynaklarının olması ne güzel. Çok şeye gerek duymuyor insan zor anlarda. Bir bakış, bir gülüş, bir söz; sadece bir an ve yüreğe işleyen o anın büyülü sonsuzluğu! Ama insanca ve içten. O bir an yetiyor her şeye.

O onları düşünüp, kafamda yeniden kurup direnç noktaları oluştura oluştura sabahı bekledim. Bir taraftan ışık düştü çukurun kenarına. Bay örümcek ağını kontrole geldi; ne takılmışsa ağına sarıp sarmaladı, hızla aldı götürdü. Böğürtlenler yağmurda yıkanmış, rengârenk parıldıyordu.

'Yağmur yağsa da susuzluğumu gidersem', diyordum. Ama havada tek bir bulut bile yoktu. Gökyüzü masmaviydi. Sıcaktı. Çukurun kenarındaki topraktan bahar tütüyordu. Çalılıklardaki su damlacıklarına ince bir dal parçasının ucuyla dokunup, damlayı daldan dudaklarıma yuvarlıyorum. Damlalar birbirine eklenip büyüyerek akıyor. Dudaklarımın ıslanmasına yetiyor bunlar. Sonrasında susuzluk, içimde kızgın bir kor gibi yanıp tutuşuyor.

Uyumaya çalışarak dindirmek istiyorum bu sızıyı. Olmuyor. Biri biterken öbürü başlıyor. Karıncalar… Kıskançlarını etime geçirip acıdan çok tiksinti veriyorlar bana. Yaramın etrafında bazen tatlı bir kaşıntı, bazen de iğne ucuyla kazınırcasına bir acı hissediyordum. Üstümü başımı yoklayınca fark ettim; yaramın sargısı gevşeyip açılmış, sargı yaraya temas etmediğinden arada boşluk oluşmuştu. Karıncalar, sol tarafımdaki bir metrelik toprak duvardan inip elbiselerimin altında bir yol bularak yaraya sızıyor, yaranın kenarındaki kurumuş kabukları koparıp götürüyorlardı. Dehşetle fark ettim duvara tırmanan karıncaları! Tek sıra halinde iniyorlardı aceleyle. Elbiselerimi çıkardım. Yarama sarılı şutığı açtım. Karıncaları ayıklayıp daha sıkı bir şekilde sardım, giyindim; artık rahatça uzanabilirdim.

Duvardan inip çıkan karıncaları izliyordum. Şaşkınlardı. Onlar için bir uçurum kadar yüksekti elbet bu toprak duvar. Yuvaları yakın olmalıydı buraya. Yine de terk etmediler çukuru. Kefyedeki kurumuş kanı alıp götürmeye başladılar. Tek sıra halinde inip tek sıra halinde çıkıyorlardı. Birbirlerinden ayırt edilemiyorlardı bu karıncalar. Bazılarının yükünü şeklinden, en dipte, duvara tırmanacağı sırada belirliyordum; sonra gözümü kapatıp elliye kadar sayıyordum. Gözlerimi açtığımda, o karınca, tam tepeye çıkıp kayboluyordu; seviniyordum onu son anda da görebildiğime.

Bizimkiler bu gece de gelmezlerse, kendi başımın çaresine bakmayı kararlaştırmıştım bu arada. Ama tereddütlüydüm biraz. Ya ben buradan ayrıldıktan sonra gelse birileri? Yalnız başıma çıkıp gitmenin doğru olup olmayacağını kendi içimde tartışarak akşamı getirdim. Tek korkum, çıkıp gittikten sonra bir yerlere düşüp kalkamamaktı. Açlık, susuzluk, soğuk, ağrılar, silahsız olmam, araziyi bilmemem… Bunlar çok da önemli değildi bu aşamada. Bu gece gelen olmasa, yarın akşama doğru çıkıp gideceğim. Kararımı vermiştim artık. Ordan buradan küçük ihtimaller ve kaygılarım olsa da birdenbire örten bulutlarla birlikte baskın gibi gelen yağmur onları alıp götürdü. Zihnim, ipeksi bir yağmurla yıkanmışçasına arındı, berraklaştı. Yarından sonra kendi başımın çaresine bakacağım.

Birkaç dakika içinde sırılsıklam olmuştum yağmurdan. Çalılarda birikip içeriye damlayan yağmur boşa gitmesin diye aklıma bir fikir geldi. Hemen harekete geçtim: önce bay örümcekten izin istedim. "Sende ip çok! Yine yaparsın." Zaten yağmurdan kaçıp bir yerlere sığınmıştı. Nişan tahtasının ortasına doğru giderek küçülen halkalar şeklinde ördüğü ağın gümüşsü tellerindeki yağmur damlacıkları inci taneleri gibi ışıldıyordu. Çalılıklara dokunmamla birlikte tuzak bozuldu. Çalılıkları, gövdesi boşlukta kalan bir ağaç şeklinde düzenleyerek yağmur damlalarının birbirine eklenmesini, daldan dala paralel bağlar kurarak en alttaki bir gövdeden huni gibi aşağıya süzülmesini, tam da o hizadan yere bırakacağım tütün tabakasına suların damlamasını sağlayacaktım. Çok uğraşmama rağmen istediğim yoğunlukta su damlamadı ama önceki durumdan çok daha iyi bir düzenek çıkmıştı ortaya. Yağmur, hızından bir şey kaybetmeden yağıyordu. Çalılıkların altındaki kök çeşmenin az

aşağısında avucumu açıp iki dakika bekledim. Avucum suyla doldu. Hafif toprak kokan ılık yağmur suyunu bir yudumda içtim. Tütün tabakasını çıkarıp tütünü döktüm. Tabakayı suyun damladığı noktaya bıraktım. Tıp tıp, tıpır tıp, şıp şıp! Bu da benim şaheserim bay örümcek! Ama yoksun ortalıkta. Çık hadi! Kim bilir, ıslanmamak için hangi deliğe kaçtın. Dikkat et, bir yağmur damlası boğabilir seni!

Akşam, top atışları ve uzun taramalarla geldi bu sefer. Çukurda uzanıp beklemeye başladım. En geç üç dört saatte gelirdi bizimkiler. Dün gece gelemediler, bu gece kesin… Yağmur bir dakika olsun durmadı. Top atışları, gök gürültüsü ve yağmurun uğultusu yakın ve hafif sesleri algılamamı engelliyordu. Çukurun içi iki parmak suyla dolmuştu, hiç hissetmedim. Gece yarısından sonra çukurdan çıkmaya çalıştım. Doğruldum. Su aktı her tarafımdan. Çalıları kenara çekip başımı çıkardım; ot kokuları ve ferahlatan bir serinlik çarptı yüzüme. Oh be, dışarısı ne güzel!

Çukurdan çıktım. Islak çimenlere sırt üstü uzanıp gökyüzüne baktım. Yağmur taneleri düştü yüzüme. Bu zifiri karanlıkta on adım ötesini görmek mümkün değildi. Kulaklarım gelebilecek en küçük seslere kilitlenmişti. Sessizce nefes alıyordum. Saatlerce oturup bekledim bu yağmurun altında. Dinledim. İçeride bir ben daha varmış gibi seslendim çukura. Sonra oradan da bana seslendi biri. Ben mi sesleniyordum ona, o mu sesleniyordu bana her şey birbirine karışmıştı.

“Bekle, gelecekler…”

“Bugün olmadı, yarın…”

“Mazlum… Mazlum… Mazlum…”

“Xwe bernede heval!” (Kendini bırakma!)

“Yarın akşam bir atla…”

“Dino, hadi uzat elini. Serkeftin!”

“Çi dibe bila bibe tu li ber xwe bide!” (Ne olursa olsun diren!)

“Mazlum… Mazlum…”

“Yerinden ayrılma heval, bir at bulup…”

“Serkeftin… Serkeftin…”

Ne kadar zaman geçti böyle yağmurun altında bilmiyordum. Oturduğum yerde bedenim uyuşmuş, sırılsıklam olmuştum, üşüyordum. Gözlerim kapanıyordu uykusuzluktan. Ağrılarım da başlamıştı. Çukura girip uyumak istiyordum. Su, çamur, soğuk önemli değildi; ölesiye uykum geliyordu.

Çukura girip çalılıkları üstüme kapattım, bedenim zeminin soğuk ama tanıdık kalıbına hemen uyum sağladı. Gözlerimi yummadan önce sorular akın etti zihnime: Yarın nasıl bir gün olacak? Kararıma uyup çıkabilecek miyim? Burayı rahatça terk edebilecek miyim? Ya ben burada ayrıldıktan sonra gruptan birileri gelse? Daha da önemlisi, nereye gideceğim? Önüme neler çıkacak?

Uyandığımda gün doğmamıştı henüz. Mavi, puslu bir örtü gibiydi bu sabah karanlığı. Uzaktan toprağı sarsarak yaklaşan bir uğultu duyuyordum. Tanklar… Geri dönüyorlardı. Çukurun duvarına karıncalar inip çıkıyorlardı halen. Örümcek, çukur ile çalı arasına yine ağ örmüştü. Oturup tankların geçmesini bekledim.

İki tankın, az üstteki şoseden ağır ağır geçerlerken çıkardıkları ıslıklı gıcırtılar içimi ürpertiyor, hafif bir deprem oluyormuşçasına meydana gelen sarsıntıdan bedenim titriyordu. Çukurun duvarındaki çamur topakları yerlerinden sökülüp aşağıya dökülüyorlardı. Tepemdeki çalılar iç içe geçerek kümeleniyor, dallardaki su damlacıkları üzerime damlıyordu. Ağını örmeyi sürdüren örümcek çalılarda duramayacağını sezince uzun bir iple aşağıya sarkıttı kendini; yerde küçük bir çukur bulup içine sığındı. Duvardaki karıncalar bir an duraksayıp pürüzlü çıkıntılara tutunuyor, sonra dayanamayıp dimdik bir bir uçurumdan düşer gibi aşağıya yuvarlanıyorlardı. Tanklar tam tepe hizamdan geçerken sarsıntının artığını, uzamış saçlarımın tel tel titreştiğini, sigara tabakasındaki sarımsı yağmur suyunun kesintisiz esen rüzgârdaki gibi

hafiften titreşerek kırıştığını fark ettim. Bu şiddetli sarsıntıdan her şeyi çift görmeye başlamıştım, biraz da bulanık.

Görebildiğim her şey, tankların oluşturduğu sarsıntıdan dolayı bir titreme geçiyordu. Tanklar ağır ağır geçip virajı da döndükten sonra sarsıntı yavaş yavaş azaldı, titreyen her şey durdu. Tankların paletlerinden çıkan sesler yamaçtan yamaca çarpıp ıssız yerlerde yankılanıyordu. Şimdi daha net görebiliyordum her şeyi. Tabakadaki suyu azar azar içtim. Kan sızıyordu yaramdan. Sabahın bu vaktinde ısınamıyordum bir türlü. Her sabah, karanlığın tam da yerini aydınlığa bıraktığı bu bir saat, hava buza kesiyordu. Keskin soğuk önce hissettirmiyordu. Sonra yavaş yavaş tüm bedenimi sarmalıyordu. Kendimi son anda durdurmasam tepemdeki çalıları çukurun içine çekip bir ateş yakacaktım. Böğürtlenleri görünce vazgeçtim bu düşüncemden.

Yarım saat sonra askerlerin sesleri gelmeye başladı. Çukurun bir uçundaki çalıları kenara çekip oradaki boşluktan baktım. Yol tam gözükmüyordu ama manzara ilginçti: Askerlerin belden yukarı bedenleri tek sıra halinde ilerliyor, virajı dönüp kayboluyorlardı. Aşağıda odluğum için bu kadarını görebiliyordum. Operasyonun geri çekildiğine işaretti bu sabah hareketliliği. Önce tanklar, ardından askerler… Derken, şimdi de panzerlerin gürültüsü gelmeye başladı. Kısa sürede araziden çekildiler. Vakit henüz öğlen olmamıştı. Daracık sığınağım olan çukura uzanıp beklemeye başladım. Tehlike uzaktı şimdilik, rahatlamıştım.

İki saat sonra daha bir kararlıydım: Çıkacaktım buradan. Çalıları tepemden kenara çekip nasıl bir yerde olduğuma baktım: Tepelerinde bulutların gezindiği yüksek bir yaylada, yağmur sularının toprakta açtığı bir çukurun içindeydim. Bugün üçüncü günüm oluyordu. Bu yoğun toprak kokan çukurun içinde öyle anlar oldu ki, kendimi diri diri bir mezara gömülmüş gibi hissettim. Arada sadece rüzgârın çalılıklardaki iniltisini duyuyordum. Bir anda güçlü bir çıkma isteği sardı ruhumu bu çukurdan. Karıncalar bile hissetmişti sanki bunu. Çukurun içinden telaşla dışarıya çıkıyorlardı. Yuvaları yakında olmalıydı. Tırmandıkları yeri takip ederek doğruldum yerimden.

Kafamı çukurdan çıkarır çıkarmaz serin bir rüzgâr okşadı yüzümü. Mis gibi kokuyordu hava: ot, çimen, nemli toprak, güneş… Etrafta çıt yoktu. Ufku kaplayan dağlara bakarken içimde capcanlı bir hayat kıpırdadı. Karşımdaki yemyeşil yamacı beyaz bir koyun sürüsü leke gibi kaplamış, hareket ediyorlardı. Az aşağısındaki yoldan geçen askeri konvoyun uğultusunu işitiyordum. Konvoyu, gözden kaybolana kadar izledim. Karıncalar üç dört metre ötedeki krater ağzı yuvalarına girip çıkıyorlardı. Yuva ile çukur arasında iki üç sıra karınca dizisi bir makinenin zincirleri gibi durmadan gidip geliyorlardı. Çenemi kollarıma dayayıp karıncaları seyrettim bir süre. Sonra çukurdan çıkıp kenara uzandım. Bir kolum çukurun kenarından sarkmış içerideydi halen. Sanki birileri beni izliyor, çukurdan çıkar çıkmaz üzerime çullanacaklar! Bu güvenli sığınağıma tekrar girme dürtümü yendim. Kolumu çukurdan çekerken dikenlere çarptı. Böğürtlenleri fark ettim. Siyah beyaz kanlı poşum çukurda kaldı, bir de deri yelek…

Çukurun kenarında oturdum. Buğulu toprak ve mis gibi çiçek kokuları taşıyan bir rüzgâr okşuyordu yüzümü. Bayılacak gibi oldum. Ortalık sessizdi. Kendimi yeniden doğmuşçasına hafif hissediyordum. Yaşamak, hayatı içimde kıpır kıpır duymak ne güzel! Evet, müthiş bir andı. Ölümü artık kabullendiğin, umudun olmadığı bir andan sonra hayata ikinci defa gelmek! Bu duygu bile zor tarif ediyor bu anları.

8- İki Genç Kız

Gitme zamanıydı artık. Yemyeşil yamaçtan aşağıya bıraktım kendimi. Su bulma umuduyla etrafa bakıyordum hep. Diz boyu otlarla kaplı bir yerden geçtim. Her adımda içimde bir şeyler çatırdıyordu susuzluktan. Dinlenmek için durup otların üzerine uzandım. Ellerim otların ılık diplerinde geziniyordu. Biraz ot koparıp çiğnedim. Tükürdüm. Ağzımdaki kan tadı azaldı. Soluğum açıldı biraz. Yürümeye devam ettim. Bir tepe bitiyor başka bir tepe başlıyordu önümde. İne çıka, dolana dolana otların arasında silinmek üzere olan bir patikaya rastladım; ilerledikçe daha bir belirginleşiyordu. Sağdan soldan akan dereciklerle beslenen bir nehir yatağı gibi bütün küçük patikalar bir hatta birleşti. Yolumun üstünde bir değnek bulup baston gibi kullandım. Daha hızlı ve daha rahat yürüyordum şimdi. Büyük bir düzlüğe açıldı yürüdüğüm patika; ortası çukur ve çamurluydu, su buharlaşmıştı. Çukurun etrafı, ayak izleri ve hayvan pisliğiyle doluydu. Yakınlarda bir köy olabilirdi. Patikadan çıkıp tepeye tırmandım. Küçük bir zirveydi burası. Bir taşın üstüne oturup yüzüm güneşe döndüm.

Konumlandığımız dağların çok uzağındaydım. Nerede olduğumu bilmiyordum. Nereye, hangi yoldan, nasıl gitmeliydim şimdi? Hiçbir fikrim yoktu. Kimler çıkacaktı önümdeki yollara? Ne gibi zorluklarla karşılaşacaktım? Her şey kocaman bir bilinmezlikten ibaretti. Güvenebileceğim birilerini bulmalıydım önce; beni saklayacak, yarama bakacak, ilaç bulacak birini… Ama nerede?.. Aç, susuz, uykusuz, çok da bitkinim. Yürürken ara ara yaram kanıyor, artık aldırmıyorum. ‘O kadar kan gitti ölmedim, bundan sonra ölmem’ diyordum. Buna rağmen bir türlü yenemediğim bir korku vardı içimde: Ya bir yere düşüp kalkamasam! O kadar güçlü ki bu korku, düşünmek daha fazla korkutuyor… Yürümek kötü, durmak daha bir kötü. Durunca rehavet çöküyor üzerime, kalmak istemiyorum, üşüyorum… Sonra o kara at geliyor aklıma. Sonra karıncalar… Sonra böğürtlenler… Sonra…

İyi dinlenip her şeyi düşünmüştüm. Bir yanım her zaman hissettiğimden daha güçlü umutlarla yüklüydü; bir yanım ise korkular… Önüme ne çıkarsa çıksın bütün ihtimallere hazırdım artık. Aşağıda, geniş bir düzlüğün kenarında terk edilmiş bir ev vardı. Ortadaki uzun kapısı ve boş iki penceresinin karanlığıyla bir kuru kafayı andırıyordu. Evin karşısında ada gibi gür bir yeşillik gördüm. İki üç saate kadar karanlık çökecekti. Tepeden aşağıya indim. O yeşillikte su olabileceğini düşünüyordum. Olmasa bile kendimi inandırmıştım. Yamaçtan aşağı inmeye başladım. Hızımı azalttığı için bastonu attım. Bir silah patladı. Olduğum yere çöktüm. Köpekler havlıyordu. Yine silah patladı. Etraftaki tepelere baktım; hareketlilik yoktu. Evin etrafını dolanıp arka kapıdan içeriye girdim. Boş odaların zemini çamurlu su birikintisiyle kaplıydı. Çalı çırpı, taş, çöp ve bir odanın ortasında küllenmiş ateş kalıntısı vardı. Ön odaya geçtim. Küçük bir fare oradan oraya koşturuyordu. Pencerenin boş çerçevesinden içeriye vuran günışığı sarı bir kare oluşturmuştu yerde. Karenin ortasında üstüne oturulabilecek kadar büyük bir taş vardı. Pencerenin kenarından dışarıya baktım. Elli metre ötedeki o yeşillikte su olduğuna emindim artık; ama şimdi gitmek riskli olabilirdi. Tepelerin ardında ağır makinelilerin taramaları duyuluyordu. Demek hâlâ arazideler… Çok gizli hareket etmeliyim.

Odaya sızan ışığın içindeki taşa oturup karanlığın çökmesini bekledim ve ilk defa burada baktım kordonu kırık kol saatime: Buğulu camın altında, dört buçuğu gösteriyordu saat. Ceplerimdeki ıslak eşyalarımı tek tek çıkardım: Kalem, not defteri, çakmak, tütün tabakası, on yedi tanesi kana bulanmış bir paket Maltepe sigarası, iki deste sigara yaprağı, zaza jileti, mendil, ARGK kimliğim ve bir cep albümü… Kurumaları için hepsini güneşe serdim.

Kendime de bir yer ayırmıştım, başımı taşa dayayıp ışığın içine uzandım. Güneş yüzüme vuruyordu, gözlerimi yumdum. Bedenim yavaş yavaş ısınıyordu.

Ne kadar zaman geçmişti bilmiyordum. Gün ışığı üzerimden gitmişti, üşüyordum. Dışarıda sesler geliyordu. Birden doğrulup kalktım. Eşyalarımı aceleyle toplayıp pencerenin kenarından dışarıya baktım. İki genç kız pencerenin çerçevesine girdi. Biraz daha yürüyüp

yeşilliğin orada durdular. Su vardı, evet! Avuçlarını suya daldırıyordu iki kız. Kapının önüne geldim. Beni gördüler; yeşilliği işaret ettim.

"Orda su var. Bana biraz su getirebilir misiniz?"

Ayağa kalkıp el ele tutuştular.

"Bana biraz su…"

"Biz gidiyoruz. Kendin gel iç."

Telaş içinde uzaklaşmaya başlayınca seslendim onlara.

"Durun biraz, ben asker değilim! Ben yabancı değilim. Durun!"

Arkadaki, uzun boylu olan kız durdu. Öteki kız hâlâ yürüyordu. Duran kız birden koşup yürüyen kızı kolundan tuttu; ona bir şeyler söyledi. Sonra ikisi de durup bana baktılar.

"Tu kîyî?" (Sen kimsin?)

"Ez hevalım, heval!" (Ben gerillayım, gerilla!)

İki kız da koşa koşa yanıma geldi.

Sevinçten dizlerim çözüldü. Kapının kenarında yere çöktüm.

Kızlar gelip önümde oturdular.

"Merhaba heval."

"Merhaba." dedim, tokalaştım ikisiyle de.

"Senden çok korktuk ha!" dedi küçüğü.

"Ben olsam, ben de korkardım." dedim gülerek.

"Ben daha çok korktum. Gördün mü?" dedi büyük kız.

"Gördüm." dedim. "Ama ben daha çok korktum!"

"Bizden?"

"Bilmiyorum… Sizden, başkalarından. Ya da…"

"Gerçekten?"

"Evet. Buraları bilmiyorum. Gidip birilerine haber verdiniz. Sonra ne olur bilmiyor insan."

"Bizden korkma heval. Biz sizleri çok seviyoruz. Kötü insanlar da var ama biz onlardan değiliz."

"Burası neresi? Köyünüz yakın mı? Köy nasıl?"

"Hemen tepenin arkasında. Bu üstteki yolu dolanıyorsun, köy karşına çıkıyor."

"Hangi köy? Köyün adı ne?"

"Kürdan."

"Kürdan?"

"Evet Kürdan."

Kısa boylu olan kız hep başıyla onaylıyordu. On üç on dört yaşlarındaydı ikisi de.

"Biz buraya beriye* geliyoruz." dedi uzun boylu kız, önümüzdeki düzlüğü gösterdi.

"Her gün bu saatlerde köyün kadınları buraya gelir. Ha bak, çoban da geliyor!"

Dağın yamacına baktık. Koyunlar meleye meleye, tozu dumana katarak iniyorlardı.

"Çobanınız nasıl? İyi biri mi? Sizin köyden mi?"

"Merak etme, çobanımız çok iyidir. Seni bilse hemen buraya gelir."

Büyük kız; "Hani sen su içecektin!" dedi gülümseyerek.

"Hadi gidelim."

Ayağa kalktık. Kızlar baştan ayağa beni süzdüler.

"Ay sen kan olmuşsun!" dedi küçüğü.

"İyiyim. Geçti… Bir şeyim yok."

Yeşilliğe doğru yürüdük. Ayaklarım kendiliğinden hızlanmıştı. Yeşilliğe yaklaştıkça bir serinlik, nane kokusu ve içimi okşayan tatlı bir şırıltı duyuyordum. Pınarın kenarında diz çöktüm. Pırıl pırıldı su. Gün ışığını yıldız yıldız parlatarak akıp gidiyordu.

*Beri: Süt sağılan yer.

O kadar temiz, o kadar berraktı ki bu pınar, üç karış dibindeki süzgeç gibi deliklerden kaynarcasına fışkıran bir avuç kum fırlatıyordu. Kum tanecikleri bir karış zıplıyor, sonra yuvarlana yuvarlana yere iniyordu. Suyun yüzeyi esneyen bir ayna gibi dalgalanıyor, gün ışığı gözümü çizgi çizgi okşuyordu. Suyun aynasında yüzüm, yüzümün arkasında masmavi gök ve pamuksu bulutlar… Elimi suya sokunca su sinekleri kaçıştı. Önce kana kana içtim. Buz gibiydi. Ara verip nefes aldım. Tekrar içtim, soluğum kesilince durdum. Yaram kanıyordu, kan dizlerime kadar indi. Kızlar durdukları yerde bana bir garip bakıyorlardı. Kendimi bırakıp sırt üstü uzandım; bulutlar geçiyordu…

"Neredeyse suyu kurtaracaktım!"

"Kurumaz heval! Bu su yaz kış hep akar." dedi büyük kız. "Kalk yine iç!"

"Yok yok!" dedim gülümseyerek. "Ondan değil. Çok içtim. Fazlası iyi değil."

"Bir şey olmaz. Kalk iç iç! Su bitmez." dedi küçük kız

"Biliyorum. Tamam, biraz sonra yine içerim."

İkisi de 'sen bilirsin' anlamında baktılar bana.

Gözlerimi yumdum. Su, bir ağacın köklerinden gövdesine, oradan dallarına ve yapraklarına nasıl yürüyorsa, bu o an tam da içimde gerçekleşiyordu. Suyun o taptaze serinliği ile yeniden diriliyordum. Durgun bir suyun yüzeyinde batmadan dönüyordum sanki.

9 – Çoban ve Berîvanlar

Bir erkeğin sesiyle gözlerimi açtım.

"Merhaba heval!"

Uzun boylu çoban yanıma çöktü.

Doğrulup oturdum.

"Merhaba."

Çoban, uzak tepelere bakarak bir sigara yaktı.

Kızlar, çobanın azık torbasını alıp kenara çekildiler. İçinde bal olan bir kavanoz, iki ekmek, peynir, domates ve şeker de çıkarıp küçük bir sofra kurdular önüme. Büyük kız, dibi kararmış mavi demliği alıp koyunların yanına süt sağmaya gitti.

Çoban, bir sigara da bana uzattı. Sigarayı parmaklarımın arasında tuttum. Çakmağı uzattı; "kalsın" dedim.

"Çatışmada mıydın sen de? Nasıl oldu?"

"Evet, sisten yararlanıp etrafımızı sardılar. Haberimiz yok…"

"Çok muydunuz?"

"Bir takımdık, yani yirmi iki kişi…"

"Herkes öldü mü?"

"Hayır:"

"O kadar kurşun patladı, ölen olmadı mı?"

"Yaralandık, çoğumuz yara aldık"

"Ben, canlı kalmadı, herkes öldü, silahlar kendi kendine çalışıyor sandım!"

"Yok, öyle olması mümkün değil." dedim gülümseyerek.

"Uzaktan bile, o kadar korkuyor ki insan o patlamalardan… Sadece ölüm geliyor akla."

"Kimseyi gördün mü bizimkilerden?"

"Arkadaşlar köye geldiler, yaralıları vardı. Erzak ve ilaç verdik. İki de at. O yağmurda, o yıldırımda nereye gittiler aklım almadı!"

"Arazide askere rastladın mı? Silah sesleri nereden geliyordu?"

"Yayla tarafından. Çatışmaya girdiğiniz gomlardan. Her yeri tutmuşlar. Tepelerde bir sürü çadır var."

“Asker mi?”

“Asker…”

“Gitmediler mi?”

“Bir kısmı kaldı. Daha aşağıları arıyorlar. Köye de geldiler. Ama bir şey çıkmadı. Senin yaran nasıl?”

“Çok kan kaybettim; ama iyiyim, size rastlayınca moral buldum.”

“Akşam köye gidersin. Köyümüz çok iyi. Sen şimdi biraz bir şeyler ye, bir bardak süt iç.”

Bu esnada giderek yaklaşan bir kalabalığın sesi doldurdu havayı.

“Berivanlardır.” dedi çoban. “Süt sağıp giderler.”

“Beni görmesinler. Onlar gidene kadar, ben şu çalılıkların arasında durayım.”

Çalılara doğru yürüdüm, beş-altı adım sonra önüme yaşlı bir kadın çıktı, karşı karşıya durduk. Diğer kadınlar da yaklaştı. Öndeki:

“Xêre kurê min?” (Hayırdı oğlum?) dedi.

Neye uğradığımı şaşırdım. Onlarca kadın…

Önümüzdeki tümseği aşan berivanlar toplu halde yanımıza geldiler. Hep beraber çobana doğru yürüdük. Berivanların yarısı süt sağmaya gitti. Yirmiye yakın kadın etrafıma kümelenmişti, bir o kadar da çocuk vardı. Ortalık sesten, şangırtıdan, koyunların melemelerinden geçilmiyordu. Küçük kızlar, demlikte kaynattıkları bir bardak süte bal karıştırıp bana uzattılar. Bardağı aldım, içeceğim sırada midem bulandı.

“Soğusun, öyle iç” dedi yaşlı kadın.

Bardağı yere bıraktım. Sorular başladı. Ee, kimsin? Nerelisin? Anan baban var mı? Adın ne? Hıı? Kod değil, gerçek? Arkadaşların nerede? Niye yalnızsın? Hani silahın? Nereye gideceksin? Daha gençsin, yaşın? Tam kaç? Gömleğindeki kan? Yaran nasıl? Sardın mı?

Ne sordularsa cevapladım. Süt dolu bardağı aldım; dudaklarıma yaklaştırdım. Midem yine bulandı. Bardağın üstü buruşmuş, ince bir kaymak tutmuştu. Sorularına verdiğim yanıtlardan sonra kadınlar susmuşlardı. Yüzlerinde bir içtenlik, sevgi, şefkat okuyordum.

Bardağı tekrar aldım.

“İç iç.” dedi iki-üç kadın.

Midem kalkıyordu.

“Biraz daha soğusun.”

“Soğudu, yeter. İç iç.”

Bir yudum içtim.

“İç iç iç.”

Sütün kaymağını bir solukta çektim.

“Oooh… İç içiçiçç!”

Boğazım yanıyordu, kadınların çoğu birden söylendi.

“İç iç iç çiçiçiçiçiçiç…”

Kulaklarım çınladı sesten!

Bardağı dikip bitirdim. Dibi göründü. Bir yudum daha kalmıştı, onu da içtim. Bardağı bırakıp ağzımı sildim. Etrafıma baktım, her şey yavaş yavaş dönüyordu. Kadınlar, çocuklar, çalılar, koyunlar, tepeler, bulutlar… Ne varsa dönüyordu. Sırt üstü düştüğümü hatırlıyorum; bayılmışım.

Gözlerimi açtığımda üşüyordum. Belden yukarı çıplaktım. Yaram temizlenmiş, üzerime bir kefye örtülmüştü. Atletim, gömleğim ve yeleğim yıkanmış kurumaları için çalılara asmışlardı.

Çoban yanıma geldi:

“Yerinden hiç kalkma. Askerler… Başı var, sonu yok… Karşı tepedeler. Bak gidiyorlar.”

Başımı kaldırıp tepeye baktım: Yumurta biçimindeki tepenin bir yanından, askerlerin karartıları tıpkı bir çarkın ince dişlileri gibi bir taraftan tepeyi tırmanıp öteki taraftan iniyor, kayboluyorlardı.

Berivanlar süt sağdıktan sonra köye döndüler. Yanımdan geçenler gülümseyip köye gelmemi istediler. 'Senin için hazırlık yapacağız karanlıkta köye gel' diyen, karşılaştığım ilk kızlardan küçük olanıydı. İkisi de askerlere aldırmadan yanıma geldi, tokalaşıp gittiler.

Yarım saat sonra çobandan elbiselerimi getirmesini istedim. Giyindim. Askerler hâlâ geçiyorlardı. Çok uzaklarda helikopterlerin sesi geliyordu. Karanlığın çökmesine yarım saat kalmıştı. Çoban, artık gideceğini söyledi. Sımsıkı sarıldı bana. Teşekkür ettim ve onu hiç unutmayacağımı söyledim; sürüyü toplayıp yavaş yavaş uzaklaştı.

Yalnızdım yine. Bu köye uğramak, oradaki imkânlarla yarama bakmak istiyordum. Biraz tereddütlüydüm ama kadınların yaklaşımı bana güven veriyordu. Berivanların gittiği patikadan köye doğru yürüdüm. Her yer yemyeşildi. Bir akşam öncesi serinliğinde rüzgâr, ılık süt, ot ve toprak kokusu taşıyordu. Başımın üstünden kırlangıçlar uçuşuyordu köye doğru, çığlık çığlığa ötüyorlardı.

10 – Kürdan Köyü

Yürüdüğüm patikanın sağ tarafında, az üstte köy yolu geçiyordu. Yolun yukarısında ağaçlar vardı. Orada, karanlık çökmeden önce köyü izledim. Daracık sokaklarında yürüyen insanlar ve havlayan birkaç köpeğin dışında gözüme, önünde bir minibüs olan ve bahçesinde dumanların yükseldiği bir ev çarptı. Oraya gitmeye karar verdim. Ağaçların arasından inip yol yol yürüdüm. Küçük bir köprüyü geçtim. Etrafı çitlerle örülü küçük bir bahçede kadınlı erkekli bir grup toplanmıştı. Üstüne dev bir kazanın konulduğu iki sıra taşın arasında büyük bir ateş yanıyor, alevler kazanın siyah gövdesini yaladıktan sonra beyaz bir duman püskürtüyordu.

Bahçeye geçip selam verdim. Duvarın dibindeki minderi gösterdiler oturmam için.

"Hoş geldin heval. Geçmiş olsun."

"Hoş bulduk. Sağ olun."

"Şimdi daha iyisin inşallah?"

"İyiyim."

Biraz daha kalabalık bir grup geldi bahçeye.

"Bizde her şey hazır, hadi gidelim" dediler.

Hep beraber kalkıp dumanların sindiği daracık sokaklardan geçerek, büyük ve sakin bir eve vardık.

Önde yürüyen gözlüklü, kırklı yaşlarında, esmer, gür bıyıklı bir adam odanın kapısını açıp lambayı yaktı.

"Buraya geç heval."

Tavandaki tahta direklerin arasında sarkan lamba cılız, sarı bir ışıkla aydınlatıyordu odayı. Eskimiş ahşap, toprak ve tozlu keçe kokuyordu odanın içi. Yerdeki keçi kılı yollukları duvarın dibine toplamışlardı. Sedire oturup çiçekli pencereden dışarıya baktım; hafiften kararmış dağlardaki tek tük ağaçlar koyu siluet halindeydi. Mis kokulu bir rüzgâr sızıyordu içeriye tek kanadı yarı açık pencereden. Duvarda, çoktan öldüğü duygusu veren ihtiyar bir adamın siyah beyaz resmi bana bakıyordu hep. Beyaz bir örtünün serildiği sandığın üstünde, içinde, boncuklu rengârenk yazmaların göründüğü cam kafesin önünde soluk siyah-beyaz fotoğraflar ve kenarda bir gaz lambası vardı.

Odaya iki kadın girdi. Yere büyük bir muşamba serdiler. Muşambanın ortasına büyük bir sac leğen, leğenin içine de bir karış yüksekliğin tahta bir kürsü bıraktılar. Az sonra içi sıcak suyla dolu büyük bir kazanı içeriye taşıyıp leğenin yanına indirdiler. Lif, sabun iç çamaşırı, çorap, sarımsı bir kazak ve koyu renk bir şalvarı sandığın üstüne bırakıp çıktılar. Gözlüklü adam kolları sıvalı, paçaları kıvrık ve ayağında terlikle içeriye geldi.

"Tıraş da olacak mısın heval? İstersen ben yaparım."

“Yok yok, bu bile fazla.”

“Olur mu heval! Kalk istersen, soyunmana yardımcı olayım. Şurda temiz çamaşırlar var, birini giyin, gelip sırtını keseleyeyim.”

“Banyo yapmam iyi olmaz. Yaram var. Kapandıktan sonra yaparım. Sadece başımı yarıdan yıkayayım yeter.”

“Heval biz bir sürü hazırlık yaptık. Hiç olmasa bırak ıslak bezle kirini alayım.”

“Tamam, bu olur.”

“Gözlüklü, dışarı çıktı. Soyunup temiz iç çamaşırı giydim. Kürsüye oturdum. Kapı çalındı.

“Hazırım.”

Gözlüklüyle birlikte bir genç odaya girdiler.

Ayağa kalktım, ne yapacağımı bilmiyordum. İkisi de gülümsedi.

“Otur, otur!” dedi gözlüklü, sonra yanındaki gence döndü:

“Necip, su nasıl? Sanki çok sıcak.”

Necip serçe parmağını suya soktu.

“İyidir iyi, yakmaz.”

“Sadece kafamı…”

Yarama bakıyorlardı.

“Bu nasıl oldu heval?”

“Çatışmada…”

“E, biz önce yarayı temizleseydik.” dedi Necip

“Git acele, ne ilaç varsa getir.” dedi gözlüklü. “Ne yapacaksak burada yapalım.”

Necip dışarı çıktı. Yirmili yaşlarında, hep gülen, tez canlı birine benziyordu. Gözlüklü, pencereleri açtıktan sonra bir sigara yaktı. Gözlüğünü çıkardı, alnındaki teri sildi. Dışarıda köpekler havlıyordu. Bir adam uzaktaki birine sesleniyordu. İnsanın tüm sıkıntılarını unutturup hayata ve renklere dair umutlu şeyler düşündüren huzurlu bir havası vardı köyün.

Çoraplarımı henüz çıkarmamıştım. Üst üste kaç çift giymiştim, bilmiyordum. Tek tek çıkarmakla olmazdı. Bir kerede çıkarıp kenara bıraktım; bot gibi durdu! En az altı, yedi çift olmalıydı. Kıştan bu yana ne bulmuşsam ayağıma geçirmiştim. O kadar kirliydiler ki, utandım. Gözlüklü gülüyordu. Öteki ‘botu’ da çıkardım! Birbirlerine yaslanarak duruyorlardı.

“Valla ancak nehir temizler bu kahramanları!”dedim gülerek. “Ayaklarım da tertemiz ha!”

Gıcırtıyla açılan kapıdan Necip girdi odaya. Kucağındaki havlunun içinde ilaçlar olmalıydı. Kapı tekleyen gıcırtılarla kapanıyordu. Necip kucağındaki havluyu leğenin kenarına bıraktı, açtı; yoğun bir ilaç kokusu doldu odaya, ferahladım. Sargı bezi, tentürdiyot, pamuk, merhem, makas, oksijenli su, bir de kolonya… Ama kapalıyken bile keskin bir limon kokusu yayıp burnumu sızlatıyordu. Necip’e bakıp gülümseyerek:

“O kolonyayı kaldır önce!” dedim. “Ya da hiç açma!”

“Nasıl yapacağız heval?” dedi gözlüklü.

“Ben biliyorum. Makasın uçuna biraz sargı bezi sarın, önce yarayı temizleyelim…”

Geçen sene yaralandığımda, yaralarımın bakımını uzun bir süre kendim yapmıştım. Bir yaraya nasıl müdahale edileceğini biliyordum. Sırasıyla anlatarak uygulamalarını sağladım. Yarayı sarmadan önce ayna istedim; sırtımın sol yanından bir kaburgamı kırıp geçen kurşunun açtığı yaraya baktım:

“Mermiyi hissediyor musun?” dedi Necip

“Hayır. Sol yanım biraz uyuşuk.”

“Mermi içindeyse çok tehlikeli olur heval. Bir şeyler yapmalıyız!” dedi gözlüklü.

“Biliyorum, ama arkadaşlara ulaşırsam sorun kalmaz. Doktorumuz var.”

“Heval sen hareket ettikçe kurşun gezer. Hem, ya bu zehirliyse?”

“Değil, merak etme. Zehirli olsaydı şimdi burda olmazdım. Yarayı saralım.”

Yarayı özenle sarıp bağladılar. Başımı leğenin içine uzattım. Kirden keçeleşmiş saçlarımda sabunu defalarca gezdirdikten sonra ancak köpük verdi; başımı üç kere yıkayıp havluyla kurulandım. Gözlüklü, yaramın etrafını, sırtımı ve kolumu ıslak bezle ovup silmeye başladı. Sol kolumu kaldırdığımda ince bir sızı hissettim.

"Dur heval!" dedi Necip. "Burada da yara var!"

"Nerede?"

Gözlüklü sol omzumun arkasına ayna tuttu.

"İşte burası! Mermi buradan girip buradan çıkmış. Ama çıkış yeri iki tane… Allah Allah!"

"Hiç hissetmedim. Bu tarafım hepten uyuşmuş."

"Bu ne mermisidir heval böyle küçük?"

"M 16'nın olabilir…"

Sol kolumdan girip eklem çizgisinden çıkan kurşunun açtığı yarayı da temizleyip sardılar. Temizlik bittikten sonra yeni elbiseleri giydim. Başımı eğip üstüme baktım; bir yabancılık hissediyordum bu halimden. Sadece ayakkabılarım kalmıştı bana ait olan; sarı mekaplar… Biraz eskimişlerdi ama daha iki üç ay giyebilirdim.

Odanın kapısı hafiften aralandı. Tülbentli bir kadın başını içeriye uzatıp "Yemek soğuyor" dedi. Gözlüklü cevap verdi: "Tamam. Geliyoruz."

Eşyalarımı toplayıp yeleğimin ceplerine yerleştirdim. Diğer odaya geçerken iki kapı arasındaki duvara asılı boy aynasının önünde bir an duraksadım: Sivil giyimli, saçları dağınık, hafif sakallı, yüzü solgun 'yabancı' biriyle göz göze geldim; bakıştık bir an, sonra aynı anda yürüyüp kaybettik birbirimizi.

"Buraya uzan heval" dedi gözlüklü, yere serili yatağı gösterdi.

"Uzanamayacağım" deyip yatağın kenarına oturdum.

Sofra kuruldu, çeşit çeşit yemekler getirildi. Yemeklere baktıktan sonra:

"İştahım yok, yiyemeyeceğim." dedim.

"Hiç olmazsa tadına bak." dedi gözlüklü

Sadece bir tas tuzlu ayran içebildim. Tepsiyi kaldırıp sofrayı topladılar. Gözlüklü, Necip ve iki kadın daha vardı odada.

"Ne yapacaksın heval, nereye gideceksin bundan sonra?"

"Arkadaşlarımın yanına." dedim gözlüklüye.

"Neredeler, biliyor musun?"

"Arayacağım."

Kadınlardan yaşlı olanı gelip yanıma oturdu.

"Bu yaralı halinle gidebilir misin? Yolda düşer kalırsın. Biz senin için bir yer biliyoruz. İyileşene kadar orda kal."

"Bize güven heval." dedi genç kadın. " Merak etme seni saklarız. Köye baskın yapsalar bile bir şey olmaz. Saklanacağın yer o kadar gizli ki görsen inanamazsın. Zaten bu çevrelerde olay falan olmuyor, bir süre kal burda. Tedavi ol, yaran iyileşsin, sonra sen sağ ben selamet, git o vakit, ama biraz iyileşe kadar burda kalsan… Senin için her şey yaparız."

"Çok iyi olur. Ben de isterim bunu, ama sizlerin durumu ve köy… Olmaz… Kalamam. Çok risk taşır bu."

"Risk misk yok heval!" dedi Necip. "Ne riski? Bu köydeki birkaç gizli yeri, ordu gelip arasa bulamaz. Gördüğünde bize hak vereceksin. Hem öyle uzun süre kalacaksın diye bir şey de yok. Ben arkadaşların sık sık gittiği köyleri de biliyorum; gider haber veririm, gelip alırlar seni. Ata biner gidersiniz."

"Arkadaşlara ulaşmamın birçok yolu var, doğru ama başkalarını riske atmayan, sağlam olan tek bir yol var!"

"Nasıl?" dedi gözlüklü.

"Tek başıma! En iyisi tek."

“Tamam” dedi genç kadın “Sağlam olsaydın, yürüyebilseydin, iyi hoş bu en güzeli olurdu. Biz de ısrar etmezdik. Ama haline bak! Böyle…”

“Keçê vana serhişkin! Tiştekî dibêjin êdî venagerin.” (Kız bunlar sert kafalıdır! Bir şey söyledikten sonra geri dönmezler.) dedi yaşlı kadın; ellerini önünde birleştirip sonra yüzüme baktı.

“Tu Kurdî fêhm dikî?” (Kürtçe anlıyor musun?)

Gülümseyerek başımı salladım. O da güldü.

“Em ji bo te dibêjin kurê min.”(Oğlum, biz senin için söylüyoruz.)

“Ez we baş fêhm dikim.” (Sizi iyi anlıyorum.)

“Na welleh, tu fêhm nakî! Ez we baş nas dikim!” (Yok vallah, anlamıyorsun! Ben sizi iyi tanırım!)

“Şimdi heval…” dedi Necip. “Yaralı birinin beslenmesi yatıp dinlenmesi gerekiyor. Sen bunun tersini yapmakla hayatını tehlikeye atıyorsun. Yaşamak istemiyor musun?”

“İster tabi ki!” dedi genç kadın. “İster ama onun kafasındaki sorun farklı: Güvenli bir yer.”

“Evet” dedim. “Ama sadece bu değil. Size güveniyorum, hem de çok. Beni burada iyi saklayıp iyi de bakacağınıza inanıyorum. Sözlerinizden o kadar cesaret ve moral aldım ki…”

“Ê, çima înad dikî?”(E, neden inat ediyorsun?) dedi yaşlı kadın.

Gözlüklü araya girdi:

“Bize güveniyor musun heval?”

“Tabi ki… Hem ilk defa karşılaşmamıza rağmen, başka yerlerde bulamadığım güveni burda hissetmeye başladım.”

“Ee başka ne kaldı?”

“Hiç beklenmedik olaylar.”

Genç kadın:

“Buralara ne sizinkiler ne de asker uğruyor.”dedi. “Kırk yılda bir ya geliyor ya gelmiyorsunuz. Buradan başka güvenli yer bulunur mu?”

“Bunların hepsi doğru. Ama şu da var; yaşadığımız, duyduğumuz, hatta bundan sonra da yaşanması muhtemel olaylar var. Savaş alanındayız; bir gerillayı bulmak için bunlar bir köyü alt üst ediyorlar. Arada ölen, harap olan, köylerin yakılıp yıkıldığı binlerce olay yaşandı. Böyle bir şeyi biz de yaşarsak …”

“En kötüsünü düşünüyorsun heval.”dedi genç kadın.

“Hayır, değil. İlle de böyle bir şey yaşanacak demiyorum, ama yaşanan yerlerde, bu olayları yaşayanlar da bizim gibi düşünüyorlardı. Sonra…”

Kısa bir suskunluk oldu.

“Tamam, biz kararı sana bırakıyoruz heval.”dedi gözlüklü.

“En iyisi böyle.”

“İstersen biraz uzan, dinlen.”

“Saat kaç?”

“On bir.”

Sağ yanıma uzanıp dinlendim. Bir ara odada yalnız kaldım, uyumamak için oturdum. Genç kadın birkaç kere kapıyı açıp kontrol etti. Uyanık olduğumu görünce kapıyı sessizce kapatıp çıkıyordu. Yaramın sancısı nöbetleşe gelen bir nabız gibi vuruyordu bazen. Aylardır ilk defa yıkanmıştım, o da yarım bir banyo olmasına rağmen vücudum acayip kaşınıyordu. Hem iyi ki de yumuşak bir yataktı uzandığım, ne yapsam da uyuyamayacaktım. Uyumak için toprağın sertliği ve uzanır uzanmaz ısınmaya başlayan o ilk serinliği gerekti bana. Kendimi uyumamaya şartlandırsam da böyle bir yatakta oluşum en güzel tedbirdi. Kıvrandım durdum saat ikiye kadar. Kapı açıldı:

“Heval açsın. Bir şeyler ye.” dedi genç kadın. “Getireyim mi?”

“İçim yanıyor sanki. Limon tuzu var mı?”

“Canın ekşi çekiyor, anladım.”

“Bir tas da su…” dememle, çıkıp gitti.

Başımı sağ kolumun üstüne koyup uzandım. Bir an içim tutuşuyor sandım, terliyordum.

Gözlüklü girdi odaya.

“İştahın açıldıysa, hiç bekleme ye heval! Bol bol ye!”

“Yok yok.” deyip, yatağa oturdum.

Genç kadın elinde tepsiyle döndü, tepsiyi yatağın üzerine bıraktı.

“Azar azar kaşıkla bunu. Yemek de ısınıyor.”

“Yemek yiyemeyeceğim. Zahmet etmeyin. Bu ne, reçel mi?”

“Böğürtlen reçeli…”

Tam istediğim gibi bir şeydi, yedikçe yeme isteğim artıyordu. Boş kâseyi ve kaşığı tepsiye bırakıp bir bardak su içtim. Genç kadın odadan çıktı, bir kavanozla döndü. Kâseye iki kepçe reçel koydu. İki üç kaşık yedikten sonra durdum.

“İlk defa bu kadar güzel bir şey yiyorum.”

“Afiyet olsun heval.”

“Sağ olun.”

Gözlüklüye döndüm:

“Çavreş’e hangi taraftan gidebilirim?”

“Oraya mı gideceksin heval? Çok uzak! Bu halde gitmen mümkün değil.”

“Mecburum. Dinlene dinlene giderim.”

“Sizinkiler Dallıtepe’de kalırlar genelde. Gerçi orası da uzak. Sen en iyisi Karacehennem Ormanları’na git, sizinkiler mutlaka ordalar.”

Gideceğime, bu halde yola çıkacağıma inanmıyorlardı.

Ayağa kalktım.

Gen kadın sessizce konuştu.

“ Biraz yiyecek hazırlayalım, yanında götür.”

“Sadece ilaç olsun yeter. Taşıyamam.”

Gözlüklü:

“Bir yere kadar seninle geleyim heval.” dedi. “Yolda düşersin, başına bir şey gelir…”

“Yok yok, bir şey olmaz.”

Sarılıp kucaklaştık. Kapıya doğru yürüdüm.

Genç kadın elinde bir çıkınla geldi. Necip ve yaşlı kadın da kalktılar. Çıkını aldım, çok ağırdı.

“Bunu taşıyamam.” dedim, içine baktım: Ne yoktu ki! Yere çöküp her şeyi çıkardım. Sadece ilaçları, küçük bir kavanoz reçeli, biraz ekmek ve tuzu aldım, gerisini bıraktım.

“Bunlar yeter. Ama sağlam olsaydım, bunları bırakmazdım!”

Gitmemem için ikna çabalarını burada daha güçlü sözlerle vurguladılar. O kadar içten, o kadar gönülden ısrar ettiler ki, nasıl cevap vereceğimi bilemedim. Etkilenmemek için içimdeki en ince telleri koparmak zorundaydım. Teşekkür ettim. Bir süre sessizce birbirimize baktık. Sonra, sarı mekaplarımın durduğu kapının önüne doğru yürüdüm. Eğildim, çamurları silinip temizlenmiş ayakkabılarımı giydim. Çoraplar az olduğundan, ayakkabıların bağlarını iyice sıkmak zorunda kaldım!

“Yoldan git bir süre.” dedi gözlüklü. “Suyun karşısında ormanlık bir yamaç var. O tepeden Çavreş’i görürsün.”

Saat gecenin ikisiydi. Bu halimle ulaşmam mümkün değildi ormanlık tepeye. Tam da aklımdan geçiriyordum ki:

“At!” dedi gözlüklü. “Ata bin git!”

“Var mı?”

“Öyle bir at ki… Koçer! Koçer!”

Evden beraber çıktık. ‘Koçer! Koçer!’ deyişine öyle anlamlar yüklemişti ki, az sonra yaşayacağım şaşkınlığın o yoğun sevinci içimde kıpır kıpır depreşmeye başlamıştı bile.

11- Koçer

Nasıl bir at'tı bu Koçer, merak ediyordum.

Yol yol yürüyüp köyün alt tarafındaki kavaklıkların yanında durduk. Gözlüklü "bekle" dedi, sonra hafif bir şırıltının duyulduğu derenin kenarındaki ağaçlara doğru yürüdü. Ağaçların arasında gövdesi bir siluet halinde seçilen atı alıp döndü. Beyaz bir at'tı Koçer.

Gözlüklü, atın burnunu okşadıktan sonra omzundaki koşumları atın sırtına bağladı.

"Çok akıllıdır Koçer. Güçlüdür de. Yalnız köprüyü geçemez. Köprüye ulaşmadan önce bırak istersen, kendisi döner."

"Yolu biliyorsa sorun olmaz. Köprüye varmadan önce bırakırım."

Ayağımı üzengiye geçirip ata bindim.

Gözlüklü, saate baktı.

"Acele et! Köprüyü karanlıkta geçersen iyi edersin. Sonra yol yol gitmelisin. Ormana ancak varırsın. Hadi, yolun açık olsun!"

"Sizi unutmayacağım. Ölmesem, bir gün mutlaka yolum bu köye düşecek!"

"Kendine iyi bak."

"Sen de."

Avucumun içiyle boynuna vurdum atın; gecenin ıssızlığına doğru nal sesleri arasında yürümeye başladı. Sarsılıyordum, yaram sızlıyordu ama dayanmalıydım. Daha yolun başındaydım çünkü. Dönüp arkama baktım: Gözlüklü yolun ortasında durmuştu; eli havaya kalktı. Ben de elimi kaldırdım. Sonra döndü, yürüdü gözlüklü.

Koçer, koşma ile yürüme arası bir tempoda yürüyordu; tak tuk, tak tuk nal sesleri doluyordu kulaklarıma. Geride kalan köyün kokusunu bastıran yanık ot kokuları bir ıssızlığa doğru yol aldığımı anlatıyordu bana. Yol, yamaçtaki çayırın ortasında bembeyaz bir hat çizerek dolanıyordu.

İki saat sonra köprüye vardım. Arazinin bir yerinde Koçer yoldan aşağı, dereye inmeye çalıştı. Sanki bir yerlere götürmek istiyordu beni. Başını yola doğru çevirip topuklarımla hafiften karnına vurdum; başı önde ağır ağır yürüdü. Köprünün yanında kendiliğinden durdu bu sefer. Sırtından indim. Boynunu okşayıp sarıldım Koçer'e. Sonra yönünü köye doğru çevirip sağrısına vurdum. Yürüdü. Ardından baktım. Gideceğini sanmıştım ama beş altı adım sonra durdu.

"Git Koçer!"

Başını çevirip, homurdandı. Gidip boynunu okşadım. İki kere sağrısına vurdum. Nal sesleri yavaş yavaş uzaklaştı.

Beklemeden köprüyü geçip yol yol yürüdüm.

Yol dönüyor dönüyor ama ormanlık tepe bir türlü karşıma çıkmıyordu. Tepelerden aşağıya doğru sis çöküyordu. Epey yol yürümüştüm. Artık çok geçti. Sis, ortalığı tamamen kapatmadan hızlanmalı, o ormanlık noktaya ulaşmalıydım. Bu tempoyla yürümek zorluyordu artık, soluğum kesiliyordu. 'Az daha yürü, az daha…' diye diye, mesafeyi zihnimde böle böle giderken arkamdan bir ses, bir homurtu duydum. Bu sabah karanlığında ne olabilirdi bu? Dönüp baktım; sisten hiçbir şey gözükmüyordu. Yürümeye devam ettim.

Peşimdeki ses kesilmiyor, aksine yaklaşıyordu; o yaklaştıkça ben adımlarımı hızlandırıyordum. Sisin yoğunluğundan ötürü ne on metre önümü ne de arkamı görebiliyordum. Yorulmuştum. Adım atacak gücüm kalmamıştı. Biraz olsun dinlenmek için eğilip dizlerimi tuttum; derin derin soluklandım. O esnada hiç beklemediğim o ses, sanki kulağımın dibindeymişçesine geldi bu sefer. Bir atın çok da gür olmayan kişneme sesiydi bu. Yolun ortasında durmuş sisin içine bakıyordum. Tak tuk, tak tuk yaklaşıyordu nal sesleri. Yavaş yavaş bir atın asil, görkemli başı belirdi sislerin arasında. Yaklaştıkça tüm gövdesi tamamlandı ve gelip önümde durdu.

"Koçer!" dedim. "Nasıl geldin? Nasıl Koçer?"

Boynuna sarılıp öptüm. Sırılsıklamdı. Suya mı vurup geçmişti, ter miydi bu ıslaklığı? Anlayamadım. Vakit yok denecek kadar azdı. Sevinçten ne yapacağımı şaşırmıştım. Elimi atın boynuna bıraktım.

"Haydi, gidiyoruz Koço!"

Yürürken şarkı söylemek geliyordu içimden; bütün coşkumla ve bağıra bağıra, sevdiğim en güzel şarkıları... Sevincimi dışa vurmasam delirebilirim. Arada bir Koço'nun boynuna sarılıp burnundan, gözlerinin kenarından öpüyordum. Birkaç kere peşimden gelip gelmeyeceğini anlamak için oyunlar oynadım. Yolda kavisler çizip döndüm durdum, on adım geriye gittim. Temposunu hiç aksatmadan bana uyduruyordu Koçer. Boynuna daha sıkı sarılıp kocaman başını öpücüklere boğdum.

Sisin içinde yürürken, nihayet, yolun sol tarafında yükselen yamaçta ağaçların hayalet gölgeler gibi koyu yeşili belirdi. Gün doğmuştu. Fakat sisten dolayı pek fark edilmiyordu. Yolu bırakıp ormanın içine doğru yürüdüm. Koçer arkamdan geliyordu. Ağaçların arasına dolanıp tırmandık. Tepeye on beş–yirmi metre kala durduk. Sis, daha yoğundu bu tepede. Kendimi rahatça kurumuş yaprakların üstüne bıraktım. Sisin sarmaladığı ağaçların uzun gövdeleri, dallar, yapraklar ve üç metre ötemdeki Koçer'in varlığını gözlerimi kapatırken de sımsıcak hissedişim, günlerdir, ilk defa huzur içinde uyuyabilmemin tek sebebiydi.

Uyandığımda sis dağılmıştı. Yaprakların arasından sızan gün ışığı vuruyordu yüzüme. Uzaktan uzağa, buradan gözükmeyen yolda belki de, birileri geçiyor, yüksek sesle konuşuyorlardı. Tepeye çıkıp etrafı kontrol ettim. Ufku tüm heybetiyle kaplayan Çavreş ve Şerefdin'in tepeleri bulutların içindeydi. Yaylaların yeşili ile bulutların beyazı ince bir çizgi ile kesişiyordu. İnsan, ulaşmak istediği yeri gördü mü hemen gitmek istiyor; mesafe ne kadar uzak, engeller ne kadar aşılmaz olursa olsun, belki iki günde varırım.' diyorum kendime.

Akşama iki saat kala yola koyulduk. Yarım saat sonra bir mezranın önünden geçtik, kapılar kapalıydı. İnsanı hemen etkisine alan bir ölüm sessizliği hâkimdi bu mezraya. Daha ileride iki katlı bir ev vardı. Onu da geride bıraktık. Bir köye doğru ağır ağır ilerliyorduk Koçer'le. Çok susamıştım.

Küçük de olsa artık yanımda bir matara bulundurmalıydım. Yol boyunca suya rastlamamıştık. Koçer'de susuzdu. Derken, yolun iki yanına sıralanmış evler çıktı karşımıza. Önümüzdeki bomboş yoldan ilerleyip ilk evleri geçtik. Köyün çeşmesini arıyordum. Sanki gelişimizi hisseden rüzgâr kuyruğunu çekip aralardan sıvışmıştı. Havaya bulanık sarımsı bir tortu hâkimdi. Ne ses ne de bir kıpırtı vardı ortalıkta. Boş köylerin hayaletimsi ıssızlığı sarmıştı her yeri, ürperticiydi. Atı durdum. Etrafı dinledim. Koçer'in kulakları da kıpırdıyordu, öne arkaya doğru. Damlar, sokaklar, az ötede kıvrılan yol o kadar ıssızdı ki yapraklar bile kıpırdamıyordu. Yürümesi için atın yularını gevşettim. Tak tuk, takır tuk, tak tuk… Başka da ses yoktu. Koçer, kendiliğinden durdu. Tuhaftı ve öyle sinir bozucu, öyle kuşku yayan bir kördüğümdü ki bu sessizlik, havadaki boşluğa gizlenmiş yılanların ıss ısss diyen sesi çarpıyordu yüzüme. İnsanın hayal gücünü harekete geçiren bir seslikti bu. Sanki köyün bütün insanları kapıların ve pencerelerin arkasına gizlenmiş, bizi gözlüyor; köyün herhangi bir noktasına ulaştığımızda birdenbire karşımıza çıkacaklar! İşte bundan, sihirli bir parmak dokunup dondurmuş köyün tüm hareketliliğini! Veya köy, canlı cansız bütün varlığıyla derin bir uykuda! Evet, köy son haliyle mumyalanmış bir mezar! Ya normal bir durumda bu ya da birileri kötü bir oyun oynuyordu bize.

Köy meydanında geçiyorduk. Meydana uzanan yolun kenarında köyün çeşmesi vardı, yavaş yavaş etrafında döndük. Koçer çeşmeye doğru uzattı başını. İnip havuzun tıkacını kapattım; iki karış uzunluğundaki borudan gürül gürül akan buz gibi suyla doldu havuz. Koçer boynunu uzatıp içti. Ben de elimi yüzüm yıkadıktan sonra çeşmeye dayadım avucumu, su içip kalktım. Çeşmenin etrafında dönüp yola baktım; sonra evlere, pencerelere, sokak köşelerine… Mutlaka birileri bizi gizli gizli izliyordur. Kapılara, damlara, meydanın dört bir yanına boşu boşuna baktım. Havuzun kenarına çıkıp ata bindim. Yine nal sesleri… Tak tuk, tak tuk… Meydandan çıkıyorduk ki bu ölümcül sessizliği bir hırıltı bozdu. Kapkara bir köpek,

birden yan tarafımdaki sokağın köşesini dönerek önümüze çıktı. Çenesinde ip gibi salya, kudurmuşçasına hırıldıyordu. Üç dört metre önümüzde tepinip toz kaldırdı. Atı üstüne sürdüm. Ürküp geriledi. Atın boynuna vurdum: "Haydi Koçer!" Yürüdü. Köpek, bir sağa bir sola sıçrayıp atı durdurmaya çalıştı. Daha kararlı yürüdü Koçer… Köpek boynunu öne düşürüp biraz gitti, sona hızla dönüp daha bir dehşetle gösterdi dişlerini. Neye uğradığımı şaşırdım o an. Sağdan soldan dört köpek çıkıp önümüzü kesti. At ürktü. Ön ayaklarını kaldırıp kişnedi; sıkıca tutunmama rağmen sırtından kayarak yere düştüm. Hafif bir sarsılmadan sonra başımı kaldırıp Koçer'e baktım. Homurdanarak ön ayaklarını kaldırıyor, etrafında dönüyordu. O sırada havada döne döne gelen uzun bir sopa köpeklerin ortasına isabet etti. Birinin canı çok yandığından, dövülüyormuş gibi çığlığı bastı; öteki döndü sıçradı, kaçtılar. Başım sertçe toprağa düştü.

12 – Îso

Başımı kötü çarpmıştım. Yaram kanıyor, ağrıdan inlemekten nefes alamıyordum. Yanıma birinin yaklaştığını fark ettim; saçlarını usturayla süpürmüş, kabak gibi bir kafanın ortasında ışıl ışıl yanan iki göz bana bakıp gülüyordu. Ayağa kalkmama yardım etti. İlk sözüm "Merhaba!" oldu ona. Kafasını sallayıp koluma girdi. Konuşmadan yürüyüp beyaz bir evin önünde durduk. Yeşil boyalı tahta kapıya bir kadın çıktı. Kızarak:

"Îso, bırak çocuğu yoluna gitsin!" dedi.

Îso elini uzatıp bir şeyler söylediyse de anlayamadım. Kapının önünden çekilmesi için kadına hareketler yaptı.

"At orada kaldı" dedim.

"Koçer?" dedi Îso; odaya geçtik.

Îso atı almak için dışarıya çıktı.

"Benim oğlum delidir" dedi kadın. "Başına bela almadan git buradan"

"Tamam gideceğim. Oğlun dönsün…"

"Bir deliden sana hayır gelmez. Boşuna güvenme ona!"

Yaşlı kadın, sanki başka bir şeyler anlatmak istiyordu bana.

Îso döndü, tavırları çok rahattı.

"At nerede?" diye sordum. Annesi söylendi.

"Bahçeye bırakmış, merak etme. O bu atı çok seviyor."

"Bu atı tanıyor musunuz?"

"Kalender'indir."

"Gözlüklü olan?"

"Evet, gözlüklü…"

"Köy nerede? Hani insanlar?"

Îso ayakkabılarıma bakıyordu.

"Köyde kimse yok mu?"

Cevap vermediler.

Yüzüme bakarken sımsıcak gülümsüyordu Îso.

Yaşlı kadın odadaki dağınık eşyaları toparlıyordu.

"Köye askerler geldi. Sabah uyandık, baktık müfreze sarmış her tarafı. Daha önce hiç böyle yapmamışlardı. 'Yaralı arıyoruz' dediler. Her yeri karıştırıp gittiler."

"Kimseyi götürdüler mi?"

"Yok ama herkes çok korktu. Burda kalmasan iyi olur. Karanlık olsun, sen de…"

"Tamam, gideceğim. Evde küçük bir matara var mı?"

Îso yerinden fırlayıp odadan çıktı.

"Sizden bir isteğim var."

"Ne?"

"Îso'ya söyle bu atı Kalender'e götürsün. Götürür mü?

“Delidir bu. Beni dinlemez. Hem nasıl gider?”
“Yol yol… Ata biner, gider.”
“Sen de delisin. Ben söylesem de yapmaz.”
“Ben söylerim…”
Îso döndü, elindeki matarayı önüme bıraktı.
“Sağ ol Îso, su bile doldurmuşsun.”
“Sorun yok!” dedi birden, ilk defa konuşarak.
“Koçer’i tanıyor musun sen? Daha önce gördün mü?”
Yüzüme bakıp başını ‘evet’ anlamında salladı.
“Ben böyle bir at görmedim. Onu Kalender’e götürür müsün?”
“Ben?” deyip elini şaşkınlıkla göğsüne vurdu.
“Evet sen!”
“Tamam!”
“Ama köprüyü kullanmayacaksın. Koçer geçemez.”
“Sudan geçeceğim!”
“Nerden geçeceğini biliyor musun?”
“Biliyorum.”
Tarif ettiği yer, köprüye yüz metre kala Koçer’in yoldan dereye inmeye çalıştığı noktaydı. Anladım ki Koçer oradan geçip gelmiş peşimden.
“Yolda attan hiç inmeyeceksin, durmayacaksın. Köye ulaştığında Kalender’i bulacaksın, ipi onun eline tutuşturacaksın. Aynen böyle! Tamam?”
Ellerini dizlerinde birleştirip başını salladı Îso. Bu hareketinden sonra ona güvenmekle doğru yaptığımı anladım.
“Hava kararıyor, ben gidiyorum.”
Mataranın kapağını kontrol edip çıkına yerleştirdim.
Îso’yla beraber dışarı çıktık. Atın bağlı olduğu bahçeye geçerken elimi Îso’nun sırtına vurdum, gülümseyerek baktı bana. Yularını çözüyordu atın;
“Şimdi mi gideceksin?”
Başını saldı. Koçer’in boynunu okşuyordu.
“Sabahı bekle. Işıkta git daha iyi.”
Kararını vermişti bir kere. Bilmediğim bazı durumların olabileceğini sezdim Îso’nun bu halinden; ne kadar da mahcup gülümsüyordu.
“Tamam… Selam söylersin Kalender’e. İyi olduğumu da…”
Boynuna sarıldım. Yuları tuttuğu eliyle samimiyetle vurdu omzuma. Bahçeden çıktık, köşeyi dönüp her birimiz yolun bir tarafına yürüdük. Hava kararmamıştı henüz. Vaktin tam olarak gün batımı mı yoksa şafak öncesinin sabah karanlığı mı olduğu ayırt edilemiyordu. Derin, pastel mavisi bir su gibi aydınlıktı ortalık. Sokak lambaları cılız bir ışık düşüyordu önüme. Evlerin arasına sıkışmış, uzayıp giden yolun ufkundaki ipeksi perdede bir yıldız ipildiyordu. Dönüp geriye baktım; Îso ve Koçer, giderek küçülen karartılarıyla uzaklaşıyorlardı.

13- KULÜBE

Yalnız kaldığım zamanlarda içimde kendiliğinden büyüyen bir güç ve güven duygusu, şimdi tamamen sarmıştı ruhumu. Koçer’i emin ellerle sahibine ulaştırmak yanımda fazladan taşıdığım kaygıları da alıp götürmüştü.
Köyün ışıkları yavaş yavaş geride kaldı; yola düşen gölgem siliniverdi. Yağmur kokusu taşıyan rüzgâr inceden esiyordu. Uzakta, karanlık dağların arkasında bir kentin ışıkları dumansı bir aydınlık gibi yansıyordu gökyüzüne. Böyle bir manzarayı gördüğüm her vakit, dolunayın altında bombalanan ve kesintisiz dumanların yükseldiği dağları hatırlardım hep. Şimdi o dumanlı ışık hüzmesinin sağında solunda daha güçlü ışıklar, devriye gezen

panzerlerin herhangi bir virajı dönerlerken projektörleriyle ufkun karanlığını şöyle bir okşamasını görüyordum. Az sonra yağmur damlaları çarptı yüzüme. Bulutlar hızla akarak örtüyordu yıldızları. Ufukta şimşek çaktı; saniyeler sonra gök gürültüsü patladı art arda. Yüzüme çarpan yoğun bir koku ile beraber yaklaşan yağmurun uğultusu önce tek tek, patırtılarını duyarak, ardından sağanak halinde yağıp kısa sürede sırılsıklam etti beni.

O esnada, bir köyün üst tarafındaki yoldan geçiyordum. Zifiri karanlıktı her yer. Vadideki köyün ışıkları boşluğa serpiştirilmiş iri yıldızlar gibi ışıl ışıldı. Saatlerce yürüdüm bu yolda; sığınacak bir yer yoktu. Her şimşek çaktığında etrafıma bakınıyor, dinlenebilecek bir yer arıyordum. Defalarca parlayan o saniyelik ışıkta, tepelerin kalın hatları arasında tek bir ağaç fark ettim; yolun üst tarafındaydı. Çamurlu ve ıslak otlarla yamacı düşe kalka tırmanıp ağacın altına zor attım kendimi. Şimşek bir kere daha çakıp ortalığı aydınlattığında kollarını göğe açmış bu ağacın gövdesindeki oyuğa sığındım. Nem, ağaç kabuğu küfü ve toprak kokuyordu ağacın içi. Oturdum, ayaklarım dışarıda kaldı. Çakan her şimşekte ayakkabıma düşen yağmur damlalarını görüyordum. Bu havada sığınabileceğim en güzel yerdi burası. Çıkından bir parça ekmek çıkarıp yedim. Yağmur durana kadar burada kalacaktım. Toprağın, ağacın, otların ve yağmurun getirdiği kokuların arasında dinlenmem kısa sürdü. Uykum yoktu. Elbiselerim sırılsıklamdı, titriyordum. Burada daha fazla kalamayacağımı anladım. Yağmurun hafiflemesini fırsat bilip çıktım. Yola inene kadar defalarca kayıp düştüm. Daha ilk adımlarda dizlerim sızlamaya, yaram acı vermeye başlamıştı. Durup toprağa uzanmak, dinlenmek istiyordum; ama durmadım. Ne vakit yürümekte zorlansam aklıma sevdiğim şeyleri getirir, onu defalarca tekrarlar ve zamanı zihnimde böler, parçalar, kendi varlığımın dışında somut bir hale getirip kendimi soyutlardım. Bu bir şarkı olabilirdi, halk tarihimizden bir kesit, direniş geleneğimizden bir an ya da kendi yaşadığım ve tanıklıklarımdan bir kare; bazen hüzünlü, bazen komik, bazen de olağanüstü sarsıcı bulurdum bu kareleri. Yalnızken bunlara tutunurdum, güçlendirirdi beni, daha katlanılır kılırdı hayatın zorluklarını bu düşler. Yalnızlık, ayrıntıların labirentine sürüklerdi beni; hele bir de yürürken, üstelik geceyse, hava yağmur kokuyorsa ve bir bilinmezlikler güzergâhında ilerliyorsam, iyi ya da kötü hatıraların, düşlerin, umutların, tutkuların ve korkuların getirdiği çağrışım sağanağına tutulurdum. Bu düş kapısından bir şimşeğin çakışı aldı beni. O kısacık anda görebildiğim her yer kurşuni renklerin pırıltılarıyla aydınlandı. Sonra ışıklarını gördüğüm bütün köylerin elektrikleri birden kesildi, ani bir refleksle durdum. Karanlık bir uçurumdu sanki etrafım; sadece ayağımı bastığım yer vardı, bir karış toprak… Yol dolanarak indi ve çoğalan köpek sesleri arasında bir köye doğru yaklaştığımı anladım. Yolun hafif yokuşunu tırmanırken sağda, tam tepede, iki ağacın ufuktan daha karanlık koyu gövdeleri, arada bir kulübe, arka tarafta ise iki katlı büyük bir evin belli belirsiz hatlarını fark ettim. Pencerelerde ışık yoktu, ses de duymadım. Yaprakları döven yağmurun patırtıları azaldığında kulübeye doğru yürüdüm. Yola bakan tahta kapısına hafiften dokununca gıcırtıyla aralandı. İçeri girip kapıyı kapattım. Gübre, ahşap, toz, saman, makina yağı karışımı kokuların arasında kaldım. Sımsıcaktı içerisi. Çakmağı çaktım, ıslaktı, yanmıyordu; avuçlarımın içinde soluğumla kuruttum, sonra yandı. İçeriyi kontrol ettim. Arka bölüme istiflenmiş saman balyaları, tahtalar, kütükler, üstünde tenekelerin olduğu bir el arabası, kazma, kürek, tahtadan bir masa, çekiç, çivi kutusu, küçük fırçalar ve boya kutuları, kırımızı minderli bir sandalye ve öteberilerle dolu bir atölyeye benziyordu bu kulübe.

Çıkını omzumdan indirip masaya bıraktım. Saman balyalarının üstüne oturdum, saate baktım; sabahın dördüydü. Çok yorgundum ve hiçbir şey düşünecek halde değildim. Yan tarafıma uzanıp gözlerimi kapadım.

Biraz sonra nasıl bir yerde olduğumu bilemememin huzursuzluğu sardı beni, bir türlü uykum gelmedi. Samanlardan yayılan nem kokusunu soluyarak sağa sola kıvrandım. Horozların ütüşüyle sıyrıldım bu yarı uykulu halden. Pencereler hafiften aydınlanmıştı. Yola doğru bakan ön pencereden dışarıyı izledim; öteki iki pencereden de bakıp nasıl bir yerde olduğumu anlamaya çalışıyordum. Köyden uzak ıssız bir yerdi burası. Horozların sesi epey bir mesafeden geliyor, sabahın bu serin vaktinde tepelere, düzlüklere çarparak uzaklaşıyordu.

Eşyalara bakarak, bu kulübe sahibinin nasıl biri olduğu üzerine tahminler yürütüyordum. O anda kulübenin kapısının üstündeki küçük pencereden bir kuş girdi içeriye; beni fark ettiğinden belki de pencereden bir karış girip gün ışığının içinde çığlık çığlığa öttü, çıktı. O kadar hızlı, o kadar telaşlı kanat çırpıp acele etti ki, onu sadece üç dört saniye görebildim. Böyle birdenbire gelip hemen kaybolması şaşırtmıştı beni. O gittikten sonra da pencereye bakıyordum; ışık huzmesinin içinde tozlar uçuşuyordu. Kulübenin kapısında derin çatlaklar vardı; hem çatlaklardan hem de tahtalardaki yumurta büyüklüğünde birbirine çapraz duran iki budak boşluğundan ışık okları vuruyordu içeriye.

Kulübenin içi iyice aydınlandığında, içeride benden başka bir canlının daha olduğunu fark ettim: Bir çekirge… Oradan oraya zıplarken kırmızı zar kanatlarını görüyordum. Buradan çıkmak istiyordu. En son, konduğu yerde incitmeden yakalamaya çalıştım. Zıpladı. Sonra kapının önüne kondu. Avucumu kapak gibi indirip üzerine kapattım, aldım ve kapıdaki budak deliğinin önünde avucumu açtım. Işık avucuma doldu. Çekirge parmak uçlarıma doğru yürüdü, sonra birden zıplayıp kırmızı kanatlarıyla kayboldu ışığın içinde.

Çıkından bir şeyler çıkarıp yedikten sonra yaramı temizledim, tam yaramı sarıp kapatacağım sırada kapının önünde tıkırtılar duydum. Aniden kapı açıldı; genç bir kadınla göz göze geldim. Beni görür görmez korkuyla iç çekip çıktı, kapıyı kaptı. Aceleyle yaramı sarıp kapıya yöneldim. Bu arada elbiselerimi de giyiyordum. Beni gören kadın korku içindeydi.

“Dur! İçeride biri var.” dedi yanındakine.

“İçerde biri mi?..” dedi öteki kadın, kapıdan sızan ışıklar kapandı.

“Evet, biri var!”

“Kim?”

“Bilmiyorum, tanıyamadım. Ben gidip haber vereyim.”

“Dur, bir bakalım önce. Belki tanıdık biridir…”

“Yok, yabancıdır. Tanımadım.”

Budak deliklerinden içeriye baktılar. Birkaç adım geriye çekildim.

“Korkmayın, yabancı değilim.”

“Sen kimsin kardeşim?” dedi ikinci kadın. “Ne arıyorsun burada?”

Kendine güvenen, sakin, otoriter bir sesti.

“Gece bu yoldan geçiyordum. Yağmur yağınca buraya sığındım.”

“Çevre köylerden misin sen? Nerelisin?”

“Yok değilim. Kapıyı açın gideyim.”

Sessizce konuşuyorlardı.

“Nereye gideceksin kapıyı açsak?”

“Yoluma devam edeceğim…” dememle kapı açıldı.

Yaşça büyük olan kadın içeriye girdi, diğeri kapıda durdu.

“Sana bir şey soracağım. Doğru söyle. Tamam?”

“Ne soracaksın?”

“Sen dağdaki çocuklardan mısın?”

Yüz yüze baktık bir an.

“Hıı? Onlardan mısın?”

“Evet.”

Kapıda durana döndü büyük kadın.

“Gir içeri, kapıyı kapat!”

Yaklaşıp elini uzattı, tokalaştık.

“Niye söylemiyorsun?”

“Sizi tanımıyorum, kolay değil.”

“Biliyorum. Siz buralara pek uğramazsınız. Neden yalnızsın?”

“Gruptan koptum… Yani şey, arkadaşlarımı arıyorum… Buralara uğrayan oldu mu?”

“Yok, buraya kimse gelmez.”

“Bu son günlerde gelen olmadı mı hiç?”

"Yok… Olsa da bilmiyoruz. En azından duymadık. Sen aç mısın?"

"Az önce yedim, sağ olun."

"Bana doğruyu söyle; yüzün neden böyle solgun? Hasta falan mısın?"

"Hayır, değilim."

"Yaralı mısın?"

"Küçük bir şeydi. Geçti ama iyiyim şimdi. "

"Nerende yaran?"

"Yaram iyileşiyor, bir şeyim yok."

"Geçmiş olsun. Kaç gündür bu haldesin? Ne zaman yaralandın?"

"Tam bilmiyorum; bir hafta, belki de on gün…"

"Yaranı temizledin mi?"

"Evet, tam bitmişti ki siz geldiniz."

"İyi. Tekrar geçmiş olsun kardeşim. Şimdi dikkatli olman için bazı şeyler söyleyeceğim."

"Dinliyorum…"

"Bu köyde bazı çeteler var. Gündüz gözüyle görünme buralarda. Har gün farklı bir olay duyuyoruz. İnsanın başına çok şey geliyor. Bu adamlar köydeler şu an. Silahları var. Bunlar para için her şeyi yaparlar. Karakola, korucu köyü Aznafêr'e çok gidip gelirler. Birkaç akrabamız da var aralarında. Ama biz sizlere de, onlara da bir şey olsun istemiyoruz. Sen akşama kadar kal burada. Kapıyı kapatırız. Kimse gelmez, rahat ol. Karanlık çökünce ben gelirim. Köyün üstünü dolanıp gidersin.

"Köy uzak mı buradan?"

"Yok, yakın."

"Tamam, bana Çavreş'e giden yolu gösterin, yeter."

"Bu kolay, köylere falan uğramadan gidersen kimse seni görmez."

"Uzunpazar yakın mı buraya?"

"Biraz uzak, ama rahat gidersin. Aradaki köylere uğrama. Oradan Şabık köyüne ulaşsan, zaten sonrası dağdır."

"Tamam, çok iyi olur."

"Bizden bir isteğin var mı? Şu an ihtiyaç duyduğun bir şey?"

"Ağrı kesici varsa…"

"Tamam, geldiğimde getiririm. Başka?"

"Yok, sağ olun."

"Biz gidiyoruz. Burada güvendesin, merak etme."

"Tamam."

Genç kadın içeriden bir balya saman alıp kapıya yürüdü. Çıkacakları sırada bana döndü.

"Etrafta ses falan duysan pencerelere çıkma. Seni görmesinler."

"Tamam. Çıkmam."

Kapıyı kapatıp gittiler. İki kere çırk çırk kilit sesi duydum, başımı kaldırıp kapıya baktım. Bir an kafese kapatılmış gibi hissettim kendimi. Ben ne yaptım? Çaresiz bir duyguyla saman balyasının üstüne oturup boş gözlerle kapıya baktım. Aklıma kötü ihtimaller geldi. Silahım olsaydı keşke! Silah vermeleri için o kadar dil döktüm oysa! Bir şey olsa çatışırım en azından. Ama yok, kendimi savunabileceğim hiçbir şey yok. İlk defa bu kadar savunmasız bir duruma düşüyorum. Şimdi beni elleriyle bile yakalayabilirler! Direnecek gücüm bile yok, fiziki olarak bir şey yapamam. Uzanıp gözlerimi yumdum.

Yok, bu kadınlar iyi insanlar; onlardan bir kötülük gelmez. Ne güzel anlayıp ne iyi anlattılar her şeyi. Açıkça konuştular. Kötü bir niyetleri olsaydı daha farklı anlatırlardı. Ama aksine, çok içten ve samimilerdi. Ya bu da bir oyunsa! Hayır olmamalı! Onlara güvendim. Onlar da bana dostça yaklaştılar.

Ne olumlu ne de olumsuz ihtimallere inanıyordum. Sadece kötü bir şey olacaksa birkaç saat içinde olup bitecekti. İşte buna hazır olmalıydım. Yok, eğer o vakte kadar durum sakin geçerse bu da iyiye işaretti. Ama yine de… Aklıma iyi kötü düşünceler akın ediyordu. Zamanın geçmesini beklemekten başka yapabileceğim bir şey yoktu ve emin olduğum tek bir şey vardı: Buraya sığınmakla hata yapmıştım. Oysa bunu ilk anda düşünebilmeliydim. Kapalı yer, gerilla için yarı yarıya ölüm demektir. Yaralıyım, silahım da yok. En iyisi pencereden çıkıp gitmek, hemen!

Elim, pencerenin kenarındayken 'Bu köyde çete var!' diyen kadının yüzünü, gözlerindeki o dostça ifadeleri anımsadım. İyi yürekli biri olmasaydı, bunları söylemezdi. Hem gündüz gözüyle çıkıp gitmek çok riskliydi. Birileri beni görebilirdi. Şimdi durup daha mantıklı düşünmeliyim.

Saatler sonra iyimser yanım ağır basmış, az da olsa huzur bulmuştum. Dışarıdan gelen seslere kilitlenmiştim. Kulübenin önünden geçen yol epey işlekti. Taksi, köy minibüsü, insanlar, koyun sürüsü, çoban… Sanki herkes buradan geçiyordu. Kapının önündeki yoldan ne geçerse gölgeleri içeriye vuruyordu. İlk defa rastlıyordum böyle bir şeye: Yoldan ne geçiyorsa, kapıdaki budakların boşluğundan, gölgeleri küçük ama ters bir şekilde içeriye düşüyordu. Bir sinema perdesi gibiydi tıpkı. Çobanların, koyun sürüsünün ve arabaların, yoldan geçerlerken ışığın içindeki baş aşağı minyatürleri fark edilebilir ayrıntılarıyla geçip kayboluyordu. Şaşkınlık ve hayret içinde kalmıştım. Gözlerimi kırpmadan bambaşka hayatı ya da ters dönmüş cücelerin gölge dünyasını seyrediyormuşum hissine kapıldım. Işığın önüne geçtim, gölgeler kazağıma düştü. Avucumu açtım önüne; ışığın içindeki minik gölgeler avucumun içindeydi şimdi.

Bu ışık ve gölge oyunu kapının önüne birisinin gelmesiyle bozuldu. Çırk çırk etti anahtar iki kere. Kapı açıldı. Uzun boylu kadın elinde bir bohçayla girdi içeriye. Ayağa kalktım.

"Merhaba" dedi. "Rahat mısın?"

"Merhaba. Rahatım. Sağ olun."

Bohçayı önüme bırakıp açtı. Köy ekmeği, soğan, domates, peynir, zeytin ve bir kap dolusu ayran getirmişti.

"Kusura bakma, sıcak bir şeyler getiremedim. Ama hazırlanıyor, akşama yersin."

"Yok yok. O kadar iştahlı değilim. Zahmet etmeyin."

"Yemeyecek misin bir şeyler? Bak güçten kuvvetten düşmüşsün. Kendini zorla, ye biraz."

"Zorlasam da yiyemiyorum. Bunları da yiyebilir miyim, bilmiyorum…"

"Sen kaç yaşındasın?"

"On dokuz."

"Ne kadar oldu dağda?"

"Dört…"

"Ay mı?"

"Yıl…"

"Çok!.. Daha gençsin."

"Ağrı kesici getirdin mi?"

"Şurda olacak." deyip bohçanın içinden çıkardı.

"Ağrın var mı? Alacak mısın bir tane?"

"Yok, şimdilik iyiyim. Ara sıra ağrılar başlıyor, o vakit alırım."

İlacı alıp cebime koydum.

Kadın, akşam tekrar geleceğini söyleyerek çıktı. Bir sigara yakıp oturdum. Kafamdaki kuşkulardan eser kalmamıştı. Aklımdan geçen tek şey bir at bulup Çavreş'e geçmekti. Bizimkileri Çavreş'te bulamasam bile, güvenlik açısından iyi bir yer olması beni rahatlatıyordu.

Akşama doğru toparlanıp hazırlandım. Kadınlar beklediğimden de erken geldiler. Küçüğünün elinde gaz lambası vardı; yakıp masanın üstüne bıraktı.

"Fazla bir şey yapamadık, kusura bakma."

Birbirimizin yüzünü zor seçiyorduk karanlıktan.

"Sizlerle karşılaşmak benim için büyük bir şanstı. Bu yaptıklarınızın karşılığını vermek çok zor. Sağ olun."

"Ne yaptık ki, bir şey yapmadık! Ama artık bu kulübeye her geldiğimizde seni hatırlayacağız."

"Ben de sizleri unutmayacağım. Cesaretinizi, iyi yüreğinizi hiç unutmayacağım. Beklemeyeyim ben, yolum uzun."

Kulübenin önüne çıktık. Bana yolu tarif ettiler. O kadar ihtiyaç duymama rağmen at var mı yok mu diye sormadım. Artık yolda bulabilirsem… Vedalaştık. Çıkını omzuma asıp yürüdüm. Onlar da gaz lambasını söndürüp çıktılar. Yolun karşısına geçtim. Hafif meyilli yamaçtan aşağıya inmeden önce dönüp kulübenin kapısında duran kadınlara baktım; elimi kaldırdım, onlar da kaldırdılar. Sonra yamaçtan aşağıya doğru hızla yürüdüm.

Derenin kenarındaki patikadan saatlerce yol aldım. Hava çok güzeldi bu gece. Yıldızlar o kadar çok o kadar ışıltılıydı ki, durup durup gökyüzüne bakıyordum. Yorulmamıştım ama derenin kenarındaki otlara uzanıp bir sigara içtim. Terim soğumaya başlayınca kalktım. Patika, derenin bir bu yanına bir öbür yanına geçiyordu. Her geçiş yerinde sıralı taşlar vardı, bazı taşlar yosun tutmuştu; kayıp düşmemek için suya giriyordum.

Bu ince ama suyu buz gibi dere bir yerde geniş bir düzlüğe açılıverdi. Önümü, daha uzakları görüyordum şimdi. Köyler, karakol ışıkları ve Şerefdin yaylalarındaki çoban ateşleri tüm bunları örten yıldızlar, geceyi büyülü kılmaya yetiyordu. Yürürken duman kokusu geliyordu burnuma. Bir tepeye çıkıp etrafa baktım. Aşağıdaki geniş çayırlıkta çoban ateşleri yanıyordu. Herhangi bir tehlikeyle karşılaşmayacağımı bilsem çobanların yanına giderdim; ama bilmiyordum. Kulübede yaşadığım o psikolojinin benzerini yaşamak istemediğimden yoluma devam ettim.

İçimdeki bu güçle Çavreş'e kadar durmadan yürüyebilirdim. Yaramı neredeyse unutmuştum. Hep böyle oluyordu zaten; sadece yürürken bir inişte ya da bir taşa takılırken sarsıldığım anlarda kısa süreli sancılar başlar, o da hemen geçerdi.

14- Wi Bîsîmîllah

Bu tempoyla yürüsem birkaç gün sonra Çavreş'te olacaktım. Her şeye rağmen yine de iyi yürüyordum. Normalde bir gecede alınan mesafeyi iki üç gecede almam az bir şey değildi elbet bu halde; ama Koçer gibi bir atım olsaydı! Hayali bile dayanılmaz bir heyecan veriyordu bana. Hiç durmazdım ve belki de on-on beş saat sonra Çavreş'in zirvesinde olurdum. Bir uçurumun kıyısında yürürken kafama akın eden hayaller, düşünceler ve binbir olasılığın ipleri bazen elimden kaçıyordu, hava aydınlanıyordu.

Aşağıda, vadide ince bir derenin iki yanında bahçeleri olan bir köy vardı. Gizlenebileceğim iyi bir yerdi köyün bahçeleri. Patikadan çıkıp bahçelere indim. Duvar gibi yüksek kayaların yanında kuytu bir yer bulup, düz, yeşil ve yumuşak bir zeminde uzandım.

Öğlene doğru bahçelerde köylüler geziniyordu. Bir grup genç bulunduğum yerin yakınına geldi. Bu kuytu yerde ne arıyorlardı? Beni görmüş olabilirler miydi? Bir fikrim yoktu. Dört beş metre yaklaştıktan sonra ancak görebilirlerdi beni. Ayaklarının altında kırılan otların sesi iyice yaklaştığında, birden doğrulup ayağa kalktım.

"Hayırdır! Ne oluyor?" dememle, iki genç elindeki sepeti fırlatıp kaçtı. Etraftakiler ise donakalmış bir halde bana baktılar.

"Korkmayın, benim! Gelin gelin!" dememle, birer birer yanıma geldiler.

O kadar korkmuşlardı ki… Onlara gerilla olduğumu anlatana kadar, hele biri vardı ki köylü kurnazı, onu inandırana kadar dilimde tüy bitti. Neyse ki, inanmak adına pek de

hissettirmeden beni sınava çektiler! Şu arkadaşı tanıyor musun? Geçen sene komutanınız kimdi? Neden tek başınasın? Silahın? Ama yaralının da silahı olmalı! Bu alanda gerilla nerede kalır? Doğru ama her zaman değil. Mesela kışın Geliyé Faro'da kalamaz kimse, orası çok soğuk! Başka? Sen Çavreş'e iki ay önce de gelmiştin demek! Sonra… ARGK* kimliğim elden ele dolaşıyordu. Fotoğrafıma bakıp 'ama bu sen değilsin' dedi köylü kurnazı, 'tamam sensin' dememle grup ona öfkelendi; 'ziman dirêjiyê neke' (Gevezelik yapma!) dediler. 'Oh be, içimden geçeni söylediniz' dedim, içimden!

Beyaz gömlekli genç:

"Ben iki ay önce gelen grubunuzu Kartaltepe'deki ziyarette görmüştüm." dedi.

Yüzüne dikkatle baktım, bir yerden tanır gibiydim.

"Onlara ceviz verdin mi?"

"Evet."

"Sana ayakkabı siparişi vermişlerdi. Ne oldu?"

"Doğru ama gelip almadılar."

"Sen birine kendi ayakkabını verdin. Hatırladın mı onu?"

"Hatırlamaz mıyım?" derken kendinden emindi.

"Bak işte!" deyip ayakkabılarımı gösterdim.

Önce ayakkabılara sonra yüzüme baktı çocuk;

"Heval, sen çok değişmişsin!"

Sohbetimizin koyulaştığı bir anda, bana 'hemen köye gidelim, asker gelmez' dediler; çok ısrar ettiler ama 'akşama, ancak karanlıkta gelirim' dedim. Birkaç saat sonra etrafa dağılıp böğürtlen topladılar. Herkes sepetini doldurdu, yanıma iki avuç böğürtlen bırakıp köye gittiler.

Akşama doğru köye indim. Gündüz karşılaştığım gençler yolumu gözlüyorlardı. Bir eve geçtik. Tahta direkleri içe çökmüş, basık tavanlı geniş bir odaya aldılar beni. İhtiyar bir adam ve köyün gençleri oturmuştu içeride. Tanışma faslından sonra rahat etmem için ihtiyar, benimle şakalaşmaya başladı. Adı Musa'ydı. Herkes ona Xalê Musa (Musa Dayı) diyordu. Durumumu kendine özgü esprilerle geçiştirip bana moral vermeye çalıştı, buna seviniyordum; çünkü zorluklar karşısında benimde mizah duygularım harekete geçiyordu. Bu gece, bu evde neler yaşayacağımı şimdiden merak etmeye başlamıştım.

Bir ara Musa dayı yerinden kalkıp yanıma geldi, iki minderi üst üste koydu.

"Şöyle otur. Ayaklarını da uzak, rahat et."

Minderlerin üstüne oturdum. Musa dayı da geçip tam karşıma oturdu, ayaklarını uzatıp elini başının arkasında kenetledi. Sanki bana da 'işte böyle, aynen benim gibi yap' demek istiyordu. Sadece ayaklarımı uzattım.

Musa dayı odadaki gençlere emirler yağdırdı. Akla gelebilecek ne ihtiyacım varsa her şeyin hazır olmasını istedi. Gençler odaya bir girip bir çıkıyorlardı. Derken, elektrikler kesildi. Gençlerden biri gaz lambasını yakıp ortaya bıraktı. Musa dayı sigara sarıyordu, sigara yaprağının hışırtısını duyuyordum. Sardığı bir sigarayı bana uzattı. Alıp gaz lambasının camının halkasına dayadım sigarayı, birkaç yudum çekince ucu kıpkızıl yandı. Derin bir nefes çektim, yoğun bir duman havada bir an asılı kaldı, sonra yavaş yavaş dağıldı. Musa dayı yanıma gelip kaşlarını çattı. Gaz lambasını alıp isli camında kendimi görebileceğim kadar yaklaştırdı.

"Bak!" dedi. "Nasıl olsa savaşta öleceğim diyerek dumanı o kadar çekme! Her nefeste dumanın yüzde seksenine hooop dışarı, kalanını da ciğerine indirmeden bırak!"

Tarif ettiği gibi hemen yaptım, Musa dayı gülümsedi. Gaz lambasını yerine bırakıp oturdu, ayak ayaküstüne atıp ellerini başının arkasında bağladı.

Bir gidip bir geliyordu elektrik, voltajı düşüktü. Tavandan sarkan lambanın siyah tüylü kablosuna bağlı ampulün içindeki tel, kıpkızıl bir cızırtıyla yanıyordu.

*ARGK: Artêşa Rizgarîya Gelê Kurdîstan (Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu)

“Êê.” dedi Musa dayı. “Yaran nasıl, acıyor mu?”

“Arada bir…”

“Çocuklara söyledim. ‘Köyde ne ilaç varsa toplayın’ dedim. Gelirler birazdan, yarana bakarız.”

“Kurşun yarasından anlayan var mı?”

“Ben her türlü yaradan anlarım.”

Lambadan tuhaf sesler çıkıyordu. Kafamı kaldırıp baktım; lambanın kablosunu döne döne inen sapsarı bir kelebek, ampulün cam kafesine gövdesini birkaç kere vurdu, kanadındaki tozlar sihirli ışıklar gibi aşağıya süzülmeye başladı.

İlaç toplamaya giden gençler döndüler. Bir sürü ilaç getirmişlerdi, hepsini yere serili bir bezin içine bıraktılar. Duvarın dibine serilen yatağa uzanmamı istedi Musa dayı. Belden yukarı soyunup yatağa uzandım. Musa dayı yanıma gelip yaramın sargısını açtı, gaz lambasını tutup baktı. Gençlere dönüp:

“Bana bir el feneri getirin.” dedi. “Yaralar kötü, iyi temizlenmemiş.”

El fenerini getiren genç, ışığı yakıp yarama tuttu. Musa dayı yaralarımı temizlemeye başladı.

“Yaraların etrafı temiz ama içleri kötü. Kaç gündür temizlenmemiş?”

“Kaç gün oldu, tam bilmiyorum.”

“Şimdi dayanmaya çalış biraz, hemen bitecek.”

On dakika sonra:

“Tamam, üstünü giyin!” dedi.

“Bitti mi?”

“Tertemiz oldu. İki günde bir böyle temizlersen, on günde bir şeyin kalmaz, iyileşirsin.”

Yatakta doğrulup atletimi giydim. Kapının önünde üç dört çocuk durmuştu. Kazağımı giyer giymez köylüler sırayla içeriye girmeye başladılar. Bu kadar insan nerden gelmişti? Köyün bütün insanları şu kapının yan tarafında mı bekliyordu? Kapının sağına soluna oturdular. Çocuklar öndeydi, arkalarında genç kızlar ve kadınlar durmuş ses çıkarmadan bana bakıyorlardı. Bunca kalabalığa rağmen odanın içi o kadar sessizdi ki, bir güçlenip bir zayıflayan lambanın cızırtısını işitiyordum. Lambanın bütün ışığını kor ateşte parlayan altın gibi gövdesini toplayan kelebek, ampulün üstünde görülmeyen bir hızla kanat çırpıp dönüyor, kocaman gölgesi odanın içinde tül gibi dönüyordu. Sessizlik o kadar derindi ki nereden bir çıt çıksa bütün kafalar oraya yöneliyordu. Daha çok da bana bakıyorlardı. Bunca göz üzerimdeyken kımıldayamıyordum. Bütün gözler alabildiğine açık, biraz ürpertici, biraz komik, kapkara yuvalarında küçük sarı ışıltılarla yanıyorlar… Çocuklar çok ciddi, ara sıra fışt diye burunlarını çekiyorlar; çocuklar çok sessiz, öyle de meraklı ve mahcup bakıyorlar ki bana, tek tek süzüyorum her birini: Biri bağdaş kurmuş, gövdesini öne arkaya doğru hafiften sallıyor; yanındaki çocuk bir eliyle çenesini tutmuş, öteki elinin parmaklarını dizinde at gibi koşturuyor. Sıfır tıraşlı çocuk namaz kılar gibi diz çöküp elleriyle diz kapaklarını tutmuş; ben ona bakar bakmaz, hemen yanındaki hazırolda duran çocuğa omzuyla vuruyor ‘bize baktı’ demek istiyor. Öteki çocuk ‘görmüyorum sanki’ dercesine bir şaplak indiriyor onun ensesine; sonra gömleğinin koluyla burnunu siliyor, koluna bakıyor, sırtına sürüyor kolunu, tekrar bakıyor, sonra hiçbir şey olmamış gibi rahatça kollarını birleştirip beni süzüyor. Çocukların arkasındaki genç kızların çoğu başörtülü, kadınlar ise en arkada ve hepsi ayakta duruyor. Tam bu esnada önde oturan çocuklardan biri ‘pırt’ diye osurunca, kadınlarda biri:

“Wî bisimîllah!” dedi.

Tülbentini burnuna kadar çekip gülümsedi. Hazırolda duran çocuk yanındaki çocuğun kafasına bir şaplak indirerek ‘osuran buydu!’ demek istedi. Şaplağı yiyen ise hemen yanında oturan çocuğun yüzüne elinin tersiyle vurdu ve bana bakarak ‘buydu buydu!’ işaretini yaptı. Gülmenin yasak olduğu ya da utanıldığı yerlerde sesler nasıl çıkıyorsa, kapalı dudakların arasından, burunlardan ve genizlerden çıkan kıkırdamalar teker teker herkese bulaştı. Biraz

daha rahat gülmek isteyenler o cesareti bulamayıp gülmesini bastırmaya çalışırlarken çıkardıkları tuhaf seslerle başkalarını güldürüyorlardı. Ben de gülüşümü kontrol etmeye çalışıyordum; ama alttan alta bir şeylerin kaynadığını da hissediyordum. Az sonra öyle bir dolmuştum ki artık dayanamadım. Musa dayıyla birlikte aynı anda kahkahayı bastık. Bir baraj patladı sanki! Birden odanın içi öyle gür kahkahalarla çınladı ki ampulde dönen kelebek aniden durdu, baş aşağı döndü, bekledi, sonra ışığını söndüren bir uzay mekiği gibi lambadan kalktı, açık kapıdan dışarıya çıktı.

Kaynağı belirsiz bir sesin kendi üzerine kalmamasının hırslı kavgasını veren çocuklar birbirini dürterken Musa dayı bu vukuatın daha fazla faili meçhul kalmasına dayanamadı ve avucunun içiyle dizine vurup doğruldu:

"O kimdi?" dedi. "Söyleyin hele!.."

Çocuklara tek tek baktı.

"Sen? Sen? Sen? Sen?" diye parmağıyla hangi çocuğu işaret ettiyse de hiçbiri 'benim' demedi.

Çocuklar, gülüşmelerin sürdüğü arka tarafa söylenerek bakınca kadınlar 'nıç, nıç, nıç' deyip kızdılar; çocuklar dönünce de güldüler.

"Ulan veletler!" dedi Musa dayı. "Tırlayan kimdi? Mertçe adam gibi çıksın, 'Benim!' desin, ona para vereceğim, haydi!"

'Para' sözünü duyan çocuklar birbirlerine baktılar.

Musa dayı, iki parmağını yeleğinin cebine soktu. Çıkardığı bozuk paraları avucunda toplayıp şakır şakır hoplattı, arkasına yaslandı.

"Hadi bakalım, kimdi?" dedi daha güven veren bir sesle.

Ön tarafta bir hareketlenme oldu.

"Bu paraları ona vereceğim… Kimdi? Gelsin alsın!" dedi Musa dayı, gözlerini yumdu.

Aynı anda dört çocuk ön tarafa fırladı.

Musa dayı önce tek gözünü açtı; manzarayı görünce öteki gözünü de açıp doğruldu.

"Ulan keratalar, hepiniz birden mi?"

İlk şaplağı patlatan çocuk bir adım öne çıktı:

"İmanıma bendim!"

"Niye üstüne almadın peki?"

"..!"

"Hıı, niye?"

"İşte!.."

"Yok, sen değilsin."

İlk şaplağı yiyen çocuk iki adım öne çıktı:

"Allahıma bendim! Hadi parayı ver!"

"Sen git yerine otur kundır!*" dedi Musa dayı, çocuğun kel kafasına bir tane vurdu. Sonra paraları en son şaplağı yiyen çocuğun avuçlarına bıraktı.

"Al yavrum! Sen olmasan da senin üstüne kaldı; ne yapalım! Ama sen kimseye vurmadın. Afferin!"

Kulaklarım uğulduyordu içerinin kalabalığından. Herkes gülüyordu. Hazırolda dururken yanındaki çocuğa ilk şaplağı atan çocukla göz göze geldim. Gülerek kapının kenarından çekilince duvardaki toprak hatlı siyah elektrik düğmesine fark ettim; gözleri kör yüzü kapkara bir pinokyo gibi o da gülüyordu.

Parayı alan çocuk ise, cebini dışarıdan sıkıp bir parmağını ağzına soktu, hızla gidip yerine oturdu.

"Ne o, ne gülüyorsunuz İblisler!" dedi kalabalığa Musa dayı.

"Ayıp mı? Biri osurdu diye kıyamet mi koptu? O sur düdüğü mü ki? Allah Allah! Biz de atıyoruz günde beş on tane! Ne var bunda?"

*Kundır: Kabak

Yine hiçbir şey olmamış gibi Musa dayı ellerini ensesinde kenetleyip ayaklarını üst üste attı. İki genç sofra serdi yere. İçinde çeşit çeşit yemeklerin olduğu küçük bir tepsiyi önüme bıraktılar.

"Ye!" dedi Musa dayı. "Sonra biraz dinlenip gidersin."

Yapmak istediklerimi ya da bir gerillanın nasıl hareket etmesi gerektiğini düşünerek söylüyordu muhakkak. Ona sormak istediğim çok soru vardı kafamda. Sorsam anlatırdı belki de; ama öğrenmem bir şeyi değiştirmeyecekti; sadece merakım azalırdı biraz. Bunun karşılığında hayal gücümü vermek istemiyordum.

"Bizi bekleme, sen ye!" dedi Musa dayı.

Kaşığı aldım, içinde bulgur olan tabağa uzattım. Herkes bana bakıyordu. Böyle bütün gözler üzerime dikilmişken bir şey yiyemezdim. Musa dayıya döndüm:

"Köyde at var mı?"

"Gidiyor musun?"

"Geç oldu, hemen gitmesem sabaha açıkta kalırım."

"Yemeğini ye, öyle git."

İki genç ayağa kalktı.

"Biz atı hazırlayalım." deyip dışarı çıktılar.

Sadece bir kaşık bulgur bir kaşık da yoğurt yedim. Çocuklar, kızlar ve kadınlar bana bakıyorlardı.

Son bir sigara içmem için Musa dayı tabakasını uzattı bana. Sarılmış olanı alıp yaktım. Ve ilk yudumdan başlayarak, Musa dayının dediği gibi, dumanın çoğunu hooop dışarı, kalan dumanı ise içime çekmeden bırakmaya başladım.

Musa dayı, beni seyrederken gülümsemiyor da sanki uçuyordu!

Gençler döndü:

"At hazır!" dediler.

Kapının önüne çıktım. Musa dayının elini öptüm.

Köylülerle vedalaşıp ata bindim.

Bembeyaz bir yarım ay aydınlatıyordu köyün yolunu.

Biri atın sağrısına sertçe vurdu, at yürüdü.

15- Çavreş

Yarım saat sonra köy yolundan çıkıp patikaya girdim. O gece hiç durmadan Uzunpazar köyünü üst taraftan dolanıp dere kenarından Şabık'a doğru gittim. Arazinin bundan sonrası yaylalıktı; köylerden ve insanlardan uzak, ıssızdı her yer. Tek hedefim Çavreş'e ulaşmaktı. Şabık köyüne hiç uğramadan, durmadan, dinlenmeden yavaş yavaş tepelere tırmandım.

Haritada, Karlıova'nın batısındaki, çömelip başını Dêrsîm'e uzatan Şeytan Dağları'nın kuyruğunu andıran Turna Dağı, yörede Çavreş olarak bilinir. Çavreş'in zirvesindeki Kartaltepe'ye doğru ilerliyordum.

Çavreş'in zirvelerinde gündüz de hareket edebilirdim. Hem yarı sivildim ve atın sırtındaydım. Bir yanım çok rahattı. Çavreş'i iyi biliyordum, daha önce de kalmıştım bu heybetli dağda. Atın yularını gevşetip kendi haline bıraktım. İlk defa içimden bir şarkı söylemek, ıslıkla bir ezgi çalmak geldi. Dolup dolup taşıyordum sevinçten. Yaralarımı unutmuştum. Açlık, yorgunluk, yalnızlık, bütün bu zorlukların geride kalacağını hissediyordum Çavreş'te. Sanki tek başıma gittiğim bir görevden geri dönüyordum; birazdan noktaya ulaşacağım, tanıdık yüzler karşılayacak beni… Sabah çayını içeceğiz hep birlikte, biri

bir sigara sarıp uzatacak. Ben görevi nasıl yerine getirdiğimi anlatacağım, onlar dinleyecek, sonra huzur içinde uyuyacağım.

Bir an atın başını alıp gittiğini, patikadan çıkmış olduğunu fark ettim. Üstelik hep sağ tarafa doğru gidiyordu. Yularını sıkıca tutup tepelere doğru yönlendirdim. Gün doğmadan önce Çavreş'in tepelerindeydim. Hava soğuktu. Sağda solda bir iz, bizimkilere ait kalıntılar arıyordum. İşte bir süre önce kaldığımız yerlerden geçiyordum: Şu suyun kenarında ateş yakmıştık. İzlerimiz hâlâ duruyor… Burası etrafına taşlarla daire oluşturulmuş köz çukuru, ortada yağmur damlalarının izi olan soğumuş kül… Daha ileride manga yerleri var; ateş çukurları, mutfak ocağı, kenarda taşlar, çalılar, dallar… Şurası nöbet yeri ve önümde bir tepe, geniş bir düzlük şeklinde uzayıp yükselerek doruk oluşturuyor.

Dorukta durup attan indim. Atı serbest bırakıp diz boyu otların üzerine uzandım. Arazinin en yüksek noktalarından bir yerdi burası. Sadece gökyüzünü görüyordum; karanlıktan yeni sıyrılan pürüzsüz, koyu mavi bir gök, hafif rüzgâr ve titreşen son yıldızlar vardı. Atın koparıp çiğnediği otların kütürtüsünü duyuyordum. Gözlerimi yumarak, yarı uykulu halde dinlendim bir süre. Hızla uçan kuşların kanat seslerini ve cıvıltılarını işittiğimde başımı kaldırdım. Kuşları göremedim ama görüntüsüyle büyüleyen bir şafak adeta çarptı beni!

Durduğum yerde hareket etmeden bakakaldım bu yangına. Dumanlı bir ufuktan değil de sanki turuncu, kızıl, mor bir denizden ağır ağır çıkıyordu güneş; durgun bir sudan kızgın bir korun buharlı hışıltılar çıkararak yükselişi gibi… Kulaklarımı tıkasam duyacakmışım gibi hissettim bu sesi. Oysa ses yoktu. Önümde uçsuz bucaksız bir boşluk ve sadece kendi içimde duyduğum bu koca boşluğun sesi beni buradan gitmem için dürtüyordu. At, yüz metre uzaktaki yarım boy otların içinde keyfince otlanıyordu. 'Hemen kalk git!' diyordu içimdeki ses. Sanki şimdi gitmesem saniyelik bir gecikmeyle bir şeyleri kaçıracağım! Hızla atın yanına gidip yularını tuttum, yürüdüm. Kayalık bir yede sırtına bindim atın. Önümde Geliyê Faro vardı, atın başını o tarafa çevirdim.

Bir yanım şafak, bir yanım Karacehennem Ormanları'ydı. Tam karşımda ise Şerefdin dağları, ufkun bir yanını yemyeşil görkemiyle kaplamıştı. Öğlene doğru Geliyê Faro'ya vardım; Çavreş'in doruğunda yaz ortasında bile havanın soğuk olduğu bir yerdi burası. Kayalar, çalılar ve yeşilliklerle kaplı, yabani bir derecikti. Derenin kenarındaki patikadan ilerleyerek daha önce kaldığımız yerlerde dolaştım. Bir saatten fazla aranıp durdum, seslendim. Islık çaldım, sonra durup bekledim; sesimin yankısından başka bir cevap alamadım.

Kimse yoktu Geliyê Faro'da; ne bir iz ne de birilerinin yakın zamanda ayrıldığına dair bir işaret… Aklıma birçok ihtimal geliyordu. En iyisi Geyik Deresi'ne inmek… Ama ondan önce Gamêşan köyüne gidip biraz bilgi almak, arazide hareketlilik var mı yok mu öğrenmek daha akılcıydı. Gece, yolumu şaşırırım kaygısıyla, yola hemen çıktım. Karanlığa üç saat kala Kartaltepe'deydim. Çavreş'in zirvesiydi burası. Tepede etrafı düz taşlarla çevrili halkın kutsal bildiği ziyaretin yanından geçtim ve atı hızlandırdım.

Gün batarken Gamêşan köyünün arkasındaki yamaçtaydım. Köy sakindi. Atı köyün üst tarafındaki ağaçlardan birine bağlayıp, bir evin kapısını çaldım. Bir çocuk açtı kapıyı:

"Merhaba" dedim "Şevbaş!"("İyi akşamlar!")

"Şevbaş!" dedi, elini uzattı, tokalaştık.

Genç bir kadın geldi çocuğun arkasından. Evde kimsenin olup olmadığını sordum; babasının içeride tıraş olduğunu söyledi.

"Köyün durumu nasıl? Farklı bir şey var mı?"

"Yok. Değişen bir şey olmadı. Asker en son yirmi gün önce geldi."

"Operasyon muydu?"

"Hayır. Sağnıs karakolunun askerleriydi. Öylesine geldiler, gittiler."

“Arkadaşlar hiç uğradı mı?”

“Yok; ama gelmişlerse de biz fark etmedik. Sen kapıda kaldın heval, buyur içeri.”

Ayakkabılarımı çıkarıp odaya geçtim. İhtiyar bir adam, odanın ortasına malzemeleri kurmuş sakal tıraşı oluyordu. Selam verdim. Kusura bakmamamı, yarın sabah erkenden Bingöl’e gitmek zorunda olduğunu söyledi. Sonra jileti alıp tıraş köpüğü içindeki yanağını şişirdi. Sakal köklerini kazıyarak almaya başladı, sonra diğer yanağını şişirdi. Çocuk da şişirdi yanağını; o anda göz göze geldik çocukla, ben de yanağımı şişirdim. Çocuk benimle rekabete girmişçesine, bir o yanağını bir bu yanağını şişirmeye başladı.

Adam tıraşını bitirdikten sonra sofra kuruldu. Yemek yedik. Gruplarımızın nerede olduklarına dair sorular sordum; Karacehennem Ormanları’nda ya da Çavreş’te bir yerlerde olabileceklerini söylediler.

Sonra kadın:

“Oralarda bulamasan, kesinlikle vadideler.” dedi.

Vadide bulamasam bile, vadi gizlenip barınabileceğim sayısız yer ve imkânlarla doluydu. Çavreş’ten Geyik Deresi’ne oradan Kavakan Boğazı’na, boğazdan da vadiye inerim… Evet, en iyisi bu hatı izlemek… Sonra Dinarbey, Elmalı, Gazyan… Köy köy gezerim, mutlaka bir yerlerde rastlarım izlerine.

Kendimi yeni, zorlu ve uzun bir yola hazırlamalıydım. Gece yarısından sonra ayrıldım köyden. Ata binip yamaç yamaç Çavreş’e tırmandım. Uçsuz bucaksız bir yol vardı önümde. Ay ışığının altında çok uzakları görerek yol alıyordum. Ay, dağların arkasında battıktan sonra gece tüm büyüsüyle ortaya çıktı. Çavreş’te sırt sırt ilerliyordum. Hiç bu kadar yıldız görememiştim ve hiç bu kadar yakın olmamıştım yıldızlara. Uzansam salkım salkım koparacak kadar başımın üstündelerdi. Dönüp dönüp Şerefdin Dağları’na bakıyordun. Çobantaşı geçidinin üst tarafı, ufku baştan başa kaplayan o yamaç, çoban ateşleriyle ışıl ışıl parlıyordu. Kızıl alev damlacıkları ve kıvılcımlar o kadar çoktu ki, yıldızlarıyla birlikte gökyüzü oraya inmiş gibiydi.

Sabaha doğru Kartaltepe’den geçtim. Tepedeki ziyaret yeri daha bir ıssızdı. Taşların ve çalıların arasında gezinen rüzgârın sesini duyuyordum. Öğlene doğru tepenin öbür tarafına geçip Geyik Deresi’ne bıraktım kendimi. Hemen inişte, solda bir tepe vardı. O tepeye çıkıp etrafı kontrol ettim, kimse yoktu. Bizimkiler dışında kimse olmazdı buralarda zaten. Sadece yıllar önce boşaltılan Horhor köyünün artık harabeye dönen kalıntıları vardı. İnsanlar nasıl gelip de köy kurmuştu buralara? Labirentin sonu gibi dağların en kuytu yerlerinden bir yerdi burası.

Horhor’dan Kayık köyüne geçtim. Yıllar önce terk edilmiş bu köyün çevresinde de kimse yoktu. Aylar önce saha karargâhıyla birlikte buralara gelmemiş olsak, bizden önce hiç kimsenin ayak basmadığını sanacaktım. Bir metrelik ateş çukurlarının ve güneşten korunmak için kurduğumuz çardakların olduğu noktada atı bir ağaca bağlayıp iki saat kadar uyudum.

Rüzgâr çardaktaki kurumuş yaprakları yavaş yavaş koparıp götürüyordu. Yapraklar sağıma soluma, yüzüme düşüyordu. Etrafı kontrol edip döndüm. Yakın zaman önce birilerinin buralarda olduklarına dair bir iz yoktu; var olan izler ise silinmek üzereydi. Buruk ve yorgun döndüm uyuduğum çardağa. Atın sırtına bağladığım çıkından çıkarıp ayaküstü biraz ekmek, torak ve domates yedim. Ata binip yola koyuldum tekrar. Yamaçta bir yılan gibi kıvrımlar çizerek dolanan patikadan tepeye çıktım. Geliyê Faro’dan geçerek Kavakan Boğazı’na ilerledim. Birazdan akşam olacaktı. Çavreş’te birkaç yerde gün batımını izlemek insana unutulmaz heyecanlar yaşatıyor. İki yüz elli gerilla tek sıra halinde, yarım saat, işte burada durup birlikte seyretmiştik manzarayı.

Nal sesleri arasında atı uçurumun kenarındaki patikaya sürdüm. Sol tarafımda keskin bir inişle başlayan bir boşluk alabildiğine uzuyordu. Bu kadar uzak, bu kadar sınırsız bir boşluk müthiş bir sonsuzluk duygusu yaşatarak insanı tepeden tırnağa ürpertiyordu. Yeryüzünün sonu gibi bir yer duygusu veriyordu burası bana. Çavreş ile ufkun arasındaki ırmaklar, tepeler, dumanlı köyler o kadar çoktu ki her şey tam da bu anın büyüsü için

düzenlenmiş gibiydi. Bu devasa boşluğun ortasında bir meşale aydınlığı saçan güneş yavaş yavaş ufkun ötesine geçerken suların geniş kıvrımlarında alevler kıpkızıl yanıyor, sular toprağın şah damarını andırıyor, lav akıntısı gibi parıldıyordu. At, uçurumun küçük tümseklerinde inip çıkarken, günbatımı suların değişik kıvrımlarında aynı anda üç dört tane birden çoğalıyor yanıp yanıp sönüyordu. Kıpkızıl ufuktaki dumanların içinde gümüşsü, mavimsi, yeşilimsi damarlar bir ışık karmaşası içindeydi. Bir var oluş anı, bir Tufan, hayatın oluşumu gibi bir andı. Az sonra karardı her yer, yıldızlar usul usul çoğalmaya, ipildemeye başladı göğün karanlığında.

Günbatımları bana hep ölümü çağrıştırırdı, bir de yalnızlığı. Ne kadar zamandır böyle yalnız olduğumu hatırlamaya çalıştım. Günleri saymamıştım ama çok olmuştu. Artık ulaşmam gerekiyordu bir yerlere.

16- Ormanda

Dağın kuzey yamacına geçmeden önce bu atı bırakmam gerekiyordu. Köylünün dediğine göre at kendi yolunu bulurdu, endişe etmemeliydim. Bu tür kendinden emin sözlere ne kadar da güvenirdim. Defalarca yaşanmış tecrübelerden süzülmüş bir şey. Hele bir de bunu bir köylü söylemişse, sonuç benim için matematiksel bir kesinlikte olurdu. Tam tepede, dağın güney yamaçlarını genişçe gören bir yerde atı bıraktım. Nal sesleri yavaş yavaş uzaklaştı ve at karanlığın içinde kayboldu.

Çavreş… Çavreş'in zirvelerinde yalnızdım. Karanlık tamamen çöktüğünde Kavakan Boğazı'na doğru yürümeye başladım. Küçük tepelerin ve birbirine benzeyen iniş çıkışların arasında yol alıyordum. Yolumu kaybettiğim an başımı kaldırıp yıldızlara bakıyordum. Geldiğim yerler ufukta bir siluetti şimdi. Karanlık bir ormana girdim. Belli belirsiz bir patika uzanıyordu önümde. Peşimde kara bir gölge gibi gelen ölüm artık çok geride kalmıştı. Hissediyordum. İçimde bir şeyler kıpırdıyordu. Attığım her adımda soluğumun açıldığını, içimde ılık bir esintinin gezindiği duyumsuyordum. Büyük bir ormanda ve yapayalnızdım. Buradan vadideki ırmağı görüyordum. Ayakta dikili ölüleri andıran ağaç gövdelerinin oluşturduğu karmaşık siluetlerin ötesinde Peri suyu… Gümüşten bir sessiz kılıç gibiydi. Ormanda kıpırtı yoktu. Durup biraz soluklandım. Hava ılıktı. Çukurumsu bir yerde birikmiş yaprakların üzerine uzandım. Uzun gövdeli ağaçların kara hatları, yapraklar, aralarda iğne ucu çakımlarıyla yıldızlar… Orman, sonsuz kıvrımlarıyla ipekten işlenmiş kara bir tül gibiydi. Dev bir örümcek ağını giderek sıklaştırıyordu sanki. Kulağımın dibindeki yaprakların arasında bir böceğin çıkardığı çıtırtıları işitiyordum. Bir duraksayıp bir yürüyor, bekli de ilerlemek için tutunacak bir yer arıyordu. Az sonra bu çıtırtı da kesildi, ayakkabılarımı çıkartıp başımın altına koydum.

Sabaha doğru gözlerimi sessizliğe açtım. Gün, inceden esen rüzgârla birlikte ormanı uyandırmaya başlamıştı. Dalından kopan birkaç yaprak döne döne toprağa düştü. Uzandığım yerden doğrulup oturdum. Arada bir rüzgârın kuyruğuna takılırcasına işitilen Peri'nin uğultusu dışında ormanda çıt yoktu. Ellerim kurumuş yapraklara gömülüyordu ağır ağır, yaprakların çıtırtısını duyuyordum. Çok uzaklarda bir helikopter geçti, helikopterin tiz sesi içimi ürperten bir yaratık gibi geçti. Neredeydim? Etrafta neler oluyordu? Bu orman… İlk defa geliyordum buraya. Vadinin bu tarafını iyi bilmiyordum. İçimdeki güvende olmama hissi, yalnızlığın ve silahsızlığın uyandırdığı ağır bir çaresizlik duygusu bu ormanda nasıl tedirgin ne kadar da ürkek kılıyordu beni. Bir yerde durunca, düşününce, ellerimin böyle bomboş olduğunu görünce korkmaya başlıyordum. Ani bir sesle sıçrıyor, bir çıtırtıyla irkiliveriyordum. Orman önce bir güven veriyordu bana, sonra kuşatılmış bir huzur hissi. Ne yapmalıydım şimdi? Ormanda bu halde yalnız kalmak kafesin içinde bir bıçağın sırtında uykuya dalmaya benziyordu. İkiye bölünmüştüm adeta. Devasa parmaklıkları andıran ağaçlar teker teker silahlı adamlara dönüşüp üzerime üzerime geliyorlardı. Orman, huzuru ve tedirginliği aynı anda yaşatıyordu bana.

Öğleden sonra ağaçların seyrek olduğu bir tepeye çıkıp arazi keşfi yaptım, gideceğim yönü belirledim. Bu uzun ve geniş yamaçta önüme neler çıkacaktı, bilmiyordum. Çok uzaklarda dağınık köyler, tek tük evler ve arazide bir bıçak yarasını andıran köy yolu vardı. Yürüyeceğim yol güzergâhıydı bu hat. Akşam olmadan yola koyulmalıydım. Ormanın dışındaki patikaya girip yürüdüm.

Karanlığa kısa bir süre kala yola indim. Az ötede yolun kenarında birkaç ev vardı. Yavaş yavaş yaklaştım. Bu ıssız yer dünyadan kopuk, kendi haline bırakılmış, insana bir unutulmuşluk duygusu veriyordu. Evlerin kapıları ve pencereleri kapalıydı. Göz bebeklerinin pırıltısında ölümün solgunluğunu görüp de hayattan elini ayağını çekmiş insanların burada ölümü, kimilerine acı gelebilecek o kaçınılmaz sonu daha çekilir kılmak için sığınıp tevekkül içinde beklediği bir havası vardı buranın. Ne anlamı olabilirdi ki başka? Dağların bu en kuytu yerinde yaralı ve çaresiz bir gerillanın yolunun ancak düştüğü bu orman evleri, neden bir mezar taşına benziyordu?

Birileri çıkar diye yaklaşıp bir evin tahta kapısını çaldım. Cevap veren olmadı. Duvarın dibindeki büyük bir taşın üstüne oturup bekledim. Biraz soluklanıp gitmeyi düşünüyordum ki evin arka tarafındaki bahçelerden sesler gelmeye başladı. Kim olabilirdi bunlar? Sesler giderek yaklaştı, derken bir adam köşeden sökün edip karşıma çıktı. Bir an adamla bakıştık. Arkasında daha ağır adımlarla gelen bir adam köşeyi döndü, ellili yaşlarındaydı, omzunda bir kütük taşıyordu. Aceleyle kesildiği belli olan kütük, başı kopuk bir insanın gövdesine benziyordu. Adam kütüğü omzundan indirip bir ayağıyla üstüne bastı. Ötekinin aksine hareketleri daha rahattı. Bana doğru yaklaştı, elini uzattı, tokalaştık.

"Yedisu'ya gidiyorum" dedim hemen.

"Yaa…" dedi inanmadığını belli ederek.

"Yol doğru mu?"

" Doğru."

"Ne kadar sürer?"

"Karanlıkta kalır, yetişemezsin. Acele et."

Elinde balta olan adam hiç konuşmadı, yürüdü. Kütüğün sağında solunda bir gövdenin kesik kollarını andıran dalları birer balta darbesiyle kopardı, sonra koca kütüğü duvarın dibine yuvarladı.

"Yol üstünde bir mezra var. Karnın aç ise orada bir şeyler yiyebilirsin. Bizde ekmek yok."

"Mezra ne kadar uzak?"

"Yarım saat, hızlı yürürsen yirmi dakika…"

"İyi akşamlar" deyip yola koyuldum.

Araç geçişlerinin az olduğu bu toprak yol az ötede keskin bir virajla sola kıvrılıyordu. Virajın aşağısı dimdik bir uçurumdu. Sık ağaçlarla kaplı bu uçurum birkaç yerde kayaların yüzeyinde akan suyla yeşeren uzun saçlı yosunlarla kaplıydı. Güneş şimdi solgun ışıklarını tam da bu uçuruma vuruyor, altın sarısı ışıltılarla akan suyun kenarına kuşlar konuyordu. Virajı dönmeden önce geriye dönüp baktım; az önce konuştuğum adamlar ortalıkta yoktu.

Adımlarımı hızlandırarak uçurumun kenarından yol yol ilerledim. Bu tuhaf adamların bahsettiği mezradan taraf ince bir duman sütunu yükseliyordu. Yaklaştıkça ateş ve duman kokusunun arasında kızarmış ekmek kokusu aldım.

Evlerin olduğu yer dağın geniş yamacından içeriye doğru uzanan küçük bir düzlüktü. Yan yana üç ev vardı burada. Evlerin önündeki düzlükte iki kadın ateş yakmış sacda ekmek pişiriyor, bir kadın kesilmiş bir tavuğun tüylerini yoluyordu. Tavuğun kesik başıyla oynayan çocuklar kesik başın gagalarını açıp kapatarak birbirlerini korkutuyor, koştukları yerlerde tavuğun yolunmuş tüylerini havalandırıyorlardı. Çocuklar beni fark edince oyunlarını bıraktılar. Bu mezradaki insanların tuhaf bir şekilde bana yönelttikleri meraklı bakışlardan tedirgin olmuştum. Hiç durmadım. Elimi kaldırıp gülümseyerek selam verdim. Beni yakın

köylerden biriymişim gibi algılamaları için rahat rahat yürüyordum. Sanırım onlar da öyle algıladılar.

Bu yol hattında daha birçok ev olmalıydı. Herhangi bir eve rastgele uğramak güvenlik açısından doğru olmazdı; tedbirli davranmalı her olasılığı hesaba katmalıydım. En ufak bir dikkatsizlik her şeyin tersine dönmesine neden olabilirdi. Bazen korkunun kendisi değil beklentisi daha fena çöreklenirdi yüreğime. Emin olmadığım için seçenekler arasında tercih yapmakta zorlanırdım. Bu yol hattında karşılaştığım ev ve insanlar sürekli bana bu duyguları yaşattı. Hele bu akşamki birdenbire karşıma çıkan o baltalı adam, kütük taşıyan solgun siyah ceketli… Mezradaki çocuklar, bir çocuğun gömleğindeki kanlı parmak izleri, tavuğun kesik başıyla bir oyuncakmışçasına rahat rahat oynamaları ve hareketler, bakışlar, sessizlikler… Saflığını yitirmiş bir yaşamın yansımaları gibiydi her şey. Anımsadıkça ürpermeye başladım. O yoldan geçerken içimde uyanan dehşet şimdi örtüsünü yavaş yavaş kaldırıyordu. Kalbimin atışını duyuyordum. Ellerim ilk defa titriyordu. Ve korku ruhumda soğuk bir yılan gibi geziniyordu. Dağların, vadilerin, ormanların ve mağaraların en karanlık en kuytu yerlerine çekilmek istiyordum. Kendi soluğumdan, ayak sesimden, kalbimin atışından bile korkar olmuştum. Kör olsam, her yer kararsa, hiçbir şey duymasam ya da bir kalabalığın ortasında olsam da bu korkum çatırdasa, kırılsa, ben eski ben olsam… Ne yapsam da rahat edemiyor, korkumu yenemiyordum.

Derken dorukları laciverde boyayan bir ay çıktı. Dağın keskin kayalıklarının o kapkara siluetinde bir iğne ucu kadar mavi kristal bir pırıltı saçtı, yükseldikçe yelpaze gibi açıldı ayın mavimsi ışığı. Ben yol yol yürüdükçe ay yükseldi. Karanlığıyla yolu da karartan koca bir ağacın altında oturdum. Yaprakların yola düşen gölgesi rüzgârda şekilden şekle giriyor, bir yaratık sürüsüymüş gibi üzerime geliyordu. Gözlerimi kapatıp kendimi toprağa bıraktım.

Kısa sürede üşümeye başlamıştım, burada kalmak istemiyordum. Ellerimi koltuklarımın altına sokup ısınmaya çalıştım. Yavaş yavaş bir titreme sardı bedenimi. Yaram arada bir sancı yapıyordu. Uzandığım yerden ayın ağır ağır yaprakların arasından kayışını izliyordum. Uzakta bir yerlerde köpekler havlıyordu. Vakit çok geçti. Saate bakmadım. Doğrulup oturdum. Etrafa baktım. Ay ışığının altındaki yol ıssızdı. Vakit kaybetmeden gitmeliydim artık. Kalktım. Yola çıktım. Sırtım buz gibiydi. Yürüdükçe ısınıyordum. Açlık kendini iyiden iyiye hissettirmeye başlamıştı. Bir şeyler yemeliydim. İçimde bir şeyler yanıyordu sanki. Buna rağmen yürümek iyi geliyordu. Yürüdükçe isteklerim azalıyordu.

Gözlerimi yolun ufkuna dikmiş yürürken gür ağaçların arasından bir ışığın yanıp söndüğünü fark ettim. Ayaklarım kendiliğinden durdu. Nedense dönüp arkama baktım önce. Sol tarafımda, ormanda bir kuş uçtu. Vadide akan suyun uğultusunu bir soluk alışverişi gibi duydum. Ne olabilirdi bu ışık? Yürüdüm. Işık tekrar yandı. Durdum. Hayır, yanıp sönen bir ışık değildi bu. Rüzgârda salınan ağaçların arasına bir pencere ışığı… Kavakların arkasında bir ev vardı. Yaklaştıkça su sesi duymaya başladım. Küçük bir çeşmeydi bu, parmak kadar bir borudan şıkır şıkır akıyordu su. Eğilip ellerimi yıkadım. Avucumu çeşmeye dayayıp su içtim. Biraz daha yürüdükten sonra soluk ışıklı penceresiyle o evi karşımda buldum. Yaklaşıp kapısını çaldım. Açan olmadı. Işığın yandığı odanın penceresini tıklattım. Az sonra bir el büyük bir gölge gibi yaklaşıp perdeyi hafiften araladı. Bir adamın yüzü belirdi o aralıkta. Perdeyi iyice çekip pencereyi açtı. Uykuluydu.

“Şevbaş!” (İyi akşamlar!) dedim.

“Şevbaş!” (İyi akşamlar!) dedi boğuk sesiyle adam.

Bir eli cama dayalıydı, tam seçemedim ama beni gördüğüne şaşırmış, biraz da ürkmüş bir hali vardı. Ani bir kararla pencereyi kapatıp perdeyi çekti, camın arkasından bana kapıyı işaret etti. Kapıya doğru yürüdüm. Odanın ışığı kapandı. Dönüp baktım, pencere karanlıktı.

Kapının kilidi iki kere sessizce döndü, sonra ağır ağır aralandı kapı. O uzun aralıkta adamın karanlık yüzünü seçemedim. Lambalar sönüktü. Adam birden heyecanlanarak:

“Merhaba heval! Hoş geldin!” dedi.

“Merhaba!” dedim, tokalaştık.

İçeriye geçerken beni tanıyıp tanımadığını sordum. Tanımadığını söyledi.

"Ama bu gece vakti, sizden başka kim olabilir?"

Bir an duraksadım:

"Doğru!" dedim. "Bizden başka kim olabilir?"

Salonun karanlığında ayakta kalmıştık. Adam ne yapacağını şaşırmış bir halde çakmağını çıkarıp duvardaki çiviye asılı gaz lambasını yaktı, lambanın alevini iyice kıstı.

"Elektrik yok muydu?"

"Var ama tedbirli olmak lazım. Bu saatte lambaların yanık olması iyi olmayabilir."

'Ama az önce yanıktı!' demedim. Gaz lambasının aydınlığında odaya geçerken 'fazlasıyla tedbirli biri' diye düşündüm. Üstelik adam perdeyi bile çekti. Evet, tedbirli olmak iyiydi. Hele bu şartlarda! Güvenli bir atmosferi solumaya susamışken, böyle bir insana rastlamam gerçekten iyi bir şanstı! İçten içe seviniyordum. Günlerdir unuttuğum, hatta içimde neredeyse can çekişmekte olan tatlı bir huzur ruhumu ılık ılık sarmaya başlamıştı. Derin derin soluklanıp bir oh çektim.

"Çok mu yoruldun?"

"Yok." dedim gülümseyerek. "O kadar değil."

"Benim adım Emin. Seni buralarda ilk görüyorum."

"Daha önce de gelmiştim; ama buralara değil, Yedisu tarafındaydım."

"Adın neydi heval?"

"Şervan."

"Buralardan mısın?"

"Hayır, Diyarbakırlı'yım."

"Şehirde mi oturuyorsunuz?"

"Evet."

"Nerede?"

"Bağlar'da…"

"İyi bilirim Bağlar'ı. Ben Diyarbakır'a çok sık giderim heval. Kamyoncuyum. Bir kamyonetim var. Nakliye işiyle uğraşıyorum. Bazen geceli gündüzlü çalışmak zorunda kalıyorum. Fırsat buldukça da buraya geliyorum. Bahçeyle uğraşıp dinleniyorum. İyi geliyor."

"Evet, gerçekten güzel bir yer burası."

"Ama herkes buraları bırakıp gitmek zorunda kaldı. Bir gün bu savaş bitse herkes geri dönecek ama biteceği de yok gibi."

"Biter bir gün."

"Konuşmaya dalmadan ben bir çay koyup bir şeyler hazırlayayım."

Emin, mutfağa giderken odanın kapısını açık bıraktı.

"Çok mu açsın heval?"

Bu tür sorulara alışkın değildim. Açlıktan ölmek üzere olsam bile söyleyemez, geçiştirirdim.

"Biraz…" diyebildim sıkılarak.

" 'Biraz' olur mu heval? Dağdan geliyorsun. Dağdaki adam kurt gibi acıkır. Bilirim ben."

Şimdiye kadar böyle bir hitapla karşılaşmamıştım. Tabak, kaşık, bardak sesleri arasında odaya döndü Emin.

"Çayı bekleyecek misin?"

"Beklerim."

Elindeki tepsiyi önüme bıraktı Emin, dikkatle yüzüme baktı.

"Sende bir haller var heval. İyi görünmüyorsun. Bir şeyin mi var?"

"Yaralıydım, iyileşiyorum."

"Geçmiş olsun. Yaran nasıl?"

"İyi sayılır. İlaç var mı yanında?"

"Yok ama bulabilirim."

“Bulabilir misin?”

“Yarın şehre inerim, alır dönerim.”

“Yok, o kadar riske gerek yok.”

“Ben zaten sabah erkenden şehre ineceğim. Akşama doğru kamyonetle dönerim. Bu arada ilacı da hallederim.”

“Kamyonetin şehirde mi?”

“Evet, Bingöl’de. Aşağı köyde sabah erken bir minibüs kalkacak. Ona yetişmem gerekiyor.”

“İyi. Eğer şehre gidiyorsan merhem, ağır kesici, antibiyotik, biraz da sargı bezi ayarlayabilirsen getir.”

“Bunlar kolay heval.”

“Dikkat çekmemesi için fazla alma. Aldıklarını da kamyonetin ilk yardım çantasına koy.”

“Merak etme heval. Hepsini hallederim.”

“Şanslı günümdeyim.” deyip gülümsedim.

“Bunca zorluğun, bunca sıkıntının ortasında buna şans denmez! Daha iyi şeyler olmalı aslında… Ben ne düşünüyorum biliyor musun?”

“Ne?”

“Dur önce çayı getireyim, ondan sonra fikrimi açıklarım.”

Emin mutfağa gidip havluya sarılı bir demlikle döndü.

“Biraz demli yaptım. Demli içersin değil mi?”

“İçerim, daha iyi.”

Bardaklara çay doldururken bir yandan da konuşuyordu Emin.

“Ne düşünüyorum, biliyor musun heval Şervan?”

“Merak ettim, söyle istersen.”

“Üç dört yıl önce yaralı bir arkadaşınızı tedavi etmek için şehre götürmüştüm. Şehirde birkaç ay kalıp iyileştikten sonra tekrar geri de getirdim. Şimdi ben diyorum ki, seni de alıp götürsem, hatta seni evinize bıraksam, aynı o arkadaşınız gibi iyileştikten sonra seni de geri getirebilirim. Hıı? Ne diyorsun?”

“Olmaz! Bunu asla yapmam!”

“Neden? Bence çok rahat.”

“Rahat değil. Rahat olur mu o kadar?”

“Niye, ne var? Yıllar önce yaralı bir arkadaşınızı götürmedim mi?”

“Dönem çok değişti. Yollar kontrol noktalarıyla dolu.”

“Bunları aşmak rahat heval”

“Bu kadar zor bir işe nasıl böyle rahat dersin?”

Dikkatle yüzüne baktım Emin’in. Heyecanla gülümsedi. Bir şeyler söylemeye hazırlanıyordu ki içimden geçeni olduğu gibi söyledim.

“Bu tam bir çılgınlık! Bile bile imha!”

“Yok yok, bir şey olmaz!” dedi Emin, kendisine aşırı bir güven duyarak.

“Olur, olur!” dedim.

Bir an suskunluk oldu.

“Kamyonetimde gizli bir bölme var.” dedi birdenbire Emin.

“Olsun!” dedim.

“Uzanarak iki kişi bile sığar, geniş bir yer.”

“Benim şehre gitmeye niyetim yok. En iyisi bu konuyu kapatalım.”

Yemeği yemeye devam ettim. Bir yandan böyle kesin konuşurken bir yandan da böyle bir durumun gerçekleşmesi halinde yaşanacakları gözlerimin önüne getiriyordum. Bizimkilerin ilgi ve telaşından iki güne kalmam kesin yakalanırdım. Sonra gelsin mapuslu yıllar! Sayısız gün ve ayları duvarların arasında yaşamak… Tutsaklığın düşüncesi dahi ruhumu karartmaya yetiyordu.

Böyle bir şeyin neden olamayacağı üzerine Emin'le uzun süre konuştum. Vakit epey geçmişti.

"Saatin kaç?"

"İkiye on var." dedi Emin.

"Minibüse yetişmek için kaçta çıkacaksın?"

"Beşe doğru çıksam yetişirim."

"İyi. Ben kalkayım. Akşama görüşürüz."

"Nereye heval?"

"Arazide olacağım."

"Burada kal. Hem kimse de yok."

"Arazide de kimse yok."

"Ben… Rahat etmen için söyledim."

"Ben gerillayım. Arazide daha rahatım. Hem böyle yumuşak yerlerde yatamam ben. Şöyle sert eğri büğrü yerler olmalı ki uykum gelsin."

"Ha… Şimdi anladım." dedi Emin.

Kapıya kadar bana eşlik etti. Ay, ormanlık yamacın tepesinde göz kamaştıran bir parlaklıktaydı. Dışarısı serindi. Emin'le tokalaştım ve yol yol yürümeye başladım.

Gün boyu evi, yolu, araziyi görebilecek güvenli bir yer bulmalıydım şimdi; hem dinlenebileceğim hem de geniş bir açıdan çevreyi gözetleyebileceğim bir yer… Ormanın derinliklerine uzanan bir patikadan tepeye çıktım. Burası güzeldi. Yolun bir kısmını ve Emin'in evini görebiliyordum. Şafak sökene kadar burada böyle uyanık kalmalı, arazi keşfi yaptıktan sonra uyumalıydım.

Gerçi bunları düşünmenin sırası değildi şimdi. Çünkü aklım Emin de kalmıştı. Tuhaf bir adamdı Emin. Karşılamamızın daha ilk anlarında benim için bu kadar risk almasının bir anlamı olmalıydı. Yurtseverlik duyguları güçlü biri gibi gözüküyordu. Başka bir olasılığı düşünmek istemiyordum. Aklıma olumsuz bir şey de gelmiyordu zaten. Dediği gibi yıllar önce yaralı bir gerillayı şehre götürmüş olabilirdi. Çok duymuştum bu tür hikâyeleri. Emin de zamanında bu görevleri yapmış milislerimizden biriydi belki. Ayrıntılarını sormadım fakat yıllar sonra yine böyle bir görev yapma imkânıyla karşılamış da, tehlike ya da risk nedir hesap etmiyor, başarılması gereken görevin önemi karşısında her türlü bedeli ödemeye hazır görünüyordu. Gerçekten öyle miydi? Emin olamıyordum. Sezgilerimi bulandıran bazı duygu kırıntılarını içimden bir türlü söküp atamıyor, zihnimi berraklaştıramıyordum. Bu, savaşın doğasının zamanla kazandırdığı bir kendini koruma içgüdüsü de olabilirdi; ama şunun bilincindeydim: En güvenilir insanin dahi kendisine göre gizli hesapları olabilir. Saflığını ilkelere bağlamamış bencillerden ve iç hesaplarından arınmamış kişilerden gelirdi çünkü en ağır darbeler. Hele bu bir savaş ortamıysa, ölüm kaçınılmaz bir son olurdu.

İçimi bir ürperti sardı. Böyle çaresiz bir halde kuşatılmak, vurulmak!.. Kötü bir son olurdu. Karşımdaki kim olursa olsun tedbirli olmalıydım. Kendi güveliğimi kendim sağlamalıydım. Bu saatten sonra işimi şansa ya da birilerinin güvenine bırakmaya niyetim yoktu hiç.

Sabah hava aydınlanır aydınlanmaz araziyi kontrol ettim. Ormanlık yamaçta kıvrılan yolda hareketlilik yoktu. Emin'in evinin karşısındaki çıplak sırta indim. Ev kırk elli metre aşağıda hemen yolun kenarındaydı. Ev ile aramda ahıra benzeyen bir yapı vardı. Durduğum yerde her yeri görebiliyordum. Hemen arka tarafım sık ormanlıktı. Üç dört adım yürüyüp ormanın girişinde beklemeye başladım.

Birkaç yerde görünüp kaybolan yolun ilk kıvrımındaydı gözlerim. Nihayet akşama doğru Emin'in kamyoneti göründü. Biraz sonra kamyonet evin önünde durdu. Emin aşağı indi. Elinde bir çanta vardı. Şehirden getirdiği ilaçlar olmalıydı. Çantayı duvarın dibine bırakıp etrafa baktı. Beni arıyordu. Birkaç kere seslendi. Nerede saklandığımı bilmemesi için cevap vermedim.

Emin çantayı alıp içeriye geçtikten sonra yamaçtan indim. Evin kapısında karşı karşıya geldik.

"Burada mısın heval? Ben seni evde sanıyordum."

"Arazideydim…"

"Kapıyı açık bırakmıştım. Acıkırsın, bir ihtiyacın olur…"

"Gerek duymadım. Hoş geldin. Nasıl geçti?"

"Hoş bulduk, iyi…"

"Olumsuz bir durum var mı?

"Yok heval. Her şey iyi. Merak etme."

"Sıkı mıydı kontroller?"

"Yok. Her zamankiyle aynı. Keşke daha çok getirseydim."

"İlaçlar tamam mı?"

"Hepsini getirdim heval. Gel içeri geçelim. Yoruldum biraz."

Odaya geçerken Emin konuşuyordu.

"Vallahi şanslı günümdeyim. Ne kontrol ne arama… Sadece bir yerde durdurdular, o da bir göz gezdirdiler. Arama yapmadılar. Çok gidip geldiğimdendir bekli de, beni tanıyorlar."

Çantayı odanın ortasına bırakıp ilaçları çıkardı Emin. Hemen hemen istediğim her şeyi getirmişti.

"Bunlardı değil mi?"

"Evet, bunlar, hepsini getirmişsin, çok sağ ol."

"İstersen yarana bakalım. Bu ilaçları kullanalım."

Kazağımı ve atletimi çıkardım. Yaramı temizleyip ilaçladı Emin. Bu arada Emin'in çatışmaya dair sorduğu soruları cevaplıyordum. Ben anlattıkça o daha bir ilgiyle dinliyor, arada bir elindeki ilaçla durup yüzüme bakıyor, hayretini gizleyemiyordu. Sözlerimi bitirdikten sonra, belki de ilginçlik olsun diye Emin, bu akşamüstü şehirden dönerken ne kadar acele ettiğini ve önüne geçen arabaları nasıl hızla solladığını anlattı. Böyle, bir tarafı uçurum olan yerlerde bile sollama yaparken nasıl hiç korkmadığını ama ne olursa olsun bunların bizim yaşadıklarımızın yanında pek bir anlam ifade edemeyeceğinin de farkında olduğunu vurguladı.

"Yarım saat gecikseydin ama bu riske girmeseydin." dememle kendine geldi biraz.

"Gerçekten ha, bu kadar şeye gerek yoktu!" demesine gülümsedim.

Emin kendini saf biri gibi mi gösteriyordu yoksa doğası mı böyleydi, henüz çözememiştim. Onunla her göz göze geldiğimde –belki de elinde olmadan- bana karşı ürkek bir saygı gösteriyordu. Bir insanı daha ilk anlarda ya da birkaç gün içinde tanımak mümkün değildi; ama ne olursa olsun, bu kırklı yaşlarındaki uzun boylu, güçlü adamın bana büyük yardımı dokunmuştu. Kabul etmem halinde tedavim için ciddi riskleri de göze alacaktı. Hatta şehre gidip gelirken bu riski azaltmanın yollarını da aramış, kendine göre bazı çözümler de bulmuştu. Kamyonetin gizli bölmesinde değil de, şoför mahalinin üstündeki halı gibi sarılmış olan brandanın içinde yolculuk yapmam tehlikeyi sıfıra indirirmiş. Çünkü bugüne kadar hiçbir kontrol noktasında orası aranmamış.

Bu fikri duyduğumda nasıl tepki vereceğimi bilemedim. O esnada yemek yiyorduk. Kaşığı tam da ağzıma götürürken bir gülme aldı beni. Emin kaygıyla yüzüme bakıyordu.

"Niye gülüyorsun heval? İyi olmaz mı?"

Ben hâlâ gülüyordum. Bir kamyonetin brandasına sarılı ve bağlı olarak yakalanmak ve bir eşyaymış gibi askerlerin omzunda sorguya götürülmek… O haldeyken, askerlerin alaylı bakışlarına tanık olmak… Ölümden de beter, trajikomik bir an! Bir gerillanın düşebileceği en kötü durumlardan biriydi bu.

Emin hâlâ yüzüme bakıyordu. Birden ciddileşerek:

"Yok!" dedim.

Emin uysal bir çocuk gibi başını salladı.

“Sen bilirsin heval.”

“Kızma ama bu fikir bana pek ciddi gelmedi.” diyerek yumuşatmaya çalıştım ortamı.

“Sen bir savaşçısın heval. Bense bir kamyoncuyum. Ben yolları iyi bilirim. Sen bir savaşçı gibi dağlara göre düşünüyorsun.”

“Dağlara göre… Çok doğru. Dağlara göre düşünmek zordur ama yaşatıyor sonuçta. Dağlara göre düşünmeseydim iki gün mücadele edemezdim.”

“Haklısın heval.”

Gece yarısına kadar Emin’le sohbet ettik. Tarihimizden, mücadeleden, özgürlükten ve dağların bizler için ne anlamlar ifade ettiğinden söz ettim. Bir ara sohbetimiz kendiliğinden durdu. İkimiz de yorgunduk. Emin’in göz kapakları ağırlaşıyor, olduğu yerde uykuya geçmek üzereyken birdenbire irkilip sağa sola yalpalıyordu. Sonuçta uykuydu gelen, usul usul gelip bedeni teslim alıyordu. Omzuna dokunup kendisine gelmesini sağladım Emin’in.

“Bana müsaade…” dedim.

Emin gözlerini açıp toparlandı.

“Kusura bakma heval, bugün hiç uyumamışım.”

“Ben de uykusuzum. Ben çıkıyorum. Sen rahatça uyu.”

“Yarın nerdesin heval?”

“Arazideyim. Akşam gitmeden uğrarım.”

“Nereye gideceksin?”

“Yolum uzun. Arkadaşlara ulaşmam gerek.”

“Ben sabah erkenden tekrar şehre gideceğim. Bir iş çıkar belki. Kamyonetle gideceğim. İş çıkmasa öğleden sonra beklemem dönerim. Bir ihtiyacın, isteğin var mı heval?

“Yok, çok teşekkür ederim. İlaçları alayım yeter.”

“Tamam, heval al ilaçları. Ben yarın yine biraz ilaç getirmeye çalışırım.”

“Gerek yok, bunlar yeterlidir.”

“Duruma göre bakarım yine.”

“Tamam, oldu.”

İlaçları bir çıkına koyup omzuma attım. Evden çıktım. Ay ışığı her tarafı aydınlatıyordu. Ortalık öyle güzel, öyle sakin, gökyüzü yıldızlarla dolu, orman sessizdi. Dün gizlendiğim yere doğru yürürken evle aramızda kalan ahıra uğradım. Tahta kapısını açıp içeriye baktım. Ağır bir koku geliyordu içeriden. Dayanılacak gibi değildi. Çıktım. Kapıyı kapattım. Bir şey yoktu. Yoluma devam ettim.

Dün kaldığım noktada, içinde ilaçların olduğu çıkını bir kenara bırakıp ağacın altına uzandım. Derin bir sessizlik vardı; yapraklar, yıldızlar, ay… Manzara muhteşemdi. Sabaha kadar nasıl hareket etmem gerektiği üzerine düşündüm. Hava biraz aydınlanır aydınlanmaz arazi keşfine başladım.

Emin’in kamyonetinin motor sesi geldi az sonra. Biraz geri gidip döndü, beni selamlamak için kornaya bastı, yola çıktı. Kamyonetin üstündeki brandayı görünce akşamki sohbetimizi anımsadım. Kabul etmiş olsaydım şimdi artık görünmez olan kamyonetin üstündeki o brandanın içinde seyahat etmiş olacaktım.

Öyle bir yerde bağlı olarak yolculuk yapmak… Ne tuhaf! Hayali bile o kadar kötüydü ki… İki kadınla karşılaştığım o kulübede yaşadığım ruh halinden de boğucu bir şeydi bu; buna dayanabilirdim elbet; ama mesele zorluklara dayanmak değildi, güvenlikti önemli olan. Bunca çabadan sonra yarı yolda kalmamaktı. Sonunda düze çıkmak, hedefe ulaşmak olsun, güç koşullara dayanabilecek inanç ve iradeyi içimde açığa çıkarabiliyordum. Kendime güveniyordum bu konuda; ama bu yetmiyordu. Doğru zaman, doğru yöntem, bir de doğru kişilerle yürümek gerekiyordu. Herhangi bir hedefe ulaşmak için yol ve yöntemlerin birbirini tamamlaması zorunluydu. Hata yapmamak için çok düşünüyordum; fakat her şeyin benim elimde olmadığını da biliyordum. İşte bu elimde olmayan şeylerin olumsuz sonuçlara yol açmaması için hep tetikte duruyordum.

Öğleden sonra etrafı iyice kontrol edip aşağıya indim. Hava güneşliydi. Evin arka tarafında etrafı çitlerle örülü bir bahçe vardı. Çitlerden atlayıp bahçeye girdim. Birkaç tane domates ve salatalık koparıp su arkında yıkadım. Bir ağacın serinliğinde sebzeleri yedikten sonra otların üstüne uzandım. Bu küçük bostanda yetişen kırmızı domateslerin, salatalıkların ve ıslak toprağın kokusu ilaçtan daha iyi geliyordu bana. Doğayla birlikte nefes aldıkça güçlendiğimi, bedenimin hafiflediğini hissediyordum. Akşam uzun bir yürüyüş bekliyordu beni, iyi dinlenmeliydim. Güneş yaprakların arasında yüzüme vuruyordu. Uzaktan yaklaşan bir aracın sesini duyuyordum. Uzandığım yerden doğruldum, ses giderek yaklaşıyordu. Büyük ihtimalle Emin'in kamyonetiydi bu. Gerçi vakit henüz erkendi, ama Emin, bir iş çıkmasa beklemeden döneceğini söylemişti. O halde ben de onunla erken vedalaşır, yola çıkardım. Hem aydınlıkta araziyi görerek birkaç saat yürür, biraz da zaman kazanmış olurdum.

Bu küçük bostana bitişik ormanı kullanıp yolun üst tarafına geçtim. Kamyonet yaklaşıyordu. Önümde, üzerinde dikenli çalılıkların olduğu yaklaşık bir metrelik bir taş duvar vardı. Bu duvarın arkasından her yeri görmek mümkündü. Yol birkaç metre aşağıda kalıyordu. Derken kamyonet gelip ağır ağır önümden geçti. Tuhaf şey, brandası açıktı. Halatı çözülmüş de gelişigüzel aşağıya sarkmış gibiydi. Kamyonet otuz kırk metre ileride, eve varmadan durdu. Kapısı açıldı. Emin aşağıya indi ve yolun kenarında durup dün gizlendiğim yere doğru seslendi. Beni oralarda bir yerde sanıyor, bir cevap bekliyordu. Bu sırada kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu. Ne söylediğini anlamak için kulak verdim; ama hayır, bu bir mırıltı değildi, birisiyle konuşuyor gibiydi. Dikkatle dinledim; evet, ona cevap veren birisi vardı kamyonette. Kimdi bu? Neden o da aşağı inmedi? Hem Emin neden onu buraya getirmişti? Benimle bir ilgisi vardı muhakkak. Neler olup bittiğini öğrenmek için taş duvarın arkasından evi, kamyoneti, yolu ve arazinin büyük bir bölümünü gözetlemeye başladım.

İnce bir dal parçasıyla çalılıkların arasını biraz açtım. Şimdi bu boşluktan her şey daha iyi görünüyordu. Emin kamyonetin kapısını açıp içeriye baktı. Türkçe aksanını net duyduğum biri ona bir şeyler söyledi. Kısa bir diyalog geçti aralarında. Sonra Emin ani bir kararla kamyonetin önünde dolanıp eve doğru yöneldi. Beni aradığı kesindi. Önce evin içinden "Heval? Heval?" sesini duydum, sonra evin dışına çıkıp seslenmeye başladı. Şimdi sesi bostandan taraf geliyordu, daha bir aceleciydi. Bu gizlilik bu telaş ve kamyonette bekleyen adam?.. Bu karmaşık durumu anlamaya çalıştığım esnada bastırdığım korkum yavaş yavaş yüzeye vuruyordu. Kalbim hızla atıyordu. Emin ne yapmak istiyordu?

O sırada sol ayakkabımın bağcığının açılmış olduğunu fark ettim. Eğilip bağladım. Diğer ayakkabımın bağcığını açıp onu da sıktım. Başımı kaldırdığımda gördüklerim beni dehşete düşürmeye yetti. Emin, elinde bir tabancayla kamyonetin açık kapısının önüne geldi, içeriye doğru kızgınlıkla söylendi:

"Evde yok! Yanılmışız!"

Kamyonetin öteki kapısı açıldı. Başında askeri şapka olan biri ağır ağır aşağıya indi. Elinde bir keleş vardı. Emin'le birlikte kamyonetin arka tarafına geçtiler. Emin elinin tersiyle birkaç kere kamyonetin kasasına vurup seslendi. Hemen ardından kamyonetin arkasından yarı askeri giyinmiş keleşli üç kişi sırayla aşağıya atladılar.

"Dün nerdeydi?" diye sordu şapkalı olan.

"Fark etmedim" dedi Emin.

Şapkalı ahırı işaret etti;

"Şurada?"

"Yok, kalınmayacak kadar pis!" dedi Emin, sonra yeni bir şey keşfetmiş olmanın şaşkınlığıyla, "Ama kapısı açık! Düne kadar kapalıydı" dedi.

Şapkalı heyecanla:

"Siz ikiniz!" dedi keleşli olanlara. "Gidin bakın."

"Burada iz var. Yukarı doğru gidiyor" dedi biri; izlere bakarak birkaç adım ilerledi.

Dün yukarı çıkarken kullandığım patikayı gösteriyordu diğerlerine.

“Tamam, dikkat edin! Hemen buradan dolanıp şu tepeye kadar çıkın. Ormanı, oradan vadiyi arayın. İz bulursanız bizi çağırın. Biz de ahıra bakacağız.”

Biraz sonra yukarıya doğru ağır ağır yürüdüler. Yolun kenarındaki ağaçlar onları görmemi engelliyordu. Eğilerek beş on metre taş duvarın arkasından ilerledim. Şimdi buradan hem ahırı hem yamacı daha iyi görebiliyordum. Ellerinde silah, beş kişiydiler. Yalnız Emin’in elinde tabanca vardı. Biraz sonra iki kişi patikadan çıkıp yamaç yamaç dün güzlendiğim yere doğru gitti. Öteki üç kişi daha planlı yürüyordu. Emin öndeydi. Ahıra doğru yöneldiler. Orada olmamın ihtimali onları korkutmuşa benziyordu. Temkinli yürüyorlardı. Üstelik silahsızdım. Emin ahırın önünde birdenbire durdu. Eğilip yere baktı. Sonra döndü, şapkalıya bir şeyler söyledi. Geri çekildiler. Ahırın on beş yirmi metre önündeki bir taş yığının arkasına geçtiler. Ayak izlerimden yola çıkarak içeride olduğumu sanıyorlardı. Emin taş yığının arkasından başını kaldırıp ahıra doğru seslendi:

“İçerideysen çık! Askere teslim ol! Kimse sana karışmayacak!”

Kısa bir süre sessizlik oldu. Ne yapmak istediklerini anlamaya çalışıyordum. Derken bu sefer şapkalı seslenmeye başladı.

“İçeride olduğunu biliyoruz. Teslim olursan canına zarar gelmeyecek!”

Sustular. Dört beş dakika kadar sürdü sessizlikleri. Şimdilik tehlike uzaktı ama yine de korkutucuydu. Kendimi hiç bu kadar çaresiz hissetmemiştim. Silahsız olmanın ne olduğunu her geçen an daha iyi anlamaya başlıyordum. Birden Emin’in kızgın bir şekilde bağırdığını duydum:

“Çık hadi! Oradaysan çık!”

Emin ayağa kalktı. Eğilerek ahırın penceresinin altına koştu ve içeriye bir şey fırlattı. Hemen ardından büyük bir patlama oldu. Sonra kapıdan ve pencerelerden yoğun bir duman çıkmaya başladı. Bir gaz bombası olmalıydı bu. Duman kısa sürede her yere yayılmıştı. İşte ahıra ateş ediyorlardı. Ahırın üst tarafındaki ormana giden üç kişi hızla aşağıya iniyordu.

Şimdi yapabileceğim tek bir şey vardı: Daha iyi bir yerde gizlenip karanlığın çökmesini beklemek. Gerçi yerim iyiydi ama daha sağlam bir yer bulmalıydım. Gizleneceğim yer gözetleme yapmak için uygun olmalıydı. Yolun üst tarafındaki çalılıklar bu iş için iyiydi. Beni fark etmelerine fırsat vermemeliydim.

Bir çırpıda taş duvardan atlayıp yolun karşısına geçtim. Oradan sık ormanlığa girip çalılıkları yara yara gözüme kestirdiğim noktaya geldim. Evet, tahmin ettiğim kadar vardı burası. Hemen beş altı metre aşağıdaydı patika. Döndüklerinde işte tam da bu çizgiden geçeceklerdi. Yüzlerini daha yakından görebilecektim o vakit. Sabaha karşı yüzüme saf bir dost gibi bakan Emin’in o sırada hain bir avcı gibi benden geriye kalan izleri arayan gözlerini, yüzünü ve elindeki tabancasını dehşetle ve daha yakından görebilecektim. O esnada elimde bir silah ve sadece bir mermi olsa… Ve bir an göz göze gelsek onunla…

Ahırdan taraf hâlâ sesler geliyordu. Orada olmadığımdan emin olmuşlardı artık. Duman tamamen kesildiğinde biri hızla gidip ahırın içine baktı. Dönüşünde bir şey konuşmadılar. Kalkıp bir süre etrafa baktılar. Şu an nerede olabileceğime dair akıl yürütüyorlardı belki de. Evet, sigara yaktılar. Kararsız ve kuşkulu hareketlerle sağa sola bakıp şurayı burayı birbirlerine gösteriyorlardı. Oysa ben elli ya da altmış metre karşılarındaydım. Hemen sol tarafımda az üsttelerdi. Patikaya girip yürüdüler. Tahmin ettiğim gibi tam da önümden geçeceklerdi. Gözlerimi hiç ayırmadım. Yaprakların arasından siyah elbiseleri ve silahları giderek büyüyordu. Yaklaştılar. Birden çatışmaya girdiğimiz yayladaki o kapkara at geldi gözlerimin önüne. Ölmek? İşte tam da burada düşüp ölmek! Çürümek, dağılmak, yok olmak! Herkes öyle olmuyor muydu? Hem kısa sürüyordu bu. Geldiler. Silahları ellerindeydi. Dağınık halde, sigara içerek ve konuşmadan yürüyorlardı patikadan. Emin’in yüzüne dikkatle baktım. Derin bir nefes aldı sigarasından. Dumanı bıraktı. Sanki başı küçük bir bulutun içinden geçti. Bir mırıltı duydum. Biri bir şey söyledi. Hep birlikte güldüler. Nefesimi tutmuştum. Başım aniden toprağa düştü. Kulağımın altında bir şey çatırdadı. Ayaklarımı

uzattım. Burnuma sigara dumanı kokusu geldi. Öylece baka kaldım yaprakların arasından gidenlere. Sonra sırt üstü uzandım. Ölüm yavaş yavaş uzaklaşıyor, hayat mis gibi kokuyordu.

Birkaç dakika sonra burayı hızla terk ettim. Ormanın içindeki çalılıkları yara yara yamaç yukarı tırmandım. Aşağıda, evin etrafında silah sesleri gelmeye başladı. Gözlerine kestirip de bakamadıkları yerlerde hâlâ beni arıyorlardı demek. Silah sesleri aralıklarla iki saat kadar sürdü. Ben durmadan yürüyordum. Epey uzaklaşmıştım artık. Akşama kadar mola vermedim.

Karanlık çökmeden önce iki üç evlik bir mezraya rastladım. Biraz erzak aldım. Bir adamla kapı önünde ayaküstü sohbet ettim. Arazinin durumu iyiydi anlaşılan. Herhangi bir hareketlilik yoktu. Ondan bir at istedim. Sadece bir atları olduğunu, onun da iyi olmadığını söyledi. Israrla getirmesini istedim, mecbur kaldı. Atın yularını elime tutuşturduğunda bile gönülsüzdü ama yine de atın beni yarı yolda bırakmaması için birkaç taktik verdi. İnat eder de yürümez ise vurmamalı, kendi etrafında yürütmeliydim. İyi taktikti doğrusu. Gülerek kabullendim ve ata binerek yola çıktım.

Gece boyunca attan inmeden yol aldım. Birkaç kere mola verdim, atı dinlendirdim. Atın yürümemek için inat ettiği yerler, genelde karanlık veya tehlikeli noktalar oluyordu; iki kez, sahibinin dediği gibi başını çevirip kendi etrafında dönmesini sağladım. Kolay çözülüyordu inadı. Sabaha doğru sık bir ormanda durdum, atın yularını bir ağaca bağlayıp dinlendim.

17-Pîrê

Öğlen uyandığımda bedenimde bir ağırlık, bir kırgınlık hissediyorum. Nedenini bilmiyordum ama kıpırdayacak halim yoktu. Hava çok sıcaktı, boğucuydu. Ne ağrı duyuyordum yaramdan ne de uykum vardı. Öyle bir ağırlıktı ki bu üzerime çöken, hareket ettiğimde bütün eklemlerim sızlamaya başlıyordu. Yarı ölü gibi bir durumdaydım. Yavaş yavaş toprağa gömülüyordum sanki. Ara ara karamsar duygularım bastırmasa akşama kadar öylece kalacaktım burada; yine de kendimi zorlayıp kalktım, ata binip yola çıktım.

Kızgın bir sıcaklık vardı. Görülmeyen bir alev koridorundan geçiyordum sanki. İnsanı, adım atmaz hale getiren bu havasızlıkta yürürken, her adımda ağzım biraz daha kuruyor, ölesiye bir susuzluk hissediyordum. At arkamdan geliyordu. Terlemişti o da, ağzının kenarından köpüklü bir sıvı akıyordu. Sıcakların kavurduğu topraktan baygın bir koku yükseliyordu. Kurumuş ağaç, kızgın taş, yanık toprak, sararmış yaprak, kavrulmuş böcek ve sapsarı ot kokuyordu her taraf. Ağaçların yol kenarına düşen gölgelerinde yürüdüm. Gözlerim su arıyordu daha çok. Kana kana, bir daha susamamacasına, doya doya içeceğim buz gibi su arıyordum.

Yolun sağ tarafına düşen yıkık bir evin önünden geçiyordum; tahta kapısının yarısı yanmış, bir duvarı devrilmiş, çatısı içe çökmüştü evin. Kapının önünde bir kedi ölüsü yatıyordu. Sarımsı kedinin gövdesi kuruyup yere yapışmış ama küçücük kafası hiçbir şey olmamış gibi öylece duruyordu. Gözlerinin karanlık çukurları, ölümün sessizce baktığı o kara iki boşluk da olmasa ya da bir şeyler ışıldasa o çukurlarda, ölmemiş de gözleri açık uyuyor sanacaktım. İnsanlar, sonuçta çaresiz kalıp, canlarını kurtarmak adına da olsa terk edebiliyorlardı doğdukları yerleri. Ya hayvanlar? Yakılıp yıkılan köylerdeki kediler, köpekler… Çoğu işte böyle, ya açlıktan ya da yalnızlıktan ölüp gidiyorlardı.

Boşaltılan köylerde kalan hayvanların açlıktan ve yalnızlıktan ölene kadar yaşadıkları o birkaç aylık süreci bir an olsun görmek lazım. Ben çok rastladım bu hayvanlara. O kedilerin ve köpeklerin gözlerindeki son ışıklarda sadece iki duyguya rastlarsınız: Aynı pırıltının içinde insanın yüreğini kuşatan masumiyetin ürpertisi ve yalnızlığın ruha dokunan şiddeti… Bu öyle bir resim ki hiçbir yürek dayanamıyor. Savaşın yıkıcı sonuçlarını en etkili anlatan şey, yıkık bir köy ya da bir insanın parçalanmış yüzünden daha çok, yıkılan köylerde aç ve yalnız kalan bu hayvanların ölümü anlatan yüzleridir. Çünkü bu hayvanlar insanlardan daha çaresizdir.

İnsanlar ölüyor ya da terk ediyor; ama bu hayvanlar her şeye rağmen bekliyorlar. Ölüme doğru yol aldıkları o sonsuz bekleyiş sürerken yüzleri öyle bir hal alıyor ki, işte o yüzleri, umudun, masumiyetin ve vahşetin aynı ifadede toplandığı o sarsıcı yüzleri görmek lazım.

Susuzluğu daha yoğun hissetmeye başlamıştım. Bedenimin ağırlaşmasına neden olan şey susuzluktu belki de. Yol hafif bir yokuşla sol tarafa kıvrıldı. Tam dönemeçte kurumuş bir dere yatağı vardı; kum, çakıl, taş ve iskelet parçalarına benzeyen çalı çırpılarla, kurumuş dallarla doluydu dere yatağı. Yukarı doğru çıktıkça daha gür bir ormanlık başladı. Bu nemli, ılık ve yemyeşil yere ekşimsi yaprak kokusu hâkimdi. Çoktan terk edildiği belli olan tek tük evlerin önünden geçtim. Küçük bir mezarlık vardı yol kenarında. Yeşile boyalı şişlerle kafeslenmişti biri. Mezarların çoğu yarı yarıya toprağa gömülmüştü.

Yürüdüğüm yol, uzun, geniş, hafif engebeli bir düzlüğe açıldı. Yolun sonunda, tam da ufukta birkaç evin damı gözüküyordu. Arkasında ormanlık bir yamaç vardı evlerin. Su bulma umuduyla ayaklarım hızlandı. Hava durgun, sıcaktı, etrafta bir ot bile kımıldamıyordu. Öylesine bir sıcaklıktı ki bu, insan, kendi bedeninin buharlaştığını teninde bir karıncalanma duyarak duyumsuyordu. Susuzluktan içimin kuruduğunu hissediyordum. Sıradan bir susuzluk değildi bu, anlatılması güç bir yoğunlukta... İçimin tuzla, sımsıcak kumla doldurulmuşçasına kuruduğu bir susuzluk…

Susuzluğun ne demek olduğunu, insanın içini, güneşi solumuş toprağın yüzeyden derinlere doğru çatlayarak kuruması gibi şiddetle anlamak için, insan hayatında bir kere yaralanmalı ve kanın yarısı boşalmalı damarlardan. Bir yaralının içini görülmez bir alevle yakan o cehennemi kavruluşu o an hissedebilir insan ancak.

Güneş tam tepeden vuruyordu şimdi. Yürüdükçe ilerdeki evler tamamen görünür oldu. Evlerin önünde kızıl renkte bir at ve iki kişi durmuştu. Yetişip biraz su içeyim diye hızlandım. Yolun kenarında bir kaplumbağa ağır ağır gidiyordu. Biraz daha ilerideki bir kayalığın üstünde bir kertenkele ölüsü vardı; dokunsan tozlaşacak denli kavrulmuştu güneşte. Evin önündeki insanlardan biri ayağa kalktı, elini güneşe siper edip bana bakmaya başladı. Ben de selam verir gibi elimi kaldırdım, sonra nasıl oldu anlayamadım; her şey bir anda etrafımda döndü, gözlerim kararadı, düştüm.

Gözlerimi bir köy odasında açtım. Bir kanadı açık çiçekli pencerenin önündeki sedirde uzanmıştım; rüzgâr okşuyordu yüzümü. Şu ana kadar yaram hiç böyle ağrı vermemişti. Gözlerimi açar açmaz sandalyede oturan yaşlı bir kadın yerinden kalkarak yanıma geldi.

"Çok şükür, gözlerini açtın. Saatlerdir dua ediyoruz yavrum. Nasılsın?"

Bir eliyle bileğimi tutup öteki eliyle alnıma dokundu.

"Ateşin var!"

Başımı salladım.

"İyiyim Pîrê, iyi…"

Kapıdan içeri giren ihtiyar adam;

"Uyandı mı?" diye sordu.

"Uyandı." dedi Pîrê.

"Neren ağrıyor, hasta mısın?"

"Yaralıyım." dedim ihtiyar adama. "Kötü vuruyor. Su var mı?"

Pîrê, bir tas su getirdi. Kocaman tasın içindeki suya bakarak kana kana içtim. Tası bıraktığımda soluk soluğa kalmıştım.

"Bir tas daha…"

Pîrê gülümsedi. Tası alıp gitti.

İhtiyar adam yanıma oturdu.

"Sıcak vurdu sana."

"Çok sıcak. Yolda boğuluyordum."

"Aç yarana bakalım, nerende?"

Üstümdekileri çıkarıp yan tarafıma uzandım. İhtiyar adam yaramı açtı. Kötü kokuyordu.

"Nasıl?"

"Berbat! Nasıl ölmemişsin. Yaran kurtlanmış!"

"Kurtlanmış?"

"Evet… Şimdi rahat dur. Korkulacak bir şey değil."

"Biliyorum…"

İhtiyar, çenesini tutmuş, bana kaygıyla bakıyordu.

"İlaç yok bizde. Yaranı temizlerken dayanacak mısın?"

"Dayanırım."

"Tuzlu su yapacağım."

"Atın heybesinde ilaçlarım var. Temizlemek için onlar yeter."

"Varsa iyi…" dedi, ilaçları getirmeye gitti.

Pîrê, bir tas suyla döndü, tası aldım.

Suyu nasıl içtim, bilmiyorum. Boş tası uzattığımda Pîrê gülümsüyordu.

Az sonra, ihtiyar adam ilaçlarla döndü odaya.

Başımı yastığa gömüp bekledim. İhtiyarın eli hafif olmasına rağmen yara temizlenirken çok acı çektim. Günlerdir yaramı temizlememiş olmamın sonucuydu bu.yarım saatten fazla sürdü bu şiddetli ağrılar.

"Tamam." dedi ihtiyar. "Üstünü giyin."

Doğrulacak halde değildim, tükenmiştim adeta. Öylece kalakaldım. Üstüme bir çarşaf örttüler. Pencerenin kenarındaki serinlikte uyudum.

Saatler sonra uyandığımda dışarda bir fırtına, bir yağmur, kıyamet vardı sanki. Yağmurun ağaçlara, dama, pencereye vuruşunu dinliyorduk; sanki evin etrafında bir at sürüsü dörtnal dolanıyordu, öyle bir gürültü…

"O kadar sıcaktan sonra böyle olur hep." dedi Pîrê.

İhtiyar adam odaya girdi; perdeleri çekip dışarıya baktı, sessizce bir şeyler mırıldandıktan sonra;

"Maşallah! Maşallah!" dedi.

"Durmaz mı?" diye sordum.

"Sen uyanık mısın?"

"Evet."

"İyi uyudun mu?"

"Çok iyi uyudum. Ne kadar oldu?"

"Dört beş saat…"

"Saat kaç şimdi?"

"Gece yarılanacak nerdeyse."

Ağrılarımı dindirmek için bir hap aldım, eskiye göre daha iyiydim. Hafiflediğimi, güçlendiğimi hissediyordum.

"Yağmur durmayacak…"

"Durmaz!" dedi ihtiyar. "Buralarda böylesi sıcaklardan sonra bir yağdı mı, kolay durmaz."

"At dışarıda mı?"

Ahıra aldık."

"Yağmur dursa…"

"Nereye? Merak etme, buralar sakin. Gündüz de kalabilirsin."

Ne fırtına ne de yağmur durdu o gece. Tufandan alınmış bir an sürekli tekrarlanıp durdu. Dışarının uğultusu bazen patlamalar halinde duyuluyordu. Durdu duracak diye beklerken, aynı şiddette devam etti yağmur. Gece ikiye doğru elektrikler de kesildi, zaten cılız bir ışıktı içeriyi aydınlatan. Pîrê, gaz lambasını yaktı. Dışarıda fırtına, yağmur, kuvvetli bir uğultu; içerde ise gaz lambasının kıpırtısız, masum alevi… Bir ara fırtına o kadar şiddetlendi ki, içinde oturduğumuz şu küçücük evi söküp savuracak sandım. Gözlerimi lambanın kıpırtısız alevinden alamıyordum. Dışarının karmaşasına inat, nasıl da yatıştırıcıydı bu alev.

Gök gürlediğinde, şimşek çaktığında, perdelerin arasından içeriye ışık düştüğünde bile, bu küçücük aleve bir şey olmuyordu.

Yağmurun duracağı yoktu. Bir ara diner gibi olunca, içimden 'işte, tam zamanı' deyip kalktım.

"Nereye?" dedi Pîrê.

"Burada kalamam Pîrê."

"Hava yağmurlu… Sakin olsun, sonra…"

"Yolum uzun. Bu yağmurun duracağı yok. At nerde?"

"Ahıra aldık."

"Siz çıkmayın. Ahırı tarif edin, ben alırım."

Pîrê'nin ve ihtiyarın elini öptüm, vedalaştım onlarla. Kapıya çıktım. Saçağın altında durup gözlerimi karanlığa alıştırdım. Pîrê, gaz lambasını tutmuş, kapının kenarında bekliyordu. Her yer adeta göle dönmüştü. Ahıra gidip atı aldım, yularını tuttum, yürüdüm. Bir tarafı ağaçlıklı büyük bir meydandan geçiyordu yol. Şimşek her çaktığında ortalık bir an olsun aydınlanıyordu; dağların siluetini, ormana inen yağmuru ve yağmur damlacıklarının suda oluşturdukları baloncukları görüyordum. Bir karış suyun biriktiği meydanda ağır ağır yürürken düştüm. Bir anda çamura bulandı her tarafım. Evden fazla uzaklaşmamıştım. Doğrulup kalkmaya çalışırken yine düştüm. Artık kalkamadım. Yüzümün bir tarafı çamura bulanmıştı, ağzıma giren çamuru tükürdüm. Yerden güç alarak doğrulmaya çalışsam da yapamadım. Mecalsiz kalakaldım bu sefer. At yanımda durmuş, ayrılmıyordu; atın ön ayaklarına tutunarak kalkmaya çalıştım. Bir el fenerinin ışığı yaklaşıyordu. Suyun içinde şapırdayan ayaklar yanı başımda durdu. Işık yüzüme tutulduğundan kimler olduğunu iyi seçemiyordum.

"Destê min bigre, rabe!" (Elimi tut, kalk!)

Pîrê'nin sesiydi bu. Kolunu boynuma dolayıp elimi tuttu; ona tutunarak kalktım. Eve doğru yürüdük. İhtiyar adam arkadan atı getiriyordu. Kapının önünde durdum. Pîrê içeriden su getirdi. Elbiselerimi çıkardım; elimi yüzümü, ayaklarımı yıkayıp içeriye geçtim. Giyinmem için ihtiyar adamın elbiselerini getirdi bana. Odaya geçip giyindim. Yaramın sargısını çözerek temizce sardılar. Sonra uzandım; gözlerim gaz lambasının titremeden yanan ışığına kilitlenmişken uyudum.

Uyandığımda şafak sökmüştü. Pîrê bir tepsi yemekle geldi odaya, perdeleri çekip pencereyi açtı.

"Senin at kör!" dedi. "Sağlam bir at bul kendine."

"Kör olduğunu bilmiyordum. Hangi gözü kör?"

"Sağ gözü."

"Ben de niye hep bu tarafa bu tarafa ısrarla gidiyor diye düşünüyordum. Nerdeyse uçuruma yuvarlanacaktık bir kere!"

"Sen kendinden haber ver. Dün gece neden gitmek için o kadar inat ettin?"

"Sizinle ilgisi yok. Mecburdum buna. Uzun süre oldu, arkadaşlarımdan ayrıyım. Onlara ulaşayım diye acele ediyorum."

"Yerlerini bilirsin muhakkak."

"Bilirim ama hep aynı noktada kalmazlar. Dışarısı nasıl Pîrê?"

"Sakin… Bizden başka kimse yok buralarda."

"Elbiselerim kurumuş mu?"

"Hemen getireyim."

Pîrê dışarı çıktı. İştahım açılmıştı. Tabaktaki yemekleri bitirdim. Pîrê, elinde elbiselerimle döndü, tepsiyi ve boş tabakları alıp çıktı.

Elbiselerim biraz nemliydi. Aceleyle giyinip kapıya çıktım.

Pîrê:

"Nereye?" diye sordu.

Gülümseyerek dağları gösterdim.

“Bak oğlum; sen yaralısın, iyi değilsin. Yaran bakım istiyor. Şu yolu takip et. Ormanın içinde bir patika çıkacak önüne. O patikadan git biraz, kayalık bir yer var, biraz ara, bir mağara bulacaksın. Orayı kimse bilmiyor. Git orada kal. Ben her gün gelirim, sana yemek getiririm. Tamam?”

Biraz düşündüm:

“Tamam, Pîrê” dedim. “Birkaç gün orada kalayım. Çok iyi olur. Ben biraz korkmaya başladım kendimden. Kaç defadır düşüyorum. Ya bu sefer düşüp kalkmasam! İşte bundan çok korkuyorum. Gece çok kötü oldum. İyi ki geldiniz Pîrê!”

Elini öptüm, sımsıkı sarıldım.

“Ben hemen gidip o mağarayı bulayım.”

“Dikkat et kendine!”

“Merak etme Pîrê!”

İhtiyar adamdan hatır isteyip elini öptüm. Ata bindim ve Pîrê’nin tarif ettiği yere doğru sürdüm atı.

Yarım saat sonra mağarayı buldum. Tepeye tırmanarak arazinin çok geniş yerlerini gören bir noktada atı bıraktım.

Mağaranın hemen aşağısındaki düzlükte yarım saha büyüklüğünde bir göl vardı. Kurbağaların sesi buradan duyuluyordu. İçim rahat olarak döndüm mağaraya. Girişte bıraktığım çıkını alıp içeriye geçtim. Hava tam kararmıştı. Dışarıya çıkıp biraz çalı çırpı topladım; iki de ıslak kütük… Sabaha kadar yeterdi bunlar. Çalıları orta yere yığıp tutuşturdum. Mis kokulu bir duman çıkararak büyüdü ateş. Bir kütüğü ortaya koymuştum, iyice tutuşunca çatır çatır sesler çıkardı. Çıkından ekmek, domates, soğan, peynir ve tuz çıkarıp yedim. Sonra bir sigara yaktım. Mağaranın içi sımsıcaktı; rüzgâr almıyordu fakat dumanı dışarı çeken hafif bir akım vardı. Ayakkabılarımı yastık yapıp ateşin kenarına uzandım. Koca kütük, kıpkırmızı bir köze dönmüştü; derin çatlaklarındaki ince mavi alevler bir kuş sürüsünün kanat seslerini çıkararak uğulduyordu. Bedenime yayılan tatlı bir sıcaklığın etkisiyle uyudum.

Mağaradaki ilk gecem, arada bir uyanıp ateşe doğru yön değiştirmekle geçti. Sabah kapının önüne çıktım. Daracık bir yeri görebiliyordum buradan, ortalık sessizdi. Her şey donmuş gibiydi. Kuşların cıvıltısı da olmasa bu kuytu yerde kendimi sağır sanacaktım.

Pîrê, öğlene doğru geldi. Elinde bir bohça vardı. Patikadan tırmanırken zorlanıyordu. Onu biraz aşağıda karşılayıp bohçayı aldım elinden.

“Pîrê, kendini çok yordun. Çok sağol.”

“Sizin çektiklerinizin yanında bu da bir şey mi!”

“İyi öyleyse, hoş geldin evime!”

“Hoş bulduk. Sevdin mi burayı?”

“Dünyanın sonu gibi bir yer Pîrê; ama güzel. Kendimi o kadar güvende hissediyorum ki…”

“Burayı bizden başka kimse bilmiyor, rahat ol. Uyu, dinlen. Allah yardımcımız olsun yavrum, ne diyeyim… Sonunuz iyi olacak. Buna inanıyorum, çok iyi olacak!”

“Ben de inanıyorum Pîrê, bunca zorluğun karşılığı mutlaka güzel şeyler olacak.”

Pîrê, yarım saat civarı kaldı yanımda. Boşalan tencereyi verdim, patikadan ağır ağır inip gitti.

Mağaranın önünde bohçayı açtım. Küçük bir tencerenin içinde kızartılmış biber, domates, patlıcan, patates ve kavurma vardı. O kadar acıkmıştım ki…

Mağaradaki ikinci günümde boş tencereyi alıp Pîrê’nin geliş saatinden önce yola indim. Kısa bir süre sonra Pîrê geldi. Patika ile yolun birleştiği yerde karşılaştık. Boş tencereyi verip dolusunu aldım. Biraz sohbet ettik, sonra Pîrê gitti. Ben de mağaraya döndüm.

Bu mağara, benim için iyi ve güvenli bir sığınaktı. Düşlerimin peşinden koşarken sığınmak zorunda kaldığım bir duraktı. Burayı sevmem için yeterli bir nedendi bu. Ruhumda bir şeylerin kıpırdadığını, her şeyin çok yakında bir umudun gerçekleşmesi gibi yaşanacağını

hissediyordum. Mağaranın önüne çıktım. Giderek daha bir güçleniyordum, yaralarım iyileşiyordu; bunu, yüzüme vuran rüzgârdan, yağmur ve toprak kokusundan, bugüne kadar yaşadıklarımın toplamından çıkarsayabiliyordum.

İçimde bir yürüme, bir koşma isteği giderek büyüyordu. Derken, yağmur başladı. Biraz içeri çekilip ateş yaktım. Bir saat sonra yağmur durdu. Bana yalnız olmadığımı anlatan birkaç kuş gelip dallarını görebildiğim ağaçlara kondular, güneşte silkinip kurulandılar. Anlaşılan bu gece de yağmur belli aralıkla hep yağacaktı. Etrafta biraz çalı çırpı toplayıp mağaraya döndüm. Ateşi büyüttüm. Gece boyunca üç dört defa uyandım.

Diğer gün beklediğim vakitten bir saat geç geldi Pîrê. Yarım saattir yola inmiştim. Elleri boştu geldiğinde. Beni görünce biraz telaşlandı.

"Merhaba Pîrê, geciktin, seni merak ettim."

"Gizli geldim. Kötü şeyler oldu. Ama geçti, merak etme bir şey yok… İyi… Gittiler… Dur biraz nefes alayım önce."

"Otur burda Pîrê. Hayırdır? Ne oldu?"

"Tıpkı seni tarif etti biri! Tıpkı sen… Yavrum, peşindeler!"

"Kim?"

"Korkudan öldüm seni buldular, bulacaklar diye…"

"Kimler?"

"Korucular… Bir de sivil giyinmiş askerler... Parka vardı üstlerinde, silahlarını gizlemişlerdi. İki asker, iki de onlar… Dört kişi taksiyle geldiler."

"Sonra?"

"Ayaküstü bir sürü şey sordular, sonra hızla gittiler."

"Anladım Pîrê, tamam. Aşağıda küçük bir gölet var. Oraya insem, o patika nereye gider?"

"Vadiye inersin. O yol rahattır, orman yoludur."

"İyi, sonrasını biliyorum zaten."

"Tamam, sen hemen git öyleyse. Zaten asker, korucu bizden öteye kolay kolay geçmezler. Sen rahat ol bundan sonra. Ama dikkat et, ne olur ne olmaz."

"Dikkat ederim Pîrê, tamam. Burası güzel bir yerdi."

"Yolun açık olsun yavrum!"

"Sağ ol Pîrê. Bana annem gibi baktın."

Elini öptüm, sarıldık. Gözlerim doldu o an. Yüzüne baktım; sessizce dua ediyordu Pîrê, göz pınarları dolmuştu.

18 – Beyaz Taksi

Gün batmadan önce ayrıldım Pîrê'den.

Kendimi dinlenerek güçlenmiş, yenilenmiş hissediyordum. İçimdeki bu coşkuyla mağaradan göle doğru indim. Ormanlığın bittiği yerde, gölün kenarında yüksek bir kayalık vardı. Göle bakan bu kayalığa çıktım. Kurbağaların sesi yavaş yavaş yükseliyordu. Göz alabildiğine uzanan ormanların ufkundaki dorukları dumanlı dağlar giderek kararıyordu. Tepemden ufka doğru bulutlar bir renk cümbüşü içindeydi. Vadinin üstünü saran sis, bulutların rengini almıştı. Sisin içinde, sadece zirveleri görülen dağların tepeleri gökyüzüne asılı adacıklar gibiydiler. Hemen aşağıdaki göl pembe, turuncu, erguvan renklerle tutuşmaya başlamıştı; gölün yüzeyi ince bir esintiyle çarşaf gibi kırışıyordu. Kurbağaların sesi en yüksek perdedeydi şimdi. Göle bir taş fırlattım; geniş bir yay çizerek gölün ortasına cup diye düştü. Sudaki halkalar genişledikçe kurbağaların sesi de azalıyordu. Bir taş daha attım göle, kurbağaların sesi kesildi kesilecekti. Bir taş daha… Sesler tümden kesildi. Bir tehlike olup olmadığını anlamak için belki de, beş on saniye durdular; sonra biri, ardından birkaçı, en sonda da bu koroya her biri kendi sesini katarak bu iç titreten vırıltıyı dalga dalga yükseltiler.

O akşam, gölün kenarındaki patikayı izleyerek Şeytan Dağları'nın – biz Bandoz diyorduk – uzantısı olan tepelerden Peri Vadisi'ne indim. Sabaha doğru, yolun üst tarafındaki ormanlıkta kuytu bir yer bulup dinlendim. Aşağıda birkaç ev vardı. Gündüz, nasıl bir yerde olduğumu anladıktan sonra belki uğrardım bu evlere.

Sabah, ormanın içinde birilerinin gezindiğini fark ettim. Çukurumsu bir yerde odluğum için kimseyi göremiyordum, sadece seslerini duyuyordum. Gizlice yaklaştım. Çevre köylerin insanlarıydı. Kurumuş çalı çırpı topluyorlardı. Onlardan önce yola inip gelmelerini bekledim. Kırk elli metre ötede yola indiler. Yükleri ağırdı. Öndeki iki kişi hızla ilerleyip virajı döndüler. Arkada kalana zor yetiştim. Seslendim, durdu. Yolun kenarına çekildi. Bir araba yükü kadar çalı çırpı vardı sırtında.

"Kolay gelsin!"

Koskoca yükün altında bir kadın başını çıkardı.

"Sağ ol kardeşim"

Kollarını iplerden sıyırıp çıktı. Çalıların üstüne oturdu.

"Sen misin heval Şervan?"

"Evet, benim. Ben de tanıdım seni"

"Hani, kimse yok mu?"

"Yalnızım. Arkadaşları arıyorum. Uğrayan oldu mu size?"

"Cepheciler geldi en son, Nasır onlar…"

"Ne zaman?"

"Bir hafta oluyor…"

"Köy nasıl, yeni bir şey var mı?"

"Yok, eskiye göre daha sakin, ama son günlerde buralarda beyaz bir taksiyle dolaşanlar var, bir kere gördüm onları."

"Birkaç asker ve çetelerdir."

"Çok tehlikeliler heval. Yalnız dolaşma, kendine dikkat et."

"Merak etme…"

"Vakit yok. Ben sırtlayayım şunu. Beraber yürürüz."

O esnada bir araba sesi duyduk; kadınla aynı anda göz göze geldik. Araba hızla yaklaşıyordu. Sağa sola baktım, kadın atik davranıp:

"Şuraya gir!" dedi

Çalıların arasındaki boşluğa saklandım. Kadın ön tarafı çalılarla örttükten sonra, yığının kenarında oturdu.

Kurumuş dalların ve sararmış yaprakların arasından beyaz bir taksinin geldiğin gördüm. Araba yanımızda durdu, kapısı açıldı, biri indi; ayakları yaklaştı, çalılıkların önünde durdu.

"Yalnız dolaşan birini arıyoruz. Kimseyi gördün mü?"

"Yok, görmedim."

"Gören, duyan olmadı mı?"

"Hayır."

"Lanet olsun! Hani elimizle koymuş gibi bulacaktık!"

"Ne?"

"Sana demedim!"

Adamın ayakları uzaklaştı. Arabaya bindi; kapının sertçe kapanışını duydum. Araba hareket etti.

Aradan iki üç dakika geçmişti. Kadının beni çıkarmasını bekliyordum.

"Beni unuttun galiba!"

"Dur, iyice uzaklaşsınlar."

"Arabayı görüyor musun?"

"Yok."

"Sesi de duyulmaz oldu! Şu dalları kaldırır mısın?"

“Tamam.”

Nasıl yaptı da şu çalıları böyle kapattı! Kapı gibi sapasağlamdı. Ön tarafı açınca derin bir soluk aldım.

“Oh be… Dünya varmış, boğuluyordum az daha!”

“Kusura bakma. Çok korktum.”

“Ben de korktum!” dedim gülümseyerek.

“Bunlar çok acımasızlar heval.”

“Biliyorum, çok zalimler.”

“Off, hala kalbim küt küt atıyor.”

“Sana bir şey soracağım…”

“Sor…”

“Köyde kimin silahı var, biliyor musun?”

“Tabanca falan?”

“Tabanca, tüfek, keleş… Patlasın yeter!”

“Herkesin var; ama saklıyorlar.”

“Biliyorum. Köylüler silahsız kalmazlar ama isteğim şu: Bir keleş! Var mı bu? En az birkaç şarjör de mermi… Ve bunları gönüllü olarak, emanet verecek biri… Böylesi var mı?”

“Yok, bulamazsın öyle birini.”

“Nerden biliyorsun?”

“İnsan kendi yakınlarını tanımaz mı?”

“Tanır elbet… Tamam, en iyisi kalsın. Ben başka yerlere bakayım.”

“Sen daha iyi bilirsin heval.”

“Sana kolay gelsin. Ben tepeye çıkıp yoluma devam edeceğim. Karşılaşmadık! Tamam?”

“Tamam!”

19 – Zarif

Dinarbey köyünün arkasındaki tepelerden bahçelere iniyordum. O kadar sık, o kadar gür, öylesine canlı bir yeşili vardı ki buraların; fazla değil, insan sadece iki saat kalsın vadide, dünya yemyeşil bir bahçedir artık! Bahçeleri ve evleri geride bırakıp yola indim. Düzlüğe uzanan yolun kenarındaki kulübenin önünde köylüler birikmişti. Az sonra gittiler. Genç biri gelip kulübenin önünde durdu. Gizlice yaklaştım. Bir ıslık çaldım. Genç etrafına bakmaya başladı. Yüzünü gördüm; evet, bu oydu:

“Zarif!” dedim, elimi kaldırınca beni gördü.

Koşa koşa yanıma geldi. Kucaklaştık.

“Sen? Ah heval… Bu sensin demek! Hoş geldin heval!”

Buğulu, heyecanlı, coşku doluydu sesi.

“Hoş bulduk Zarif! İyi gördüm seni.”

“İyiyim. İşte gördüğün gibi… İyi…”

“Hani arkadaşlar?”

“Yalnızım. Bir süredir tek başımayım. Kimse yok mu buralarda? Bizimkiler?”

“Yok, uzun süre oldu kimse yok.”

“Tamam. Buluruz nasıl olsa.”

Boğazıma ılık bir şeyler düğümlendi.

“Gel, şuraya oturalım Zarif. Çobanlar geçiyor.”

Ağırlaşan dalları yola taraf sarkmış, yaprak uçarı yere değen koca gövdeli bir ağacın gölgesine oturduk. Yol önümüzden geçiyordu. Dalların, yaprakların perdesinden yoldan gelip geçenleri görebiliyorduk.

“Ee heval, konuş!”

“Bende bir şey yok Zarif, sen konuş!”

“Olur mu heval bir şey yok!”

“Gerçekten yok. Ne varsa buralarda var, sende var. Ben de onun için geldim zaten. Anlat hele, ne var ne yok? Yeni bir durum var mı? Vadi nasıl? Köy nasıl?”

“Nasıl olacak heval? Bildiğin gibi işte! Dağ, taş, köy… Sabah kalkıyorsun bahçe, hayvanlar, iş güç derken oluyor akşam.”

“Sonra?”

“Sonra diğer gün, bir önceki gün gibi tekrar… Sonra öteki gün, o da tekrar…”

“Dalga geçme Zarif!”

“E ne anlatayım? Sen demedin mi hele anlat?”

“Tamam da, ben bunları mı anlat dedim? Zalim!”

“Vallah gözümüz kulağımız hep sizde. Ee, arkadaşlar nerede şimdi? Sen niye böyle bir deri bir kemik kalmışsın?”

“Çok mu zayıflamışım?”

“Çok!”

Bir an susup göz göze geldim. Nasıl da içtendi Zarif. Konuşan bir yürek gibiydi, o kadar içten… Çözüldüm karşısında.

“Arkadaşları arıyorum Zarif. Çok yürüdüm. Çok aradım. Çok gezdim. Yoklar. Bulamadım. Neredeler bilmiyorum. Biraz yoruldum. Bitkinim. Kesin vadide bulurum diyordum; ama yok. Yoklar! Neredeler bilmiyorum. Neredeler Zarif?”

Cevap veremeyeceğini biliyordum. Soran gözlerle bakıyordu yüzüme.

“Yaralıyım Zarif…”

“Nee?”.

“Merak etme iyiyim. Bir şeyim yok. İyileşiyorum.”

Nerede? Ne zaman? Nasıl? Soruları art arda dizildi Zarif’in. Her şeyi anlattım. Sonra peşimdeki beyaz taksi… Gözleri buğulandı; bir şeyler söylemeye çalıştı ama söyleyemedi, birden ağladı Zarif.

Dolan boğazıma rağmen gülerek:

“Şşşt, ağlamak yok. Sil gözlerini!” dedim.

Olmadı, birden boğazımdaki düğüm çözüldü, ben de ağladım.

Sonra sustuk, bir süre konuşamadık. Ne kadar hafiflemiştim ne kadar da güçlenmiştim inanamıyordum buna. İçimde birikenleri, şu birkaç kelimeyle dökmek bile inanılmaz gelmişti. Sırtımdan dağ gibi bir yükü atmıştım sanki. ‘İyi ki budum Zarif seni!’ diye geçiriyordum içimden.

“Ne diyorum Zarif, biliyor musun?”

“Ne heval?”

“Hele başını kaldır bak!”

Her zamanki gibi, bir gözünü kısarak baktı. Komik oluyordu böyle.

“Ha heval, dinliyorum…” der demez taklidini yaptım.

Gülmekten yere yığıldı Zarif.

Yaprakların arkasındaki yolda bir koyun sürüsü ve çobanlar geçiyordu. Zil sesleri, kuzuların melemeleri, çobanın bağırışları derken tozu dumana kattılar; yaprakların arasından sızan gün ışığının içinden dönen tozların çökmesini bekledik.

“Zarif?”

“He heval!”

“Bana bir silah lazım.”

“Silah?”

“Evet silah! Nereden bulalım?”

“Var bir tane.”

“Kimin?”

“Dedemin…”

“Dedenin?”

“Evet dedemin… Zaten işine yaramıyor. Süs olarak duvara asmış. Ne yapacak bu yaştan sonra?”

“Nasıl bir silah bu?”

Kollarını iki yana açtı Zarif.

“Bruno! İki metrelik Bruno!”

“Bruno olmaz! Keleş falan olmalı. Mutlaka vardır birilerinin. Kimin var, biliyor musun?”

“Kimsede keleş olduğunu sanmıyorum köyde.”

“Emin missin?”

“Olsaydı bilirdim.”

“Bruno’ya razı mı olalım?”

“Mecbur…”

“Dedeni nasıl ikna edeceğiz?”

“Kolay…”

“Nasıl?”

“Nasıl mı! Nasılı mı var… İki günlük ömrü kalmış zaten.”

“Hayır, habersiz olmaz!”

“Tamam da, bu yaştan sonra ne yapacak silahı? Yaramıyor ki işine!”

“Gidip konuşalım.”

“Olmaz, vermez hayatta. Ben getiririm.”

“Yok, getirme.”

“Süs olarak duvarda kalması mı güzel, devrim için kullanılması mı?”

“Şimdi Zarif, gider durumu açık açık olduğu gibi anlatırım. ‘Şöyle şöyle oldu, emanet ver. Geri vereceğim.’ derim.”

“Olmaz. Taş gibi yüreği var. Seni beni dinlemez.”

“Söz veririm ona. ‘Söz! Geri getireceğim!’ derim.”

“Asla vermez.”

“Hiç mi yumuşamaz?”

“Hiç!”

“Tamam, vazgeçtim ben.”

Bir gözünü kısıp yan yan yüzüme baktı Zarif, alaylı gülümsedi. Kolay hallolacak bir işin önünde engel olan şeyi abarttığımı düşünüyor, bu tavrımı küçümsüyordu. Zarif, kafasına koyduğunu hemen yapan, tez canlı biriydi. Böylesi hep risk sınırında gezen rahat tavırları, bende, sanki hata yapacak ve hatasının sonunda kötü şeyler olacak türünden kaygılar uyandırıyordu.

“Silahı gasp etmeyi düşünmüyorsun, değil mi Zarif?”

Elini göğsüne vurup;

“Beeen?” dedi gülerek.

“Tamam. Öyle şeyler düşünme.”

Birazdan karanlık çökecekti. Ortalık sakindi. Zarif’le anlaşmamıza göre, bu akşam yol kenarındaki kulübede kalacaktım. O da bana gizlice yemek getirecek, yemekten sonra yoluma devam edecektim. Böyle sözleştik, Zarif gitti.

Hava iyice kararıktan sonra hemen yolun kenarındaki kulübeye geçtim. Ilık saman, tahta ve toz kokan sımsıcak bir havsı vardı içerisinin. Samanların üstüne uzandım. Cırcır böceklerinin sesi ve az aşağıda akan Peri suyunun uğultusu duyuluyordu hafiften. Az sonra, koşan birinin ayak sesleri yaklaşıp kapının önünde durdu.

“Heval? Heval?”

Kapıyı açtım. Zarif içeriye girdi. Elinde üstü kapalı bir tepsi vardı.

“Yemek getirdim. Buralarda gaz lambası olacak. Hani, niye yakmadın?”

“Yakmadım, gerek yok.”

“Bir şey olmaz!”

“Olur. Işık sızar. Fark ediliriz.”

“Tamam.”

“Biraz gizliliğe dikkat et. Gerillanın birinci ilkesidir bu!”

“Ne?”

“Gizlilik!”

“Tamam.”

Ben yemek yerken Zarif dedesiyle yaptığı tartışmayı anlattı.

“Daha bahsini açmadım silahı almanın! ‘Silah’ dedim, sezdi. Müthiş antenleri var heval bunun. Bir şeyler isteyeceğimi sezdi. Nasıl anladı zalim! Sonra hep bağırdı manyak!”

“Şşt!”

“Bu sefer hışt mışt yok! Manyaksa manyak!”

“Sen çok üslupsuz olmuşsun Zarif! Hem insan dedesine der mi?”

“Der! Hak edene der… Daha çok şey hak ediyor da… Neyse, kalsın şimdilik…”

“Zarif biraz beni dinle. Ben silah milah istemiyorum! Bruno ile falan da olmaz zaten. Tamam? Bruno olsa bile ben o Bruno’yu istemiyorum. Kapatalım! Tamam?”

“Tamam.”

Yemeğimi bitirdim. Dışarda bir köpek havladı. Baktık. Bir şey yoktu.

“Ben hemen bu gece gideceğim. Arkadaşlara ulaşmam gerekiyor artık.”

“Nereye?”

“Vadide olacağım. Arkadaşlar şimdi Pîrê Xanika’dalar* kesin! Şu Çerkezköyü, sonra Amariç karakolunu da geçsem, tamam. Artık gündüz de hareket edebilirim.”

Bu esnada gök gürledi.

“Yağmur!” dedi sevinçle Zarif. “Yağmur yağacak! Bu gece kal burda, yarın gidersin.”

“Beklemeyeceğim artık, yağmur da olsa gideceğim.”

Bir kere daha söylese, sırf onun için kalabilirdim bu gece. Çünkü bugün Zarif, içimdeki çocuktan yakalamıştı beni. Ruhumuzun biraz inatçı, biraz deli, biraz da çocukça kalan bu yanı o kadar benziyordu ki birbirine!

“Yağmurdan sonra git bari! Kesin az yağacak.”

“Nerden biliyorsun?”

“Bilmez miyim!”

“Kesin az yağacak diyorsan, tamam, birkaç saat sonra giderim. Yağmur dursun, sonra…”

“İşte böyle!”

Yağmur iyice bastırmaya başlamıştı.

“Hani en son bana dumansız ateşin nasıl yakıldığını gösterecektin!”

“Getir gaz lambasını… Yakalım, boş ver. Zaten bu yağmurda kimse çıkmaz dışarı.”

“Heval, gizlilik heval!” deyip taklidimi yaptı Zarif.

Gaz lambasını yakıp orta yere bıraktık.

“Kibriti ver bana.”

Kibrit kutusunu açıp çöpleri avucuma boşalttım, sonra dağda yaktığımız şekilde dalları dizmeye başladım; kibrit çöplerini karşılıklı, paralel, yukarı doğru kareleri küçülen bir piramit gibi üst üste dizdim.

“Aradaki boşluğa ince kuru dallar koyuyorsun ki kolay tutuşsun. Unutma, odunları gelişigüzel yığmak yok. Ateşim altı boş kalacak. Boş kalacak ki, hava alsın. ‘Ateşin nefes alması’ diyoruz buna. Ateş, nefes aldı mı duman çıkarmaz. Duman, boğulan ateşten çıkar.”

“Şimdi yaksam çıkmaz mı duman?”

* Pîrê Xanika Köprüsü: Peri Vadisi’nin Kiğı ile Yedisu arasındaki Selimbaba Deresi (Gelîyê Lamec) girişinde yer alan köprü. Adını, bir alevi ermişi olan Pîr Xanika’dan alıyor.

“Duman, iki-üç gün durmaz, kulübe kül olur!”

“Her şeyin inceliği var sizde. Nasıl da bulmuşsunuz!”

Gaz lambasının yanında benim üst üste dizdiğim kibrit çöpleri, onun yanında da Zarif’in saman saplarıyla dizdiği piramit vardı. Bir an şimşek çakınca sarımsı bir ışıkla aydınlandı içerisi. Kibrit çöpünden ve saman sapından yaptığımız iki kule öylece belleğime kazındı. Çünkü o esnada araba sesi duyduk. Göz göze geldik Zarif’le. Gaz lambasının alevini kıstım.

“Bu onlar olabilir Zarif.”

“Onlar mı gerçekten?”

“Dur bakalım…”

Pencereden baktım. Sol taraftaki elektrik direğinin altında durdu beyaz taksi. Işığın düştüğü taksinin üzerine yağmur yağıyordu.

“Onlar…”

“Ne yapıyorlar?”

“Direğin altında durmuşlar. Biri indi… Şş... Bagajı açtı, bir şey aldı… Bakıyor… Bıraktı. Başka bir şey aldı. Bagajı kapattı. Arabaya bindi…”

Kapanan kapısının sesini ikimiz de duyduk arabanın.

“Nasıl olmuş bu?” dedim sessizce. “Bunlar bilgiyi nereden almışlar? Kim ihbar etmiş? Vadide benden başka gerillanın olmadığını nasıl biliyorlar? Üstelik gece gece, bu kadar rahat, böyle gözü kara…”

“Evet, bence de birileri ihbar etmiş. Kim acaba?”

“Bilmiyorum. Ama büyük ihtimalle sağlam bir yerden almışlar bilgiyi.”

Araba, yavaş yavaş gelip kulübenin önünden geçti. Farların ışığı içeriyi sapsarı aydınlatırken, ben ve Zarif pencerenin altına eğilmiştik. Araba Yedisu’ya doğru uzaklaştı.

“Tekrar dönerler bunlar Zarif. Sen eve git. Ben de yoluma…”

“Seni yalnız bırakamam heval!”

“Delirdin mi? İkimiz de silahsızız!”

“Ama sen yalnız…”

“Sen eve git. Bana bir şey olmaz, merak etme. Yoldan değil, bahçelerden, aradaki patikaları kullanarak gideceğim.”

“Tamam öyleyse, köyün çıkışına kadar beraber gidelim.”

“Olmaz Zarif! Gerek yok buna. Şimdi sen eve, ben yoluma… Haydi duygusallık yapma, uzat elini. Serkeftin!”

“Serkeftin!” dedi Zarif, elini uzattı.

Kulübeden çıkıp yolun üst tarafındaki yamaca çıktım. Dönüp baktım; yağmurun altında Zarif eve doğru koşuyordu.

Yolu kaybetmeden, hızla yürümeye başladım. Arabayı dönerken görmek, geri gittiklerine emin olmak istiyordum. Bahçe duvarlarının arkasından yolun az üstüne indim. Arka taraftan bir ses geldi. Dönüp kulak verdim. Bir şey yoktu. Sırılsıklam olmuştum. Yürüdüm. Yağmur, rüzgâr ve Peri’nin uğultusu bütün sesleri bastırıyordu. Hızla yürürken o sesi bir daha duydum. Daha yakındı bu sefer.

“Heval! Heval!”

Zarif’ti bu. Yol yol geliyordu. Ben bir bahçenin içindeydim o sırada. Bahçe duvarına çıkıp yola atladım. Kırk-elli metre geriden geliyordu Zarif’in sesi.

“Yol yol gel Zarif! Yoldayım…”

Kısa bir an şimşeğin ortalığı aydınlatmasıyla beraber, yolda Zarif’in karartısıyla karşı karşıya kaldım. Bir eline tüfek, bir elinde şıkır şıkır fişeklik bana doğru geliyordu. Yaklaşıp önümde durdu. Ellerindekini, hiçbir şey demeden bana uzattı.

Yağmurun altında ikimiz de sırılsıklamdık. Fişekliği kollarımdan geçirip palaskayı bağladım; beşer beşer mermilerden oluşan deri kılıf, tam bir yelek gibi işlemişti. Upuzun ve ağır Bruno’yu aldım. Bir anda bambaşka biri oluvermiştim.

Zarif'e baktım.

"Bari dedene selamımı söyle!"

Güldü Zarif. Yağmur daha şiddetli yağıyordu.

Araba sesi duyduk. Hızla yaklaşıyordu.

Söze gerek yoktu artık, tokalaştık, sarıldık ve aynı anda;

"Serkeftin!" diledik birbirimize.

Zarif, yolun alt tarafına inerek eve döndü.

Yolun üst tarafındaki tepeye tırmanarak Gazyan köyüne doğru yürüdüm. Az sonra yolda, arabanın farları, karanlıkta yürüyen bir kedinin parlayan gözleri gibi geçti gitti.

Gece yarısı, Gazyan köyünün bahçelerinden geçip tepeye uzanan patikadan eski sığınaklarımızın yolunu tuttum. Sığınaklardan biri yağmur suyuyla dolmuştu. Öteki sığınağa baktım; sağlamdı, kuruydu içerisi. Çakmağı yakıp ışığı gezdirdim. Duvar çıkıntısından kırmızı küçük bir mum vardı, yaktım. Silahı duvara dayadım. Ayakkabılarımı yastık yapıp uzandım. Dışarıda hâlâ yağmur yağıyordu. Mum alevi, silahın pırıl pırıl namlusunda yıldız gibi yansıyordu. Zarif geliyordu aklıma hep: Ne kadar da cesur ve tutku doluydu bu çocuk!

Ne güzel yoldaşlıklar ne güçlü arkadaşlıklar kuruyorduk bu özgürlük savaşımızda. Nereden nereye, inanılmaz, ilginç tesadüfler kim bilir daha kimlerle buluşturacaktı bizi. Zarif, tüm bunların içinde en çocuksu ve delice bir özgürlük ruhuna sahip olanıydı. Onda gerillaya katılmadan önceki heyecanımı görüyordum: Kendini hesapsızca adamayı. Bana bu silahı getirmekle neleri göze aldığını biliyordum. Ama o da biliyordu ki bizler bu savaşta kendimizi her anlamda yeniden yaratıyoruz. Herkes bir şeylerini katıyor bu yaratım sürecine. Sanki gecenin karanlığında bir sanat eseri yapıyoruz. Herkes kanından, canından, en sevdiği şeylerden bir parça getirip bu eserin tamamlama sürecini hızlandırıyor. Bu devasa boşluğun karanlığında yakılan ışıklar bir gün pırıl pırıl bir şafak olup sökecek, hepimiz bunu hissederek yaşıyoruz. O gün geldiğinde, bunca bedelin karşılığında yarattığımız eserin görkemini her beraber göreceğiz. Ah Zarif, bunları mutlaka hissediyorsundur sen de!

20- MED TV

O gece, mum ışığıyla aydınlanan bu toprak sığınakta hep umutlu şeyler düşündüm. Bir noktaya kadar yeterdi bu kadar düş. Yarını düşünmeliydim artık… Bu yalnızlığımın ve arayışımın sonu nereye varacak? Ulaşabilecek miyim bir yerlere? Sonra ne olacak? Kalbimin altında bir mermi taşıyorum çünkü ve daha ne kadar yaşarım, bilmiyorum. Tek korkum, savaş dışı kalmak. En çok da bundan korkuyorum. Koşamamaktan mesela… Uzun gece yürüyüşlerine katılamamaktan… Geniş vadilerdeki köylerin tarlalarında top oynayamamaktan… Hayatın, olağanüstü ayrıntılarla örüldüğü ve tesadüflerin hiç beklenmedik yollara çıktığı bir boyuttayım şimdi; tek isteğim arkadaşlarıma ulaşmak…

Diğer gün akşama kadar bu sığınakta kaldım. Hava kararmadan Gazyan köyüne inip bir evde ayaküstü biraz erzak aldım. Kapının önünde beklerken evdeki insanların bana tuhaf tuhaf baktıklarını fark ettim. Saç sakal karışık, eski bir silah, çapraz fişeklikler… Zihinlerinden ne geçiyordu acaba?

Ekmeğimi yolda yürüyerek yedim. Gazyan'dan Yedisu'ya doğru uzanan yolun kenarındaki tarlalarda iki domuz yavrusu önümden hızla gidiyordu. Koşarak peşlerinden gittim domuzcukların. Komik bir şekilde panikleyip kaçtılar. Dolunay vardı bir de, şıkır şıkır parıldıyordu Peri suyunda ay ışığı. Tek tük ağaçların arasından geçerken Kürtçe bir ezgi duydum; yanıldığımı sanarak durdum. Hayır, bildiğim bir şarkıydı bu. Sesin geldiği noktaya doğru yaklaştım. Yolun sağ tarafındaki ağaçların arasında, açık kapısından dışarıya sapsarı bir ışığın sızdığı evden geliyordu ses. Evin kapısına varıp başımı içeriye uzattım. İçeride dört-beş kişilik bir aile televizyon seyrediyordu. Ekranda rengârenk elbiseler içimdeki sanatçı bir kadın. "Gerilla Rojbaş!" (Günaydın Gerilla!) şarkısını söylüyordu.

Kapının kenarına vurup:

“Şevbaş!” (İyi akşamlar!) dedim.
Televizyon izleyenler yüzünü dönüp bana baktılar.
“Oo şevbaş heval, hoş geldin!”
Hepsiyle tokalaştım; arada Tv’ye bakıyordum.
“Bu, MED TV’dir” dedi ev sahibi.
“MED TV?”
“ Evet, MED TV! Hiç görmedin mi daha?”
“ Yok…”
Şaşırıp kalmıştım… MED TV?.. MED TV?.. Ekranda bizimkiler… Önder kadrolarımızın siyah beyaz portreleri… Mazlum, Kemal, Agit… ARGK, ERNK, Parti bayrakları… İnanılmaz bir andı. Bir düş kapısı aralanmış da hooop diye içeriye dalmıştım sanki. Devrim olmuş da haberim yok!

21- Çerkezköy

MED TV’li evden o gece ayrılırken içim tarifsiz bir heyecanla dolmuştu. Bir an önce gruba ulaşsam da anlatsam diye sabırsızlanıyordum. Peri suyunun kıyısındaki yoldan yürüyüp Arnês köyüne vardım. Diğer gün akşama kadar köyün alt tarafındaki bahçelerde gizlendim. Tam karşımda Çerkezköy vardı. Çerkezköy’de Hikmet’i bulacaktım. En kritik yerdeydim çünkü. Gerekirse Hikmet’i Amariç karakoluna kadar gönderip arazinin durumunu öğrenmesini çağlayacaktım.

Uzaktan bakınca dağın koynundaki Çerkezköy ağaçlardan gözükmüyordu. Suya vurup karşıya geçtim. Köyün evlerini sessizce dolanıp Hikmet’in evinin önüne geldim. Kapıyı çaldım, hemen açtı;

“Şevbaş!”(İyi akşamlar!)
“Şevbaş! Hoş geldin heval.” dedi Hikmet.
“Köy nasıl? Yeni bir durum var mı?”
“Köy sakin. Buyur içeri” dedi içten bir sesle.
İçeriye geçtik, oturdum.
“Hikmet, bir şey hazırlamana gerek yok. Hemen gideceğim.”
“Ama heval yeni geldin!” derken kaşları çatıldı gözü kara Hikmet’in.

Kimi insanlar var hani, mertlik ve cesaret yüzlerinden okunur. Hikmet öyle biriydi. Yüzünün her halinde, her mimik ve jestinde sımsıcak bir dostluk hissederdim hep. Gerillaya katılmamış olmasına rağmen bir gerilla gibi her şeye hazırdı. Her fırsatta, seksenlerde köylerine gelen ilk gerilla gruplarından bahsederdi. İlk kadrolarla Hikmet daha çocukken karşılaşmış, onlardan çok etkilenmişti. ‘ Sen bize ilk kadrolarımızın yadigârısın’ derdik her zaman.

Onunla yalnız konuşmak için öteki odaya geçtik.
“Bu köyde kimin silahı var?”
“Birçok kişinin var heval.”
“ Normal tüfek, kırma falan değil. Keleş…”
“Valla heval kimin var, emin değilim.”
Bir umutla yüzüne baktım.
“Tamam, birinin var. Ama verir mi? Hem bu adam…”
“Kim?”
“Ne yaptığı pek belli değil.”
“Nerede evi?”
“Köyün çıkışında, yolun altındaki beyaz evin sahibi. Babam görmüş onda. Keleşi var, eminim.”
“Tamam. Başka?”
“Başka silahı da olabilir.”

“Ne tür mesela?”

“Bilmiyorum.”

“Köyde kiminle ilişkisi iyi bu adamın?”

“Bilmiyorum heval. Bildiğim tek şey varsa, pek sağlam biri değil. Bir ara gizli koruculuk için silahlananlar vardı.”

“Bu onlardan mı?”

“Öyle bir söylenti dolaşıyor.”

“Hatta seksenlerde katledilen grubun ihbarını yapanlardan biri de bu deniliyordu eskiden.”

“Parti bunu sorgulamamış mıydı?”

“Sorguladı ama bir şey kabul ettiremedi.”

“Tamam, yine de bir uğrayalım.”

“Dur gelip sana evi göstereyim.”

“Silahın var mı?”

“Var!”

Az sonra Hikmet pompalı bir tüfekle döndü.

Beyaz eve doğru yürüdük. Yöreye ait, ön tarafı tahta kolonlar üstüne kurulmuş iki katlı, uzun, bahçeli bir evdi bu; bahçenin etrafı çitlerle çevrilmişti. Çitin tahta parmaklıklı kapısını hafifçe araladım; o sırada fark ettim ama artık geç olmuştu: Kapıya dayalı, ince, büyük bir sac leğen bozuk para gibi yuvarlandı, langır lungur sesler çıkararak döndü döndü, sonra durdu.

Silahımı omzumdan indirip sürgüsünü çektim, namluya mermi sürdüm. Yürüdüm. Tahta merdivenden Terasa çıkarken Hikmet arkamdan geliyordu. Ortadaki kapının önünde bir çift ayakkabı vardı. Kapının önünde bekledim, Hikmet de geldi; kapının kenarına çekilmesini istedim. Kapıyı çaldım.

“Kim o ?” dedi hemen içeriden bir ses.

“Heval! Heval!” dedim.

Birkaç saniye sonra şiddetli bir patlama oldu; kapının ortasından dumanlı bir alev topu yuvarlanarak çıktı. O anda kim kapının önünde durmuş olsa kurtuluşu olmayacaktı. Yine de şarapnellerden alev ve basıncın etkisinden kurtulamadık. Basıncın şiddeti ikimizi de terastan bahçeye savurdu, sırt üstü yere düştük. Tek tek ateş açılıyordu üzerimize. Beşli’nin namlusunu ateş açılan noktaya doğrultup tetiğe bastım. Geri tepmesi omzumu incitmişti ama bu güçlü patlamadan sonra karşı ateş kesildi. Ses çıkmadı bir süre. Hikmet’le birlikte kalktık.

“Bir şeyin var mı Hikmet?”

“Yok heval, iyiyim. Ya senin?”

“Yok bir şey. Çıkalım buradan…”

“Şuradan gidelim heval.”

Bahçeden aşağı doğru indik. Küçük sıyrıklar vardı ellerimde, kandan sırılsıklam olan ellerim silahın demirine yapışıp kalıyordu. Bahçeden çıktık. Karanlık sokaklardan, bahçe duvarlarının dibinden köyün dışına, yol üstüne çıktık. Küçük bir kulübe vardı az ileride. Önünden geçiyorduk ki lambası söndü, tabancalı bir el pencerenin camını kırıp dışarı çıktı ve mermisi bitene kadar üzerimize ateşe etti. Yere uzandık ve mekanik bir şekilde devinen bu tabancalı eli seyrettik. Mermisi bitti. Yara almamamız mucize gibiydi.

Tabanca içeriye çekilir çekilmez öfkeyle pencerenin altına koştum. Silahımın namlusunu pencereden içeriye doğrultup üst üste ateş ettim. Sesten kulaklarım çınlamaya başlamıştı. Geri geri yürüyüp yola çıktım. Öfkeden ayaklarım beni kontrolsüzce köye götürdü. Hikmet peşimden geliyordu ama hiç farkında bile değildim onun. Yaram sızlıyordu. Ağrıdan sızıdan inleye inleye yürüyordum. Bir köşeyi döndüm. Sokaklar daha bir karanlıktı. Üzerimize ateş açılan beyaz evin arkasındaki yola çıktım. Hikmet’le beraber yolun üstündeki çalılıkların içinde oturup evi gözetlemeye başladık. On beş yirmi dakika geçti. Tek bir kıpırtı bile olmadı.

“Ne yapacağız heval?”dedi Hikmet.”Evin altı samanlıktır. Ateşe verelim.!”

“Biraz duralım…”

“Ama heval bu adam… Geçen sene geldikten sonra, bu çevrede köylülerin otları falan hepsi yandı. Uzaktan bir izli mermi atıp gidiyormuş. Her sene bu mevsimde gelir. Birkaç ay kalır, sonra gider bu. Geçen sene gider gitmez olaylar birdenbire kesildi.”

“Bu olayları duymuştum. Halk bundan mı şüpheleniyor?”

“Evet, herkes ‘budur’ diyor. Gören bile olmuş.”

“Gerçi bu akşamki tavrı bile açıklıyor her şeyi.”

“Bu köyde gizli koruculuk yapanlar olduğunu duymuştum ama bu hainliği bıraktıklarını sanıyordum.”

“Yok heval. Bunlar fırsat buldular mı…”

“Az kalsın gidiyorduk zaten! Son anda kapının kenarına çekilmesek…”

“Sen ‘heval heval’ der demez ateş etti!”

Bir anda dayanılmaz bir intikam alma hırsı depreşti içimde. Gözlerim hiçbir şeyi görmüyordu. Ruhumu denetime alan güçlü bir içgüdü dürtüyordu beni.

Kendimi yolda buldum. Silahı doğrultup eve ateş ettim. Camlar şangır şungur kırılıyor, sesler yankılanıyordu. Mermi sürüp bir kere daha bu sefer öbür pencereye ateş ettim, camlar kırıldı, perdeler havalandı. Üçüncü pencere… Çırk! Etti silah. Beş mermi koydum silahın mermi haznesine, sürgüyü çekip namluya sürdüm birini. Üçüncü pencereye doğrulttum silahı. Tetiği çektim. Şangırtı koptu, perdeler dışarıya havalandı.

Hikmet, elindeki pompalı tüfekle ateş etmeye başladı. Sonra koşarak bahçeye indi. Ne yapacağını tahmin ediyordum. O dönene kadar ara ara ateş ettim pencerelere. İki-üç dakika sonra evin alt katından alevler fışkırmaya başladı. Hikmet soluk soluğa yanıma geldi.

“Tamam, bitti bu iş!”

“Hemen eve dön Hikmet. Kimse seni görmesin.”

“Kendine iyi bak heval!”

“Sen de…”

Koşa koşa eve gitti Hikmet. Bir sigara yakıp yola çıktım. Evi izliyordum. Alevler kısa sürede yayılmaya başladı. Sigaram henüz yarılanmamıştı ki sağımdan solumdan vızır vızır kurşunlar geçti. Bahçe duvarının köşesinde mevzilenip ateş edilen yeri tespit etmeye çalıştım. Evlerin ve ağaçların arasındaki yoldan geliyordu kurşunlar. Karşılık verdim. Sustular. Yolun üst tarafından da ateş açıldı üzerime. Yavaş yavaş etrafım sarılıyordu. Bahçe duvarlarının iç kısımlarından sızarak çıkmaya çalıştım köyden. Evlerden taraf, iki yerden daha silahlar patladı. Peri suyuna doğru inmeliydim artık, başka yolu kalmamıştı çıkmamın.

Uzun ağaçların ve taş duvarların arasındaki geçitten sessizce ilerliyordum. Bir bahçe duvarının öbür tarafına geçtim. Diz boyu derin bir su arkı; atlarken, arkın içine düştüm. Sudan çıkıp su kanalının kenarındaki patikadan yürüdüm. Üst tarafı tünel gibi örten yaprakların arasından sızan ay ışığı suda yer yer parıldıyordu. Arka taraftan sesler geldi, köpekler havladı. Görünürde bir şey yoktu ama yaklaştıklarını biliyordum. Bir an önce yolun alt tarafına inmek, oradan da Peri suyuna varmaktı amacım. Hızla yol alırken ön taraftan da silahlar patladı, durdum.

Daracık bir geçitte, iki ateş arasında kalmıştım. Sessizce ilerken karşıma dev gibi iki karartı çıktı. Beni fark etmemişlerdi henüz. Geriye döndüm. On beş-yirmi metre gittikten sonra ön taraftan üzerime iki el ateş açıldı. Silahların namlusundan çıkan kıvılcımlardan, adamların su arkının kenarında olduklarını ve yavaş yavaş üzerime geldiklerini gördüm. Durup geriye baktım, onlar da yaklaşıyorlardı. Ya bir tarafın üzerine üzerine gidip çatışacaktım ya da duvarı tırmanıp öte tarafa geçecektim. İki seçenek de riskliydi. Yakın mesafeden etkili ve seri çatışmak için silahım uygun değildi. Bruno, tek tek atıyordu. Taş duvar ise yüksekti. Üzerine çıktığımda beni fark edebilirlerdi, hem vakit yoktu. Bu durumda uygulayabileceğim en uygun taktik, su arkına girip kendimi suyun akşına bırakmaktı.

Ayaklarımı yavaşça suya soktum, kendimi bıraksam, beni alıp götürecek kadar güçlüydü su. Geçen sene uyguladığım bir yöntemi denedim. Kenarlara tutunarak oturmaya çalıştım arkın içinde; silahın dipçiğini bacaklarımın arasına sıkıştırıp sırt üstü uzandım. Bir dal parçasıymışım gibi su beni o kadar rahat götürdü ki, batıp çıkarken soluğumu tutmam yetti her şeye. Baş aşağı hızla sürüklenirken hemen kenardaki patikada dev gibi gövdeleri ve silahları olan iki karartının ayaklarının yanından geçtim, gittim.

Yeterince uzaklaştığım bir noktada arkın kenarına tutunarak doğruldum. Etrafı dinledim, ses yoktu. Sudan çıktım. Arkın patikasında yürürken her tarafımdan sular damlıyordu. Aşağıda Peri suyuna inen sararmış tarlaların sınırını oluşturan tek sıra ağaçların karanlığında durup köye baktım: Ay ışığının altında upuzun bir duman sütunu vardı yanan evin üstünde. Biraz sonra alevler uğuldayarak yükselmeye başladı, ardından ev, çatır çatır kıvılcımlar saçtı, sarsıldı, çöktü.

En son üç el silah patladı köyde. Sonra her şey derin bir sessizliğe gömüldü. Perinin kıyısına inip elimi yüzümü yıkadım. Kumluğa uzanıp beş dakika kadar gözümü yumdum. Elbiselerim ıslaktı. Üşümeye başlamıştım. Kalktım. Derin bir uykudan uyanırcasına etrafıma baktım. Gerillada böylesi olaylardan sonra çokça dediğimiz gibi; 'halen yaşıyorum, ama şans, tesadüf!' diye geçirdim içimden.

22-Peri Vadisi

İki saat sonra daha kritik bir yerden, Amariç karakolunun altından, yol ile Peri suyunun arasında kalan araziden geçerek vadiye indim. Yedisu ile Kiğı'yı birbirine bağlayan araba yolundan rahatça yürüyordum. Gün doğmak üzereydi, yol ıssızdı.

Bir şafak anı gibi yeni umutlarla doluydum şimdi. 'En fazla dört-beş saat sonra diyordum Pîrê Xanika'dayım! Bunca arayıştan sonra işte yolun sonu evet; sol yanım Dinik (Akımlı) köyü! Bir kış boyu fırtınada, tipide, küçük tepedeki okulda odun sobasını yakıp gaz lambasının ışığında "Moskova Önlerinde" adlı savaş romanını topluca okuduğumuz köy! Asma köprüyü koşarak geçtiğimiz anların heyecanı… Uğuldayan Peri… Yoldaki mezarlık… Bir devrimci gencin 'ölürsem, mezarımı yol üstüne yapın' vasiyetine uygun yapılmış mezar… Ama buralar şimdi o kadar ıssız ki, gelen geçen yok. Ve bizlere heval yerine 'Ciğerim' diye hitap eden milis 'Ciğerimin Evi…' Vadinin her karış toprağında hatıralarımız vardı. Her biri ayrı ayrı yerlerden gelen gencecik savaşçılarla güzel ve unutulmaz anlar yaşamıştık '95 kışında…

Gerilla için Peri'nin en stratejik yerlerinden biri, Pîrê Xanika köprüsü ve köprünün üst tarafındaki ormanlıktı. 'Mutlaka bir grubumuz orada!' diyordum kendime. O kadar emindim ki bundan, daha şimdiden, karşılaşma anını kuruyordum kafamda. İçimdeki sevinç, yaşadığım bunca zorluğu unutturan bir coşkuya dönüştü ve hızla yürümeye başdım. Bir saat sonra son virajı da döndüğümde Pîrê Xanika köprüsü göründü. Köprüde, yoldaki yamaçta bir hareketlilik, bir ateş ya da duman aradım; ama yoktu.

Gerçi uzaktım köprüye. Bizimkiler ormanın içindeki sığınaklarda da olabilirlerdi. Ya da Göl mezrasında… Gabzo… Üç Evler… Mağaralar… Geliyê Lamec (Selim Baba Deresi) boyunca arayacaktım.

Büyük umutlarla vardığım Pîrê Xanika'ya ölüm sessizliği çökmüştü. Bunca arayış boyunca ilk hayal kırıklığımı burada yaşadım. Köprünün paslı demirine sırtımı dayayıp çöktüm. Bir sigara yaktım. Ne bir ses ne de buraları yeni terk edenlere dair izler vardı çevrede. Köprüde yeni olan tek şey, asker postallarının izi ve yabancı sigara izmaritleriydi. İçimde bir şeyler kırıldı, boğazım doldu. En iyisi Lamec deresi boyunca yürümek…

Geliyê Lamec, adını eski bir gerilladan, Peri vadisinde yıllarca lojistikçilik yapıp bu dereden pek çıkmayan Cemal adlı arkadaşımızın adının tersine okunmasından alıyor. Önce Lamec'in girişindeki sığınaklara baktım. Kimse yoktu. Ateş çukurlarındaki küller soğuktu. Göl mezrasındaki beyaz evin etrafına, uzun ceviz ağaçlarının olduğu noktaya baktım. Sora

Gabzo köyüne geçtim. Sonra Üç Evler… Mağaralar… Teker teker baktım her yere. Kimse yoktu.

Geri döndüm. Gabzo'nun kavaklı bahçelerinin altında, dere kenarındaki çimlere uzandım.

Neredeler? Herkes nereye gitti? Neden ulaşamıyorum? Derken aklıma tam karşı yamaçta, gür ağaçların arasındaki sığınaklarımız geldi. Suyu geçip yamacı tırmandım. Her şey olduğu gibi duruyordu. Sığınağın kapağını kaldırıp içeriye baktım, boştu, nemli toprak ve küf kokuyordu bu eski sığınak. Hastane çadırının yeri hiç bozulmamıştı. Geçen kış Doktor Serhat'ın yanında ben, Vartolu Hawar, Sara, Şergiran, Bagok, Rojhat, Nedim, Şernas, Sefqan bu çadırda, bu sığınakta iyileştirmiştik yaralarımızı. Yanımıza gelen Serhat grubundan Drêj Ali, Suat, Azman ve bıkmadan dinledikleri Ahmet KAYA'nın 'Serhat'ta Hep Akşam Oluyor' şarkısı… Her şey dün gibi tazeydi. Serhat grubunun vurulduğu gün biz yine bu sığınaktaydık. Helikopterlerin sesini duyduk o sabah; akşam yağan karın altında BBC'den dinledik yirmi dört arkadaşımızın haberini… Topladığımız bir çuval cevizi teker teker çalıp bir ağacın kovuğunda depolayan sincaptan cevizin yarım çuvalını gidip geri aldığımızda, sincap, iki ayağı üzerine işte şu kütüğe dikilmiş çaresiz kalan bir haydut gibi bizi izliyordu.

Vadide gruplarımızın kaldığı o kadar nokta vardı ki, 'hangi birine baksam önce' diye şaşırıyordum. Gabzo köyüne indim. Geldiğim yoldan Pîrê Xanika'ya, yolu dönüp oradan "Dozer Noktası"na geçtim. Birazdan hava kararacaktı. Haküstün köyüne varıp orada iki avuca zor sığan yemyeşil bir elma yiyip, sonra Şehit Xebat'a (Şeytan Deresi) geçmek vardı aklımda. Yolu dönüp biraz yürüdüm. Asma köprü tam karşımdaydı. Köprünün üstünde birileri vardı. Çalılıkların arasında sızarak iyice yaklaştım. Askerler… Suyun iki tarafında da askerler… Karşı tepelerde, yolda, her tarafta asker vardı. Yoldaki araçların gürültüsü gelmeye başladı. Geri dönüp dozerin aşağısındaki evlerin oradan Perî'nin kıyısına indim. Hava kapalıydı zaten, birazdan karanlık iyice saracaktı her yeri. Tek tük yağmur da serpiştirmeye başlayınca hemen harekete geçtim.

Peri suyunun kıyısındaki taşlıklarda iki metreye yakın bir ağaç gövdesi buldum. Yavaş yavaş suyun kenarına sürükledim ağacı. Atletimi çıkarıp yırttım. Yaptığım iplerle silahı üç yerden kütüğe bağladım.

Yağmur sağanağa dönüşmüş, hava iyiden iyiye kararmıştı. Kütüğü suya sürükleyip tutundum, kendimi akıntıya bıraktım. Su, yavaş yavaş götürdü beni. Haküstün köyüne açılan dönemeçten sonra artık suyun içinde dengemi sağlamış bata çıka gidiyordum.

Asma köprüye varmadan önce çeneme kadar suya daldım. Yağmur iyice bastırmıştı. Askerler el fenerleriyle ağır ağır geçiyorlardı köprüden. El fenerlerinin ışıkları sarı oklar gibi düşüyordu suya. Köprüye varmadan kafamı tamamen suya daldırdım. Yirmi otuz metre ileride çıkardım kafamı, nefes nefese kalmıştım. Dönüp geriye baktım; yağmurun ve pusun içinde el fenerlerinin yandığı asma köprü yavaş yavaş görünmez oldu. İleriye doğru hızla kulaç atmaya başladım. Bir engeli daha böylece astığımı düşünürken Ambar mezrasının oradan havaya ışıldaklar atıldı. Yağmurun altındaki bütün vadi sarımsı renklerle aydınlandı. Ağaca sıkıca tutunarak ırmağın kıyısına sürükledim kendimi. Sağ taraftaki yolda araçların farları yandı. Vadiye doğru onlarca araç homurtu içinde harekete geçtiler.

Vadide operasyon vardı. Belki de bundan, bizimkilerden kimse yoktu buralarda. En iyisi, İlbey Deresine gitmekti. Soğuktan titremeye başlamıştım. Ufukta Kiğı Kalesini'nin silueti göründüğünde yavaş yavaş kıyıya yanaştım. Gerideki ışıldaklar sönmemişti henüz. Su yeşilimsi bir renk almıştı puslu ve yağmurluydu. Ayaklarım yere değince ağacı da beraberimde sürükleyip taşlık bir yere çıktım. Titriyordum, sular damlıyordu üzerimden. Ağaca bağladığım ipleri çözüp silahı aldım.

Peri'nin kıyısındaki patikadan yürümeye başladım. Kiğı Kalesinden iki ışıldak fırlatıldı. Vadi bir anda aydınlandı. Masalsı bir görünümü vardı şimdi kalenin. Yağmurun, pusun ve ışıldakların altında bir şövalye asaletiyle duruyordu. Kale tıpkı sarp uçurumlara

kurulmuş Ortaçağ Şatosu! Işıldakların büyülü aydınlığında düştü düşecek gibi ürperti veriyordu insana.

Vadiden İlbey Deresi'ne geçtim. Bizimkilerden birileri olsaydı, okulda olurlardı muhakkak. Okula baktım. Boştu. Yamaçlardan tırmanıp Kış Tepesi'ne çıktım. Oradan Değirmen Noktası'na indim. Çadır eyleminden sonra geldiğimiz ilk nokta… İki-üç saat uyudum kavakların altında.

23-Sırtımı Bir Mezar Taşına Dayadım

Bütün bu dönüp dolaşmalarımın başladığı ilk yerlerde, Şehit Xebat Deresi'ndeydim. Osman Uşağı köyü hemen karşımdaki sırtın arkasındaydı. Akşam, Bandozların yamacına çıkıp karşılıklı duran Karer ve Meksika köylerine baktım. Bütün vadide olduğu gibi, buralarda da kimse yoktu.

Bakmadığım tek yer Şorık(Aybastı) Boğazı'ydı. Yamaç yamaç dolanan yoldan mezraya geldim. Buralar o kadar ıssızdı ki, ta boğazın altında gürül gürül akan çeşmenin şırıltısını duyuyordum. Şıkır şıkır bir dolunay ışıyordu gökte. Hösnek köyüne doğru inen tepenin tam da boğazında bir mezarlık vardı. Patika, ortasından geçiyordu mezarlığın. Sırtımı siyah taşlı eski bir mezara dayayıp oturdum.

Kendimi bıraksam gözyaşlarımla beraber içimdeki direnç de eriyip gidecekti. Ağlıyordum ama çaresizlikten ya da umutsuzluktan değil… Gözyaşlarım, hedefime ulaşacağıma kendimi inandırdığım bir şartlanmanın, bunca zorlu engeli aşma azmini gösterdikten sonra bile aslında gerçeklikle pek örtüşmediğini, herhangi bir şartlanmanın, hele hele gerilla savaşındaki şartlanmaların, bu gibi uzun süreli sonuçsuzluklarla karşılaşabileceğini bana acı bir şekilde göstermiş olduğundandı. Grubu Çavreş'te bulacağıma inanmıştım, bulamadım. Sonra vadide... Dinarbey… Elmalı… Gazyan çevresinde… Oralarda da yoktular. Sonra Pîrê Xanika'da bulacağıma dair kendimi öylesine bir inançla hazırladım ki, burada da bulamamam içimde kendimden sakladığım bir direnç kırılmasına yol açmıştı. Buna rağmen kendimi bırakmamıştım, aramaya devam ediyordum.

İşte, en stratejik bir yerdeydim şimdi. Burada da kimse yoktu, ama bulana kadar arayacağım. Bunca çabamın boşuna olmadığını, içimde, bir yerlere doğru umutla yaklaştığımı da sezebiliyordum. Bütün bu gelgitler bana şunu öğretmişti: İnsanın zayıf düştüğü anlar, insanın en güçlü olduğu anlardan biridir. İnsan bazen gücünün doruğunda da ağlayabilir.

Bundan sonra kendimi hiçbir şeye şartlandırmamaya karar verdim. Dört yıllık gerilla pratiğimde çıkardığım en hayati dersi bu. Yaşamak istiyorsam, bunu kararlıca uygulamalıydım. Basit fakat zor bir ilkeydi bu; ama hayati olduğu da kesindi. Tuhaf ve ironik olan şey ise, hayatımın en hayati dersini, sırtımı bir mezar taşına dayayarak çıkarmış olmamdı.

Aklıma takılan ve cevabını da bulduğumu düşündüğüm tek bir soru kalmıştı: Bundan sonra nasıl hareket edecektim?

Kendimce cevabını şöyle veriyordum:

Hiçbir şeye şartlanmadan… Ve sezgilerimle!

Yola koyulmanın zamanıydı artık. Sırt sırt yürüyerek Arek tepesine geçtim. O günü tepedeki çalılıkların içinde gizlenerek geçirdim. Akşam yola çıkarken içimde o denli belirsiz duygular vardı ki, çoğunu adlandıramıyordum. Bir boşluğun ortasında yürüyordum sanki. Önüme bir köy yolu çıktı. Sol taraftaki yamaçta köpekler havladı. Yol yol yürüdüm. Yamaçtaki yirmiye yakın evinin lambası yanan Zermek köyüne gidip, arazinin durumuna dair bilgi almak istiyordum köylülerden.

Evlere yüz metre kala köpekler havladı. Yolu kenarına çekilip durdum. Hemen iki-üç metre üstümdeki yamaçta silahlar patladı. Bir aydınlatma fişeği atıldı. Duvar gibi dik yamacın altına çöktüm. Bir pusunun ortasındaydım. Askerler yolun az üstündelerdi. Patlayan silahlardan fırlayıp taşa-toprağa düşen boş mermi kovanlarının sesini duyuyordum. Yamaç ile

yolun kesiştiği noktadan sürünerek çıktım bu pusudan. Arınmış, yenilenmiş bir ruhla yola çıkışımın daha ilk gecesinde, bu pusu, adeta direncimin ortasında patlamıştı. Biraz şaşkındım. Başıma değecek kadar yakın namluların önünden geçmiştim. Ölümün artık kaçınılmaz olduğu bir yerden nasıl böyle rahatça çıkmıştım? İnanmak zor geliyordu bana. Yine şans!

Bu pusudan sonra, o gece Akbinek köyünden dümdüz aşağı inip Gökçeli çayını geçtim. Yine bilmediğim yollardaydım. Yamacı tırmanırken artık gündüz gözüyle keşfetmeden köylere girmeme kararı aldım. Bir gün boyunca Sancak tarafına yürüyüp Karababa Tepesi'nin yamaçlarına vardım. Büyük bölümü ağaçsız, çıplak olan bu arazinin bir yerinde, karşısında tek katlı bir evin olduğu fundalıkların içinde gizlendim. Sabah, etrafın sakin oluğunu görünce o eve gittim, burada da kimse yoktu. Yolu izleyip tepeye çıktım sonunda. Uçsuz bucaksız, yer yer hafif engebeli, geniş, düz tepeler çıktı önüne. Başı var sonu yoktu bu çorak arazinin; yarı çöl benzeri stepler, sımsıcak esiyordu rüzgâr…

24- El Sallayan Çocuklar

Öğlene doğru, koyun sürüsüyle birlikte iki çobana rastladım. Daha çocuk olan bu kardeş çobanlardan büyük olanı bir ata binmişti.

Onlara Dallıtepe Ormanları'na nereden gidebileceğimi sordum.

"Çok uzak!" dedi küçük çocuk.

"Peki Sancak?"

"O da uzak…"

"Karacehennem?"

"O biraz yakın."

"Nereden daha yakın?"

"Şöyle dümdüz üç-dört saat kadar git. Bir boğaz çıkacak karşına. Oradan Hırçık'a (Çamlıca) inersin. Sonra…"

"Dur hele… Hırçık dedin… Hırçık buraya ne kadar uzak?"

"İyi gidersen üç saatte varırsın."

"Tamam. Sağ olun. Yanınızda yiyecek bir şeyler var mı?"

"Var." dedi büyük çocuk.

Altın eyerine bağlı çıkını indirdi. Ekmek torak ve bir baş kuru soğanı bir taşın üstüne koyup yemeye başladık.

"Siz torak yemekten bıkmadınız mı?"

"Yook!" dedi küçük çocuk.

"Bu imansız değil!" dedi gülerek büyüğü.

"Benim içim dışım oldu torak! Ama soğanla da iyi gidiyor ha!" dedim, ne varsa, iştahla sildik süpürdük.

"Bu at sizin mi?"

"Bizim."

"Biraz yorgunum. Hırçık'a kadar bu atla gitmek istiyorum. Merak etmeyin, atı size ulaştırması için sağlam birine veririm."

"Heval ona gerek yok. Sen atı bırak, o kendisi gelir."

"Boğazdan bıraksam?"

"Gelir."

İkisiyle de tokalaştım, ata bindim.

Ne iyi çocuklardı bu çobanlar; uzaklaşıp kaybolana kadar her dönüp baktığımda bana el salladılar.

Güneş tam tepeden vuruyordu. Bu sıcak ve boğucu havada iki saat durmadan yol aldım. Çenemden ter damlıyordu atın sırtına. Susamıştım. Etrafta su adına hiçbir pırıltı yoktu. Toprağın yeşilimsi renk aldığı bir yamaçta durup attan indim. Çamurlu yumuşak toprağı elimle kazarak küçük bir çukur açtım. İnce, zar gibi sızıntılardan su birikmeye başladı. Su

çoğaldıkça bulandı, duruldu, çukur üstten taşmaya başladı… Pırıl pırıl bir ayna gibiydi suyun yüzeyi. Dudaklarımı doldurup kana kana içtim. Suyun sızdığı dip gözenekler çamurlu kraterleri andırıyordu. Kenara çekildim. At yanaştı ve çukuru kurutana kadar suyu içmeye başladı, ben de ona ıslık çaldım.

Yaklaşık iki saatlik bir mesafe kalmıştı çocukların tarif ettiği boğaza. Hırçık'a, Karer vadisinin sonundaki bu dokuz-on evlilik şirin yere, iki saat sonra ulaştığıma inanamıyordum. Mezradaki insanların çoğunu tanıyordum. Hem esas varmak istediğim yer Şirnan (Altınevler) köyüydü. Şirnan, hemen on beş yirmi dakika Hırçık'ın aşağısındaydı. En güvenilir milislerimiz bu köydeydi. Şu dakikadan sonra her şeyin bu kadar kolay olabileceğini aklım almıyordu. Bu rahatlığı bozacak bir şeyler olacaktı sanki. Olmasa bile olmalıydı, ters gitmeliydi bir şeyler! Bir yanım sana doğru yaklaştığımı söylüyordu bana; bir yanım ise bu heyecanımı öldürmek için adeta savaşıyordu.

Küçük bir dereye inip boğaza tırmanacağım esnada yağmur başladı. On dakika sonra boğaza vardım. Yağmur, pus ve tepelere sürtünerek geçen bulutların tamamen çekilmesini bekledim. Yarım saat sonra hava açılınca Hırçık'ın evleri teker teker göründü. Sevinçten ne yapacağımı bilmiyordum. Attan indim. Yaşadığım onca zorluğu bir anda unuttum. Önümdeki perdeyi çekip, bir pencereden bambaşka bir dünyaya geçmiştim sanki.

Boğazda, patikanın kenarındaki bir taşa oturdum. Evet, işte aşağıda, daha önce gittiğim evler, geçtiğim yollar… Her şey o kadar canlıydı ki… Sevincimi, en azından atın boynuna sarılarak paylaşmalıydım. Dönüp baktım, at yoktu! Gitmişti. Etrafı aradım, tam da geldiğimiz yöne doğru yamacı tırmanırken gördüm onu. İki kere ıslık çaldım. Sonra dönüp boğazdaki patikadan Hırçık'a inmeye başladım.

24- Saklanacak Bir Yer Var Mı?

İnce bir derenin kenarına kurulu evlerin önünde kimseler yoktu. Daha önce köylülerle toplantı yaptığımız bir eve gittim. Ev sahibi kadın beni hemen tanıyamadı. Toplantı gecesinin bazı ayrıntılarını anlattım:

"Haa, sen o musun? Ama sen çok değişmişsin!" dedi

"Arkadaşlar geliyor mu buraya? Uğrayan oldu mu bugünlerde?"

"İki günde bir buralardalar. Doktor geliyor, cepheciler geliyor…"

"Başka?" dedim, sevincimi gizleyerek.

"Daha çok da Şirnan'dalar. Her gece…"

Dışarıdan araba sesleri geliyordu.

"Bugün şehre giden oldu mu?"

"Bilmiyorum."

"Bu araba sesi ne?"

"Araba sesi mi geliyor?"

"Evet!"

"Araba fazla gelmez ki buraya!"

"Peki, bu ses?"

Kadın pencereye yönledi. Perdeyi araladığı gibi, iki eliyle birden kapattı.

"Asker!"

"Şş… Sesini çıkarma. Sakin ol!"

Pencereye yanaşıp, perdeyi hafiften araladım. Bir panzer, bir zırhlı ve peşi sıra cemseler dizliydi yola. Öndeki zırhlı araçtan askerler indi. Perdeyi çektim.

"Saklanacak bir yer var mı? Arka kapı?. Bahçe?.."

"Yok! Hiçbir yer yok!"

"Çatı?"

"Dur merdiveni getireyim." dedi kadın, çıktı odadan.

Ara salona geçtim. Kadın merdiveni getirdi. Çatıya açılan kapağın hizasına koydu. Tırmandım. Kapağı açıp çatı katına çıktım.

"Silahımı ver. Sonra merdiveni çek. Sakin ol, yeter!"

"Tamam heval."

Kadın silahımı getirip uzattı. Çatının kapağını kapatıp tahtaların arasındaki boşluklardan dışarıya baktım. Kadın merdivenden inerken sesini duyuyordum.

"İnşallah bir şey olmaz! Allah'ım, inşallah bir şey olmaz!"

Çatının yola bakan cephesine geçtim. Pencereden gördüğümden daha kalabalıktı askerler. İki zırhlı, iki panzer ve cemseler diziliydi yola. Bir operasyon gücü olamazdı bu kadar güç; ama böyle bir baskın gibi gelmelerinin bir nedeni de vardı elbet. Ne olabilirdi? Seslerden, hareketlerden bir anlam çıkarmaya çalışıyordum. Birilerini arıyorlardı. Bu ben miydim başkası mıydı, orasını bilmiyordum. Aklıma, köye girerken birileri beni gördü de ihbar mı etti sorusu geliyordu. Öyle olsa bile, askerler bu kadar erken gelemezlerdi köye. Öyleyse bir tesadüftü bu karşılaşmamız. Tesadüf?

Şunun çok iyi bilincindeydim: Birçok kez tesadüf eseri kurtulmuştum. Ama şimdi, bu defa ters bir sonuç çıkmaması için bütün dikkatimi toplamalıydım. Yalnız olsam, kimse beni görmemiş olsa, daha rahat hareket edecektim; ama şimdi öyle değildi. Tahtaların arasındaki boşluktan dikkatimi askerlere yönelttiğim kadar, bunun iki katı bir dikkati de aşağıda olup bitenlere kilitlemiştim. Askerler evin önündelerdi. Seslerini rahatça duyuyordum. Çatının bir ucundan ses çıkarmamak için hareketsizce bekliyordum. Hemen yanımda bir odun sobası vardı; iki yanından tutup önüme devirdim. Silahla birlikte arkasına gizlendim sobanın. En azından çatının kapağını açıp baksalar, ilk anda oradan göremeyecekler beni.

Az sonra askerler, çatı katına gizlendiğim eve girdiler. Ayak seslerini duydum. Ev sahibi kadını soru yağmuruna tuttular. Bana yönelik bir riskin olmadığını seziyordum ama emin de değildim. Yarım saatten fazla soluğumu da kontrol ederek bekledim sobanın arkasında. Sıcaktan ve heyecandan terlemiştim. Yüzümdeki ter tıpır tıpır teneke sobaya damlıyor, oradan yuvarlanırken ıslak bir iz oluşturuyordu.

Arabaların motoru çalışınca biraz rahatladım. Aşağıdaki sesler kesildi, askerler cemselere binip gittiler.

Beş dakika sonra çatının kapağı açıldı.

"Heval orda mısın?"

"Evet buradayım…"

"Gel, gittiler."

Aşağıya indim. Odaya geçtik.

"Çok korktum!" dedi kadın, nefes nefeseydi. "Seni bulacaklar diye ödüm koptu!"

"Tamam geçti. Neden geldiler acaba? Bir şey öğrenebildin mi?"

"Darabi (Sütlüce) Karakolu'nda iki asker kaçmış. Onların peşindeler."

Bu haberden sonra rahatladım.

"Ben gideyim artık. Size iyi günler."

"Sana da heval."

Dere kenarından yürüyüp başka bir eve gittim. Altmış yaşlarındaki bir kadın açtı kapıyı. Beni hemen tanıdı.

"Hii! Sen? Asker!" deyip ağzını kapattı, sağa sola baktı.

"Asker gitti. Merak etme!"

"Yavrum seni görseler…"

"Yok, yok, gittiler."

"Gir öyleyse, gir içeri."

Odaya geçtim. Kadın perdeleri çekip lambayı yaktı.

"Asker gitti, gitti! Şimdi taa karakola varmışlar!" dedim gülümseyerek.

"Yok, yavrum yok! Ne olur ne olmaz. Zaten birazdan akşam olacak."

Asker, bir köye uğradıktan sonra oraya en az birkaç ay daha uğramazdı; bunu biliyordum. Rahattım bu yüzden.

"Asker kaçmış… Buldular mı bir şey?"

"Yok, bulamamışlar."

"İyi ki bulmamışlar."

"Sen aç mısın yavrum?"

"Açım; ama önce bir su içsem."

"Hemen getireyim."

Bir bardak su, sonra bir bardak içinde bal eritilmiş sıcak süt getirdi. İçtim. Ağır geldi. Neredeyse bayılacaktım. Mis gibi bir yemek kokusu geliyordu burnuma. Az sonra, bir tepsinin içinde köy ekmeği, koca bir tas buzlu ayran ve ezilip sarımsakla birlikte kızartılmış taze fasulye önüme getirdi yaşlı kadın. Son günlerde iştahım açılmıştı. Yemeği bitirdim.

Duvarın dibinde tahta bir sedir vardı, ince bir battaniye seriliydi üzerine. Kadın eliyle oraya gösterdi:

"Uzan, dinlen biraz. Sen hasta mısın?"

"Biraz… Ama iyileşiyorum. İyiyim?"

"Şurada dinlen, rahatına bak."

"Tamam. Sağ olun. Eğer uyursam, arkadaşlar gelirse beni uyandır."

"Olur."

Gece yarısına doğru yağmur, fırtına ve gök gürültüsünden uyandım. Az sonra yağmur dindi, hazırlandım.

"Nereye?"

"Şirnan'a…"

"Asker olabilir orda hemen gitme."

İçimden bir ses, 'her sözünü dinle bu yaşlı kadının' diyordu.

"Ben yine de gideyim."

Şirnan'a hemen gitmeyecektim. Yaşlı kadın bana biraz yiyecek, serum şişesinde ayran ve eski, küçük bir kilim getirdi. Bohça gibi sarıp omzuma astım eşyaları, evden çıktım.

Hemen evlerin arka tarafındaki yamaca, ormanlığa tırmanırken yağmur çiseliyordu. İçi ayran dolu serum şişesi düşüp kırıldı. Diğer yiyecekleri bir ağacın altına bıraktım. Yamaç çamurluydu. Kaymamak için kilimi önüme seriyordum, üzerine basıp yürüyordum, sonra kilimi alıp tekrar önüme seriyordum… Ormanın derinliklerinde kuytu bir yer buldum. Sırtımı bir ağaca dayayıp sabahı beklemeye başladım.

26- Böğürtlen: Kabuksuz Nar

Hava aydınlandıktan sonra, gün ışığının düştüğü bir yerde toprağa uzandım. Öğleden sonra yamaçtan yola inip Şirnan'a doğru yürüdüm. Masmavi, sıcak, pırıl pırıl bir gündü. Yapraklarıyla gökyüzünü tünel gibi örten iki yanı ağaçlı yoldan yürürken, rengârenk elbiseleriyle iki kız çıktı karşıma… Yolun iki tarafındaki, taşları beyaza boyalı duvarlardan sarkan dikenli çalılıklara uzanıp bir şeyler koparıyor, kollarındaki sepete atıyorlardı.
Bu esnada, hafif bir rüzgâr esip tepedeki yaprakların arasından sızan gün ışığını yola düşürüyor, güneş ve yaprakların pırpır dansı bir renk cümbüşü içinde binlerce kelebeğin uçup uçup konmasını andıran bir göz yanılsamasına yol açıyordu.

Kızlar beni henüz fark etmemişlerdi. İyice yaklaştım:

"Merhaba! Kolay gelsin." dedim.

"Merhaba! A, heval sen misin?"

"Evet benim. Nasıl tanıdın hemen?"

"Biraz değişmişsin ama tanımak zor değil." dedi küçük kız.

Adı Zuhal'dı, dokuz on yaşlarındaydı bu şirin kız.

Nuray'ı geçen seneden tanıyordum; on dört- on beş yaşlarındaydı. Gerillaya katılma isteği vardı Nuray'ın; ama yaşı küçük olduğundan bir süre daha beklemesine karar verilmişti.

"Ne koparıyorsunuz böyle?"

"Böğürtlen!" dedi Nuray, böğürtlenlerden morarmış parmaklarını göstererek.

"Daha bitmedi mi bunlar? Ben bitti sandım…"

"Hayır! Şimdi tam böğürtlen zamanı! "

"Bu tünele girer girmez başka bir dünyaya adım attığım, hissetmiştim. Ne güzel kokuyor buralar…"

"Yer misin heval böğürtlen?"

"Sorulur mu Zuhal!"

Uzatılan sepeti aldım. Beyaz boyalı taş duvar az ötede alçalıyordu. Gidip duvarın üstüne oturduk. Sepetteki böğürtlenleri yemeye başladım. Bir böğürtleni tutup Zuhal'a gösterdim;

"Neye benziyor bu?"

"Böğürtlen mi?"

"Evet."

"Aklıma bir şey gelmiyor…"

"Tamam, biraz düşün."

"Hımm?.."

"Duta benziyor mu?"

"Doğru. Hem de çok!" dedi gülümseyerek.

"Ne hoş, değil mi? Başka ?"

"Başka?.. Başka?.. Bilmiyorum…"

"Yoğunlaş biraz. Yani daha iyi düşün."

"Valla bilmiyorum. Aklım karıştı."

Ne kadar da komik oluyordu sesli düşünürken Zuhal!

"Son bir kere daha düşün."

"Ne ola ki? Sen söyle…"

"Nar nar! Nara benziyor."

Şaşkınlıkla bana baktı Zuhal.

"Nara mı?"

"Evet, nara benziyor… Benzemiyor mu?"

"Kabuksuz nara!" dedi Nuray.

Tam da içimden geçeni söylemişti!

"Evet, tıpkı kabuksuz nar!"

"Çok benziyor gerçekten!" dedi Zuhal.

"Bizim orda cücelerin nar ağacı var. Onların narı işte bu kadar küçük çıkıyor, böğürtlen gibi…"

"Öyle ağaç mı olur?"

"Olur, niye olmasın! Şu kadar, bir karış." dedi Nuray.

Böğürtlen sepetinin dibi görünecekti neredeyse.

"Bu sepeti alın benden; yoksa sepeti de yiyeceğim! Böğürtlen yiyerek ölsem bile gözüm aç açık giderim. Alın bu sepeti!"

Sepeti geri verirken bir avuç böğürtlen aldım.

"Arkadaşları en son ne zaman gördünüz?"

"İki gün önce buradalardı." dedi Nuray.

"Kimlerdi?"

"Cepheciler… Doktor onlar…"

"Ne için geldiler, bilgin var mı?"

"Valla onlardan sonraki gün köyden iki kişi şehre gitti."

Bu duruma göre, bugün yarın yine uğrarlardı. Demek geliş gidişler pek değişmemişti! Bir rahatlık, uzun süren bir ayrılığın sona ermesi ve kavuşma öncesinin o sabırsız heyecanı sardı yüreğimi.

"Heval, ne düşünüyorsun?"

"Hiiç… Niye sordun?"

"Ben artık sizlerle geleyim. Bu akşam bir grup arkadaş gelir belki. Giderken beni de götürün."

"Arkadaşların sözü var sana, değil mi?"

"Evet var."

"Öyleyse, vakti geldiğinde seni almaya gelecekler."

"Bu kadar bekledim, yeter; artık beklemek zor geliyor. O kadar can sıkıcı hale geldi ki!"

"Alışmalısın. Şimdiden her şeyi bir gerilla gibi düşünmelisin. Sabrı… Beklemeyi… Beklerken güçlenmeyi…"

"Bunları az çok biliyorum, ama artık yaşayarak öğrenmek istiyorum."

"Onun da zamanı gelir elbet. Unutma, sana sözümüz var. Sözümüz sözdür!"

"Tamam heval."

Nuray'ı ikna ettikten sonra sepeti alıp böğürtlen topladım.

"Yediğimin en az iki katını toplayacağım size!"

Ben böğürtlen toplarken, onlar, silahımın dipçiğine bir şeyler çiziyorlardı. Sepeti doldurup yanlarına döndüm. Silahı aldım.

"Ben gidiyorum. Epey oyalandım zaten."

"Nereye?" dedi Zuhal.

"Şirnan'a… Belki bu akşam arkadaşlar gelir."

"Dur!" dedi Nuray. " Şimdi gitme, daha çok var!"

Şimdi onlara bunca yaşadıklarımın sadece bir gününü anlatabilsem, gitmem için ısrar ederlerdi belki de.

"Tamam, biraz daha kalayım."

Boş durulmazdı tabi! Bir avuç böğürtlen…

"En kısa zamanda arkadaşlar gelir alır seni, merak etme"

"Ne zaman?"

"Gününü bilmiyorum; ama yakın."

"Tamam. Bekleyeceğim… Ama keşke bu mevsimde gelseydiniz. Her taraf böyle rengârenk böğürtlen açmışken… Hava böyle güzelken…"

Uzun bir suskunluk oldu…

Sonra silahımı aldım, kalktım.

"Gecikmeyeyim, yolum uzun…"

Tokalaştık. Her biri bir avuç böğürtlen uzattı bana.

"Bekle bizi. En yakın zamanda geleciğiz."

"Tamam, bekleyeceğim!" dedi Nuray.

"Serkeftin!"

"Sana da heval!"

27-Şirnan…(Altınevler)

İki yanı ağaçlı yoldan Şirnan'a doğru yürüyerek, gür yaprakların oluşturduğu tünelden çıktım. Havaya baktım. Birden sanki bulutlardan sıyrılarak çıktı güneş. Gökyüzü masmaviydi. Yolun kenarından yürüyordum. Silahımı, diğer omzuma almak için indirince, fark ettim; dipçiğine gelişigüzel bir şeyler çizmişti kızlar. Yaklaştırıp baktım: "Rojbaş Gerilla. Serkeftın."(Günaydın Gerilla. Başarılar.) yazısı ve gülümseyen bir güneş resmi… Sanki beni izliyorlarmış gibi, gülümseyerek dönüp baktım. Yemyeşil tünelin girişinde kimse yoktu.

Bütün bu direncimin, arayış azmimin ve neredeyse artık kokusunu aldığım arkadaşlarıma ulaşmak üzere oluşumun bir ödülü gibi algıladım bunları. Güneş, yemyeşil yapraklarda kelebek gibi çırpınıyordu.

Döndüm, Şirnan'a doğru hızla yürüdüm.

Tarifsiz bir coşku vardı içimde. Ayaklarımı, önümde koşturan sarımsı kedinin hızına uydurdum.

Karanlık çökene kadar Şirnan'a yakın evlerden birinde ihtiyar iki adamın evinde kaldım. Küçük adam dilsizdi. Ön dişleriyle şekeri kırarak belki on bardak çay içti. Yaylada ona iki-üç ay önce verdiğim mavi küllahı gülümseyerek gösteriyordu bana. 'Bunu sen verdin. Bak hâlâ takıyorum!' der gibiydi. Büyük olan, daha irice ihtiyar Şirnan'a kadar gidip geldi, köyün sakin olduğunu söyledi.

Evden çıktım. Biraz yürüdükten sonra, işte Şirnan tam karşımdaydı. Koskoca bir dolunay aydınlatıyordu köyü. Cırcır böceklerinin sesi duyuluyordu her taraftan. Kaç zamandır hayalini kurduğum o an, az sonra gerçekleşecekti belki de. Çok uzakta bir köpek havlıyordu. Yol yol yürüyüp köprüyü geçtim. Evlere yaklaştıkça süt, duman, toprak ve gübre karışımı o tanıdık köy kokusu çarptı burnuma. Köyün sokaklarında Hüseyin'in evini arıyordum. Her zaman güvenle adımladığım Şirnan'ın sokakları, yine aynı duyguları yaşatıyordu bana.

Bir köşeyi dönüp sokağın başında durdum. Hüseyin onların evi on-on beş metre ötedeydi. Sol taraftaki açık kapısında sapsarı bir ışık sızıyordu sokağa. Biri saz çalıyordu. Kürtçe bir şarkının sözlerini duyuyordum, durdum.

"Warê me ceng e*
Xwin tê rijandin
Navê şoreşê
İro deng daye
Rabe xwişka min
Rabe birayê min"

Müzik tekrar başlayınca yürüdüm. Işığın sızdığı kapının önünde durdum. Açık kapının kenarlarını tutarak başımı içeriye uzattım. Müzik kesildi birden. Bütün kafalar kapıya döndü.

"Şevbaş!" (İyi akşamlar!)

Sonrası bir duygu seli, bir çağlayan gibiydi!

Hüseyin sazı bırakıp kapıya fırladı. Kucaklaştık.

"Sen? Bu sensin heval! Yaşıyorsun! Bak yaşıyorsun!"

Annesinin elini öptüm. Sevincini güzel sözlerle, arada bir de ağıt tadında söylenerek dile getiriyordu.

Ermiş'le de sarıldık birbirimize. Hüseyin gibi, o da şaşkın bir sevinç içindeydi. Bu sevgi bana inanılmaz bir güç veriyordu.

"Arkadaşlar nerede?"

"Arkadaşları bırak?" dediler. "En az bir hafta burada kalacaksın!"

"Yaralarına bakacağız."

"Biraz iyileş, öyle git."

Sevinçten, heyecandan konuşamıyordum.

"Bana biraz su verin. İyiyim. Artık çok iyiyim!"

*Savaş var yurdumuzda
Kan akıyor
Devrimin şanı
Yankılanıyor bugün
Uyan bacım
Uyan kardeşim

Suyu getirdiler. İçtim. Bardağı bıraktım.

"Bütün bu yol, bunca zaman, en büyük hayalim işte buraya, bu eve, sizlere ulaşmaktı! Bunun için ne kadar çabaladım, bilseniz! Sanki arkadaşlarlayım, hiç fark yok. Sanki partideyim…"

Bu sözlerime çok sevindiler.

"Nasıl oldu? Ne kadar etti? Neler yaşadın?"

Soruları bitmedi… En baştan aldım;

"Küçük bir ayrıntı… " dedim. " Patikanın çatallaştığı o yerden sonra…"

Dilim döndükçe anlattım.

"İşte böyle… Yaşadığım her şey böyle, anlattığım gibi."

Herkes suskundu. Ağır bir hüzün çökmüştü içeriye.

Oysa ben çılgınlar gibi gülmek istiyordum!

"Evet, bitti! Ama asıl ulaşmam gereken yere henüz varmadım!"

"Bu gece olmaz. Seni bırakmayız!"

"Gitme heval, burada güvendesin. Biraz ye, beslen…"

"Birkaç gece kal, hem arkadaşlar da gelir."

"Bu kadar yaklaşmışken asla beklemem. Kusura bakmayın. Bana bir at…"

"Valla at mat yok! İşte gidemezsin."

"Eşek?"

"O da yok!"

"Sizin bir eşeğiniz vardı. Hani?" dedim Hüseyin'e.

"Li çolê ye!"(Arazidedir!) dedi annesi.

Hüseyin'e baktım bir umutla.

"Kim bilir nerededir?" dedi.

"Heval boş ver, kal biraz. Ne olacak!" dedi Ermiş.

İçimdeki heyecanı, o tarifsiz kaynamayı istediğim kadar anlatayım… Ne anlatabilirdim ne de kimse benim gibi hissedebilirdi.

"Tamam, ben yürüyerek gideyim öyleyse." dedim.

Çaresiz kaldılar.

"Dur! Tamam!" dedi Ermiş.

El fenerini alıp ahıra gitti. Biraz sonra kapının önüne bir eşekle döndü.

"Beraber gidiyoruz."

"Yalnız gideceğim. Kimseyi riske atmam. Yolda bir şey olsun istemiyorum."

"Yalnız gidemezsin heval. Bırakmayız. Biz de geliyoruz seninle." dedi Hüseyin.

"Hiç merak etmeyin! Bunca yoldur, neleri aştım bir bilseniz! Karacehennem ormanlarına iki adım kaldı sayılır. En fazla üç-dört saat!"

Sımsıkı sarıldık birbirimize. Bütün zorlukları, sıkıntıları, acıları, umutsuz anları geride bırakmıştım. Eşeğe bindim. Ermiş, hayvanın yularını tutmuştu.

"Heval lütfen kırma bizi. Yekmal'ın altındaki küçük tahta köprüye kadar seninle geleyim."

"Tamam. Gel."

Ermiş'le beraber yola koyulduk. Vakit gece yarısıydı. Tam tepedeydi dolunay. Yol yol gidip Yekmal'ın aşağısındaki sararmış tarlalardan geçtik. Oradan dereye indik ve ağaçların arasındaki patikadan küçük bir merdiven gibi, suyun daracık bir yerinde iki yana tutturulmuş köprüye vardık.

Suyun karşısına geçtik, durdum.

"Çok sağ ol Ermiş. Tamam, buraya kadar"

"Ama heval…

Çok ısrar ettiyse de, bırakmadım. Ayrıldık.

Eşeği yamaç yukarı sürdüm, evlerin ordan yukarı çıktım.

28- Ve Bizimkiler

Ay ışığında, yol yol gidiyordum. İki-üç saat sonrasını düşlüyordum hep. Karer Baba Tepesi'ni de geride bıraksam, ötesi kolaydı.

Günler önce, bu zorlu yürüyüşümün daha ilk adımlarında ruhuma serptiğim umut tohumları, sonunda yeşermişti işte. Bir kere, en başta şuna inanarak karar vermiştim: Hedefime ulaşacaktım! Bunu istiyordum ve başaracaktım. Mücadelede, nasıl ki devrim, yarın olacakmış gibi bir heyecanla yürüyorsam, ilk anlardan beri arkadaşlarıma ulaşacağıma da inanıyordum. Bu inançla ruhumu direnmenin sonunda ulaşacağım o mükemmel an'a kilitlemiştim. Arada karşılaşacağım zorluklar ne olursa olsun boğuşarak alt edecektim onları. İşte şimdi, karar aldığım anın ruhunu arayış halindeki tüm zamanlara yaydığım için, sona doğru yaklaşıyordum. Birden o mükemmel söz döküldü dudaklarımdan. "Oh be… Direnmek ne güzel!"

Birazdan mezraya doğru yol çatallaşacak ve ben yukarıya, boğaza tırmanan yola sapacağım.

Yolun çatallaştığı yere on beş-yirmi metre kala önümde karartılar belirdi; birden silahlara ait mekanizma şakırtıları işittim.

"Tu kîyî?" (Sen kimsin?) dedi bir ses.

Sustu. Cevap vermedim.

Sesini daha bir gürleştirdi.

"Deng bide! Tu kîyî?"(Ses ver! Sen kimsin?)

Eşekten indim. Sesleneni tanımıştım.

"Roni? Heval Roni?.. Benim… Ben, Şervan!"

"Nee?"

"Benim heval, Şervan!"

Karanlıkta birbirimize doğru yaklaştık. Onlar üç kişiydiler. Sarıldık. Kucaklaştık. Sımsıkı sarıldım üçüne de, hiç bırakmak istemiyordum. Gözyaşlarım kendiliğinden boşaldı.

Ay ışığı vuruyordu Roni'nin yüzüne, gözleri ıslaktı.

Elime, yüzüme, saçlarıma dokunuyordu Roni. Sonra Firaz, sonra Doktor… Üçünün de tepkisi aynıydı.

"Bu gece görev iptal… Noktaya dönüyoruz." dediler.

Dereyê Kulîyan'dan yukarı doğru, Korkan mezrasına gidiyorduk.

Sorular, soruları izliyordu. Ne onlar susuyordu ne de ben… Ben onlara neler yaşadığımı anlatıyordum; onlarsa bana grubun durumunu…

Melek Harun'un şehit düştüğünü, hemen o gece arazide uygun bir yere gömdüklerini söylediler. Bu cepheciler, bizim grubumuzda olmadıkları için, o gecenin ayrıntılarını pek bilmiyorlardı. Çatışmadan geri çekileceğimiz o akşamüstü Harun'un toprağa uzanıp "Su! Su! " deyişini hatırladım.

Doktor, mezradaki Apê Şerbet'in evinde yaralarıma baktı. Pansumanı yeniledi, hemen çıkıp yola devam ettik. Roni:

"Ne kadar etti? Sayabildin mi?" dedi

"Valla hiç farkında değilim!" dedim.

"Kırk-kırk beş gün civarı oldu!"dedi Firaz.

"Evet, evet!" dedi Doktor. "Var o kadar."

Karacehennem Ormanları'na inen boğaza vardığımızda şafak söküyordu. Şerefdin Dağları tüm ufku pürüzsüz, yemyeşil kadife bir perde gibi kapatmıştı. Yayladan sonra artık konuşamadık. Ben eşeğin sırtındaydım. Roni, Firaz ve Doktor patikada ağır ağır yürüyorlardı.

Kızılağaç'a doğru kırmızı topraklı eski bir kağnı yoluna girdik. İleride, hemen suyun kenarında manga ateşleri sarı sarı yanıyor, yemyeşil yaprakların arasında ince mavi dumanlar yükseliyordu.

Nokta nöbetçisi Çiya'nın yanından geçerken selam verdim.

"Merhaba!" dedi. " Sen hangi küydensin?"

"Sizin küyden!" dedim, afalladığını fark ettim Çiya'nın

Roni ona;

"Bu Şervan arkadaştır, Çiya! Nasıl tanımadın?" dedi.

Konuşacak halde değildim. Eşek de durmadı. Roni beni yaralıların çardağına götürdü. Eşekten indim. Herkes uyuyordu. Kefyelerini tek tek başlarından alıp;

"Rojbaş heval! Rojbaş!"(Günaydın arkadaşlar! Günaydın !) dedim her birine.

Yüzümü gören, sesimi duyan bunun ben olduğuma inanamadılar önce. En son, başından kefyesini kaldırdığım Kel Fırat o kadar şaşırdı ki, beni gördüğüne bir türlü inanamadı. Sonunda çareyi yine kendisi buldu ve yüzüne su çırpmak için dereye koştu.

Gözlerim Küçük Hasan'ı arıyordu; ama yoktu, sordum;

"Heval Hasan nerede?"

"Tepededir. Tepeciler* öğlene doğru iner." dediler.

Saat on bir civarı tepeciler indi. Küçük Hasan, daha ulaşmadan sesini duydum ve

"Böğürtlen getirdin mi Hasan? Böğürtlen?" dedim.

"Vaaay!" dedi."Bu? Bu…"

"Böğürtlen getirmeden gelme!"

Ağaçların arasından koşa koşa geldi. Elinde küçük, kara bir çaydanlık vardı. Yere bıraktı. Sımsıkı boynuma sarıldı. Bu küçük can yoldaşımın gözlerinin ıslandığına ilk defa tanık oluyordum.

"Böğürtlen getirmedin, bari bir çay yap Heval Hasan…" dedim.

Küçük çaydanlığı önüme bıraktı, kapağını kaldırdı:

Ağzına kadar böğürtlen doluydu çaydanlık!

"Tam zamanında geldin!" dedi Küçük Hasan.

*Tepeci: Grupların güvenliği için yüksek bir tepeye çıkan nöbetçi-keşifçiler.

www.THKP-C.com